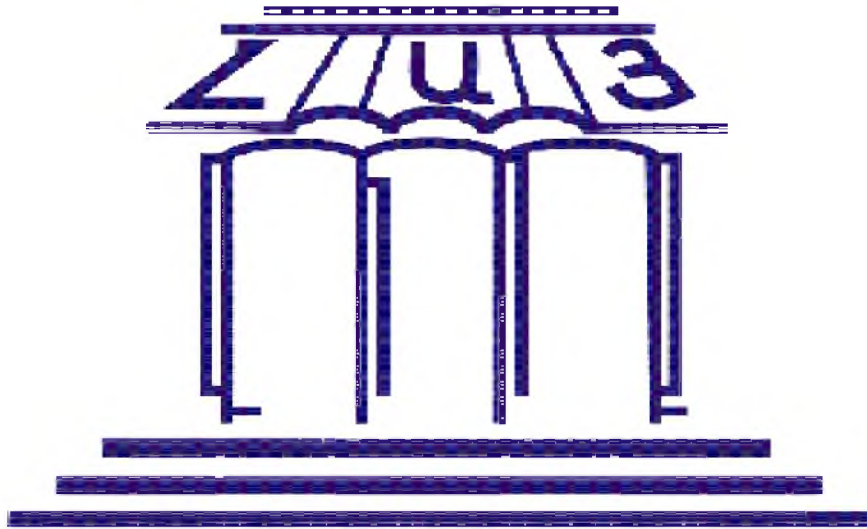

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

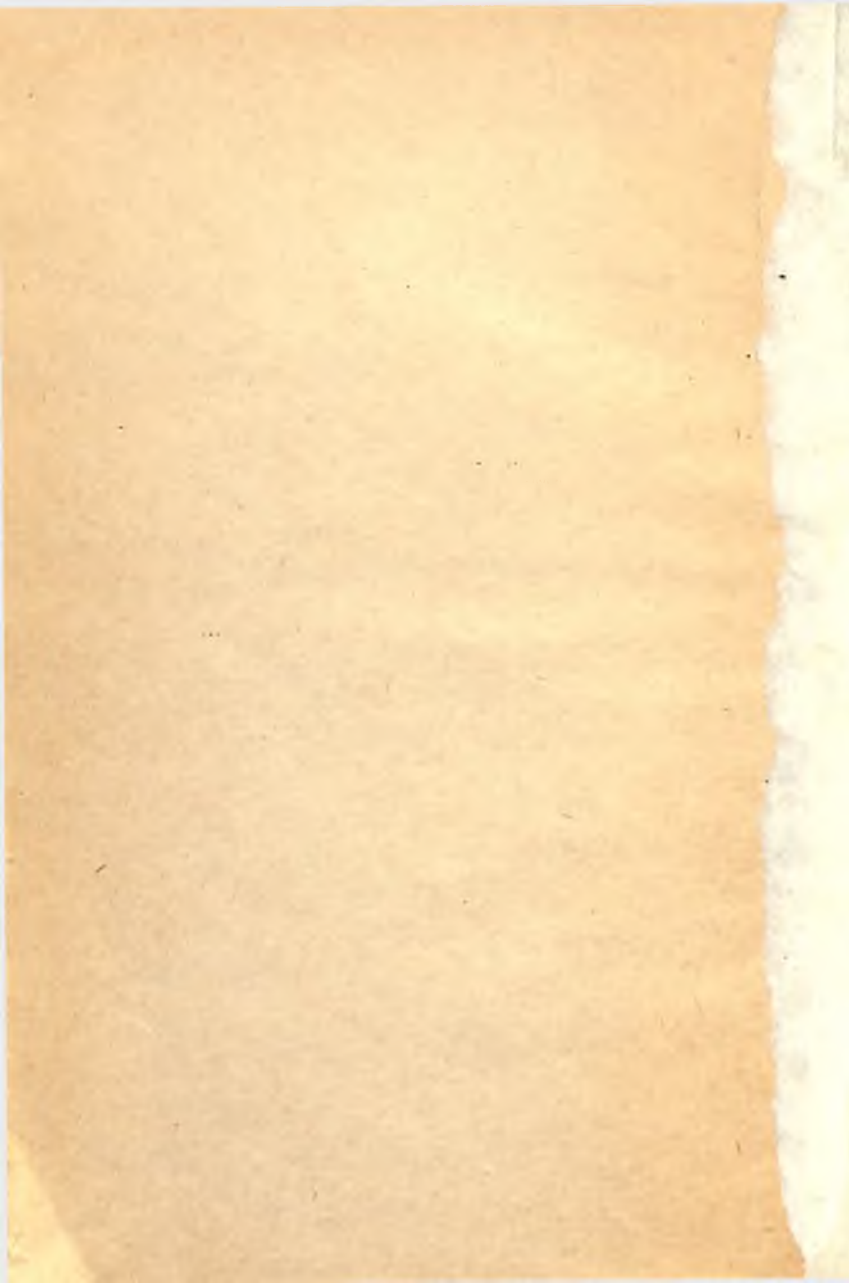
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

144

ԱՊՆԷՍ

ԴԵ ԵԱԽՕՏ

ՆԷՅ ԶԱԼԱՆ ԳԸԶՃԸՂԱԶ

427-02

(485)

Ա Գ Ն Է Ս

Վ. Է. ԵԱԽՕՏ

ՆԷՅ ԶԱԼԱՆ ԳԸԶՃԸՂԱԶ

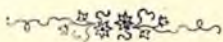
ԷՐՄԷՆԻՃԷՏԷՆ ԹԵՐՃԻՄԷ ԷՅԼԷՏԻ

ԱՆԹԷՊԼԻ

Յ. Ա. ՔԻՒՐՔՃԻԱՆՈՅՖ

ԻԻԶԻԿՆՃԻ ՏԷՖԱ ԹԱՊ ՕԼՈՒՆՏՈՒ

ԳՈՒՏՍ ՇԷՐԻՑ

ԷՐՄԷՆԻ ՄԱՐ ԵԱԳՈՒՊ

ՄԱՆԱՍԹԸՐԸՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ

1912

39401-67

Ա Գ Ն Է Ս

Վ Է Ն Ա Խ Օ Տ

Ն Է Յ Զ Ա Լ Ա Ն Գ Ը Զ Ժ Ը Ղ Ա Զ

« Փէտէր վէ վալիտէնի իհթիշամլա ,
« ուզուն սէնէլէր եաշանուսի տիւնեա
« իւզէրինտէ պէրէքէթլէնէրէք չօղալա-
« ճագսըն » :

ԱԶԻԶ ՔԻԹԱՊ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՏԻԻՇՄԱՆԸՆ ԳԱԼԵՅԻ ՀԻԻՃԻԻՄ
ԻՅԼԵՄԵՍԻ

ՂԱՅԻԹ ԵԻՆԸ ԿԻՐ ԹԱՂ ԹԵՎԻՇ-
սինտէ ինչա օլունուսի մէվզըսինէ Թաթ-
պիքէն՝ Հօր - Ռօքի Եանի ԵԻՆԸ ԿԻՐ
Գաեա Թէսմիեէ օլունան գալէնին սահիպ
վէ հաքիմի Ասէլպէր պէյ , փամիլեատընը
վէ գալէնին մուհափաղատը իշխն ապէ-

(485-4.2.)

Պէյլին սըհէթ վէ ամիլիյէթատէ օրառուղը խա-
պէրինի վէրտի . վէ էրթէսի կիւնիւ ամ-
տէթ էթմէք իւզէրէ իքէն , իշէր սրաշ-
գալաշտըղընտան միւսինն Յակոբ քէմալը
սասաղաթընտան նաշի գալէտէ պուլու-
նան մուհաֆըղլարըն պաշլարընա կէշէ-
րէք գալէի տիւշմանտան մուհաֆաղա էյ-
լէմէյէ դարար վէրտի :

Մուհարէպէ իսէ կիւնտէն կիւնէ
շիտատէթլէնէրէք Ատէլպէր պէյլին օրառու-
սու ֆէնաեա եիւզ թութառընտան ,
տիւշմանըն օրառուսու վէթանա սօղրու
եիւրիւեէրէք Շէհիր ու Գարիյէլէրինի
թալան էտէրէք եազըպ երզմադատ օլ-
սուգլարընտան , գարա խապէրէր վիէյ-
տէրվիէյ Հօթ - Ռօշա կէլմէյէ պաշլատը .
վէ պիր ազ սօղրա պու գուսուրմուշ
վահշիլէրին պիր մրգատարը գալէյի մէզ-
քիւրէ եազլաշտըգճա թէսլէնինտա հա-
նըմ՝ Յակոբը նէզտինէ ճէլպ էտէրէք ,
էտէր ճիհէթ քէհաուլէրինէ կէրմիլիթ
վիրիւպ տաեանմարարընր թէնպիհ պու-
եուրսու իսէտէ , գալէտէ պուլունան մու-

րինին էն զախֆ պիր քաչ նէֆէրինի գա-
լէտէ պըրազուպ, միւթէպուպը ապքէրինի
պէրապէր ալարազ, ուղազ պիր մահալէ
ճէնկէ կիսուպ, խալլի միւստէթ սէվ-
կիւլիւ էհլի իյէ՝ պիր թանէճիք էվլա-
տընտան խապէր ալամաաըզընտան, էն
սաաըզ էմէգատարը օլան միւսինն Յակո-
բու, զուվար՝ էանի Գուսաու Շէրիֆէ կի-
տէնիէր զընաֆէթինէ գօնարազ. Հօթ -
Ռօշա կէճնաէրաի քի, կիսուպ Ֆամի-
լեատընտան խապէր կէթիրտին : Վազըթ
սօն կիւզ վազթը օլուպ՝ թապիւաթի իյէ
պուլութլու վէ գափանըզ օլան կիճէ-
լէրաէ, միրի մուամաիլէյհին էհլի Թէոլէ-
նիմսա հանըմ, պիրիճիք էվլաաը Ասէ-
լիմայը սազ աիպինէ ալարազ գալէյի
մէգըիւրիւն ինսիլ գալմըջ օլան օտապա-
ընտան պիրիտինտէ օթուրուպ ճէնկ ո
ճիտալ թէհլիքէսինտէ պուլընան գօճա-
սընը աիւշիւնաիւլիւ գէման՝ Ատէլինա
անճազ իքի եաչընտա խաի :

Պիր սապահ անաըզտան Յակոբ կէ-
լիւպ հանըմըն հուզուրունա չըզարազ՝

հաճողըն աղլըղը, պինանըն զաթէն խա-
րապ հալի փէքտէ քէնտիսինի թէէմին
էտէմէեօրլար իտի, չիւնքի Ատէլպէր
օրատա օլմատըղընտան, հէր նասըլ իտէ
գալէ պիր քէօյ էվինէ տէօնմիշ իտի՝
տէյիլ քի տիւշման հիւճիւմիւնէ տա-
եանա պիլէն պիր գալէյէ :

Պիր ախչամ փօրեաղտան էսէն ոօ-
վուգ պիր բիւզկեար, եիւքսէք վէ տէհ-
շէթիւ սէտալէր իլէ օրմանլարըն ա-
ղաճլարը թէփէլէրինի պիրիպիրլէրինէ
շարփարադ, պու սէպէպտէն տէօքիւլէն
եափրադլար՝ գալէնին օ ճէսիմ ալլուսը
տապանընն տէօշէմէսինի էօրթմէքտէ
իտի : Արթըգ կիւնէշ պաթտըղտան սօղ-
րա՝ կիճէնին գարանըղընը ինսան կէօ-
ղիւնէ ալըշտըրմադ իշիւն պիր արալըգ
թէրք էթմէքտէ օլտուլու օ աղ պիր ըլըգ
տաթի սալուշուս, կիճէ քէնտու զիֆիր
գարանըղընա կիրտիյի սըրատա՝ պիր-
տէն պիրէ օվա թարաֆընտան վէսվէսէ
օլտնաճադ սէս վէ շամաթալար իշիտիլ-
մէյէ պաշանտը : Թէոլէնինտա հանըմ

օտար օտաներն լանսլալարընը եազմադ-
 տա օլան խտտեմէյէ խիթապէն՝ խէֆի
 ազիմ իլէ , « Պու նէ՞ օլմալը » տէյի սիւ-
 վալ պուհուրարադ , « աճապա տիւշման
 պու գատար եազընըմըլտա՞ մը տըր »
 տէտի : Խատեմէնին ճէվապ վիրմէսինէ
 հաճէթ գալմատը , դիրա գարմագարըշ
 կիւրիւթիւլէր իլէ , պօրու սէսալարը
 կիթաիքճէզ վէք եազընտան իշիտիւմէյէ
 պաշլայուպ , պիր սանիյէ կէշմէտէն տա-
 խի գալէ պէքճիտի թէհլիքէ պօրուսունու
 չալարղընտա , Միւսինն Յակոբ քէնտի սա-
 տագաթընտան նաշի զայէթ ճէսիւրլէն-
 միշ , պէնզի աթմըշ պիր հալտէ՝ հանըմըն
 հուզուրունա չըգարադ , շու կիպի իֆա-
 տէի հալ էյլէմէյէ պաշլատը : « Հաշ-
 մէթիւ հանըմըմ , կէթիրմիշ օլտուղըմ
 քէտէրամիզ խտպէրտէն ապա գօրգմա-
 եալըմ , տէտի : Շու թէհլիքէլի վազթը-
 մըլտա տախի պիւթիւն իւմիւաիմիզ հէր
 պիր շէյէ գատըր Ալլահ վէ ծնուն նիհա-
 յէթսիզ իհասնը իւզէրինէ գօեալըմ :
 Կէօրիւնիւր քի պիր պէօլիւք աաքէր դա-

լէմիղէ եագլաշմադտա տըր , հէր նէ դա-
տար տօսթ եախօտ տիւշման օլտուզլարը
տահա աղնաշըլամատը խիտէ , իհթիմալ
տըր տիւշման օլմալը , զիրա տիւնքի կիւն
էսէֆի հալ իւզրէ իշիթտիմ քի՝ պիզիմ
օրտու պօզուլուպ թարումար օլմուշ , պու
դարա խապէրի զաթընըզա տույ էթմէք
իսթէմէզ իտիմ իսէտէ , արթըք կիզլէնիր
եէրի գալմատը » :

— Եա՛ սալիհ Ալլահ , տէտի Թէու-
լէնինտա , պէօյլէ իսէ սէվկիւլիւ էվլա-
տըմ իլէ պէրապէր հալիմիզ նատըլ օլա-
ճագ տըր , վէ էհլիմ նէրէ՞տէ քալմըշ
տըր աճապա :

— Միւսթէրիհ օլընըզ , Հաշմէթլիւ
հանըմըմ , տէտի Յակոբ . սիզ տինտար
պիր հանըմ սընըզ վէ զանն էսէրիմ
տէրխաթըր պուեուրուրսընըզ օ աթիք
վէ փէք կիւզէլ թէմսիլի . « Հէր ֆիւմ ֆի ,
խալիսիւնի Աշրահըն իզգերիւնէ գօր , կեշէնիֆ
վագթի իւմէշէր իշէ soթա պուշուր » :

Հագգընըզ վար տըր , սատըգանէմ
Յակոբ , տէտի Թէուլէնինտա հանըմ ,

պէօյլէ օլտուգատա, հայտէ կիթ խէնտէ-
յին իւզէրինտէքի քէօվորիւյիւ գալաւրթ,
ղիրա էյի պիլիրիմ'քի՝ գալէմիզ չօգ պիր
վազըթ տիւշմանըն հիւճիւմիւնէ գարշը
տուրամաղ, պարի չայըշըպ պիր աղ վա-
զըթ գապանըն քի, միւճէվհէրաթըմ իլէ
պաղի զիյ գըյմէթ էշեալարըմը թօվիւ-
եուպ սաղլաւաղա միւքթտիր օլայլմ' :

— Իրատէ վէ թէնպիհէրինիզ թէք-
միլէն իճրա օլաճագ տըր աէտի Յակոբ,
վէ անիտէ տըշարըեա չըգտը :

Պիր աղ սօղրա տիւշմանլարըն աեազ
սէսլէրի էյի պիր թարզտա իշիտիլմէյէ
պաշլատըղլէնտան աղնաշըլտը քի՝ արթըք
գալէյէ եազլաշմըշլար տըր : Թէոլէնին-
տա հանըմ' թիթըէյէրէք օթուրտուղու
եէրտէն գալգըպ օտանըն քէօշկիւ փէն-
շիրէսինէ վարտըղլէնտա՝ խէյֆինտէն պէն-
ղի աթար . զիրա տիւման վէ փուս արա-
լարընտան փարլտեան մահիթապըն զա-
յիֆըշըղը իլէ՝ պիր պէօլիւք աաքէրին
գալէյէ տօղրու եիւրիւյիւշ էթմէքտէ օլ-
տուղունու էյիճէ կէօրէպիլտի, սիլահ վէ

ղըրիւլարընըն վարըլթըսը տի աշիքեար սէչիլիս , աթլարըն քիշնէմէլէրի տախի իչիտիլիյօր իտի . վէ շու պուլունուչարը էօյլէ կէօստէրիեօր իտի քի՝ դալէյէ կիրտիքլէրինտէ , սին թիւրլիւ ճանաւարըղլար իճրա էտէճէգլէր տիր , պունուն իչիւն թէսլէնինտանըն ազլը պաշնտան չըգուս . « Եա՛ Րապպիմ՝ , պու նէ՛ տիր քի՛ կէօրիեօրում » տէտի :

Գուճաղընտաքի գըղը , օ՛ զէվալլը Ատէլինայը վասֆ իտէլիմ՝ . հէր նէ գտտար չօճուդ իտի իսէտէ , վալիտէսինին շու հալինտէն , մուխաթարատա օլտուղլարընը անլայարագ պաշտտը ազլտեղ պաղըրմահա , պէտպախթ վալիտէսի իսթէր իսթէմէղ քէնտի քէնտիսինի թօփլայուս չօճուղու թէսէլլի էյլէմէյէ չարըչըպ վէ տիղ իւղէրինէ կէլէրէք , կէօղլէրինտէն սէլ կիպլի կէօղ եաշք տէօքիւս Ալլահա նիեաղ էյլէտի քի , պու էսէֆէնկիղ սահաթտա քէնտի եարտըմը իլահէյէսինի էսիրկէմէսին : Պու տուվատան եիւրէք ալարագ՝ չարչափուդ դալգտը վէ պիլ

ճիւմէ միւճէվհէրաթը իլէ զիյ դըյմէթ
 էշեարարընը թօփլաեուպ կիզլի պիր մա-
 հարտէ սագլատը . ո արտ խէնտէք քէօփ-
 րիւսիսիսիս եօգարը չէքիլմէք շամաթս.սը
 աըր իշխաիլաի , չիւնքի միւմքին տէյիլ
 խաի քի՝ պիր քաշ նէֆէր զայիֆ մուհա-
 ֆըզլար օլ գատար ճէսամէթ իլէ եիւրլւ-
 յիւշ էտէն տիւշմանա գարշը գօեապիլ-
 սինլէր . գալէ խէ հէր պիր թարաֆատն
 մուհատէրէ էաիլմիշ օլուպ , ազիմ պիր
 ճէսարէթլէ պիր պէօլիւք տիւշման տա-
 քէրի՝ պահճէտէն թարաֆ հէնտէքտէն
 նէրաիվան ուղտատարադ գալէյէ կիրմէք
 խզէրէ խաիլէր : Հօթ - Ռօշի չանը եապը
 պիր գաիտէ իլէ վարարադ եազընտա
 օլան քէօյլէր գօմշուլարընը եարսըմա
 տավէթ էյլէաի խէտէ , ֆայիտէսի՛ղ ,
 զիրա էթրաֆը տիւշմանլար իլէ գուշան-
 մըշ պէտպախթ պիր գալէյէ նէ՝ խմտատ
 օլունա պիլիր խաի :

Տիւշման քէնաի գարշըսընտա արթըդ
 հիշ պիր մանի կէօրմէտիյինտէն , պահճէ
 տիվարընտան եօգարը գալէեէ չըգաը .

դայէ մուհաֆըղլարը իսէ պու հայտէն
 պիտապէր, դայէ դարուսունուն արգաւ-
 սընա պիրիքէրէք ֆէտաքեսարանէ տէօ-
 յիւլմէքտէ իքէն՝ արդա թարափտան ի-
 չէրիյէ կիրմիշ օլան տիւլմանը կէօրիւր
 կէօրմէղ՝ մէճպուր օլաուլար թէսլիմ օլ-
 մաւլա : Պու քէօփրիւ շամաթասընը իշիթ-
 տիյի անտէ Թէոլէնինտա դօրդտու, վէ
 պաղտը քի տայրէնին պէօյիւք նէրտի-
 վանընտան եօդարը պիր չօդ տիւլման
 չըդարագ՝ քէնտի օտասընա տօղրու կէ-
 լիեօրլար, պաշղա պիր չարէսի օլմատը-
 դընտան, շափուճագ օտա դաբուսընը
 դափաեարագ դօլ տէմիրլէրինի դօյտու
 իսէտէ, պու զայիֆ դարու տիւլմանըն
 գուլվէթի էօնիւնտէ անիտէ վարափար-
 շա օլուպ եէրէ թէօքիւլտիւ, ճանալար
 մէշրէպլիւ թէրպիեէսիդ առքէրլէր իշէ-
 րիյէ տօլաուդունտա, հանըմըն օրատա
 դալմագլըդ իշինէ կէլմէտիյինտէն պիր
 հալ իշէրքի օտաեա դաշար իսէտէ, ծնուն
 դափուսընուտա դըրըպ դաշաճագ պիր
 մահէլ սըրբադմատըլար, պէտպախթ հա-

ներմըն գաշմաղա պաշգա պիր եէրի գաշ-
մայուպ, օրթատա գաշորդընտան, զէն-
ճիրտէն գօվմուշ արսւան միսալը՝ զէվալլը
գարընըն իւղէրինէ տիւշէրէք սօյմայա
պաշատըդլարընտա, սէվկիւլիւ գըզընը
գուճաղընա աւարադ թաշարը տախի
աղլատըր պիր թարդտա աման տէեիպ
եալվարմաղա պաշատը :

« Պիզէ վէր շու սանտըդլարընըն ա-
նախտարլարընը, նափիլէ եալվարմա՝ պա-
ղըրմա՝ . տիւշ էօնիւմիղէ, քիւլէրինի, բագը
շարապ պօտուրումլարընը կէօսթէր տէր-
լէր իտի :

Պու գուտուրմուշ ապքերլէրին կէօ-
զիւնէ հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէյիւպ, ֆիւ-
թիւհաթտան սօղրա զէվք սէֆա էթմէլի
տիր . եիւրիւ չափուք էթ՝ տէյէրէք,
թազիք վէ բէնճիտէյի արթըրմագտա ի-
տիլէր : Հանըմըն չալէսի թիւքէնիւպ՝
կիթտի պիր տէսթէ անահտար կէթիւ-
րիւպ ապքերլէրէ վէրէրէք տէտի քի,

— Իշտէ անահթարլարմ, ալընըզ
հէր պիր թարաֆը աշընըզ, քէնտի էլի-

նիզ իլէ իսաէտիքլէրիլի ալընըղ» :

Ասքէրլէր անահտարլարը դաիրչա-
րադ պիւթիւնն օտարարը աչըպ էլպիսէլէ-
րի , կիւմիւշ թագըմլարը , վէ փահատա-
ադըր օլան ճէմի էշեալարը եազմա իտիւպ
փայլաշտըյար . պոպըլարը տախի բազը-
շարապ մահսէնլէրի իլէ քիլէրլէրի աշա-
րադ պուլսունան եիեէճէք վէ իշէճէյի
հանըմընն օլտուղու օտաեա թաշըեարադ ,
օրատա եէյիւպ իշիւպ սարհօշ օլտուլար :
իշլէրինատէն պիրիսի աղ չօդ այըդ օլտու-
ղընտան էլինի տուվարլարա վուրմաեա
պաշլատը քի , պէլքի տիվար իշինատէ էշ-
եա սադլանըր պօշ եէրլէր վար իսէ՝ աղ-
նտսըն պուլսուն աէյու , պիրտէ տիվա-
րըն պիր եէրի պօշ սէտատը վէրտիյինատէ
ճիւմլէսի պիրտէն թէքրար թէոլէնին-
տանըն եադասընտան թութարադ իպ-
րամ իթտիլէր քի օրատընը տախի աշտըն ,
զէվալըր դարընըն չարէսի քէսիլտիյին-
տէն օ իւմիտտէն տախի վաղ կէշէրէք ,
օնու տա քէնտիլէրինէ թէպիւմ էյլէտի
իսէտէ , եինէ էլլէրինատէն դուրթուլա-

մասը . պունչար վահճիկէրէ մախսուս պիր
սէվինիճ իլէ օ՛ միւճէվհէրաթլարը տա
փայլաշտըգասան սօղրա , պու մէրհամէթէ
շահան հանըմա՝ թիքսիլինիւր քիւֆիւրէր
էտէրէք , մահէլի մէգքիւրի էվիլէլինտէն
քէնտիւլէրինէ կէօստէրմէտիլինտէն թօ-
լայի էնվայի հաղարէթլէր էյլէտիլէր :
Պու եաղլըճա լօգմատան ճանաւարի իշ-
թահլարը ուեանուպ վէ քէնտիւլէրինի
տահա գիւեատէ գուտուրթաուլունտան ,
պունչարտան մատա տահա սաղլը մալը
վար գաննը իլէ , օրթատա օլան գապ վէ
գաճաղլարը գըրտըլար , վէ սայիր տու-
վարլարըն թէքսիլինի տէ սէօքաիւլէր քի
պաշգա մալլար տախի պուլսունչար տէյու :

Իշպու նէթիճէսիզ թէֆթիլէրտէն
սօղրա պիր շէյ պուլամատըղլարընտան
գուտուրտարազ , պէ թէքրար թէոլէնին-
տանըն իւղէրինէ հիւճիւմ իտիւպ խաղի-
նէսինին կէօսթէրիւմէսինի տախի մաթ-
լուպ էյլէտիլէր : Զէվալլը հանըմ նաֆիլէ
եէրտէ աղլը եէմինլէր իլէ ինանտըրմա-
եա չալըլընթար քէֆիլիսի քուշարըն

մտադատա իբէն, պու ճանաւարւարտան պի-
րիսի չօծուղուն դօլունտան թուլթարագ
դըլըճընը դաւարըրպ՝ տէհչէթիւ պիր սէս
իլէ տէտի քի . « Ես՝ խաղինէյի կէօսթէր ,
վէ ես՝ շիմտի պու չօծուղու իքի վարչա
խտէրիմ » :

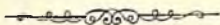
Շու ֆայխտէսիդ դօրգուլար իլէ՝ եիւ-
րէք տայանըմադ հայլէր իւղէրինէ՝ պէտ-
պախթ թէօլէնինտա օ տէրէճէյէ կէլտի
քի՝ զայի ադըլ օլարագ էօլիւ կիպի եէրէ
սէրիլտի : Պիրտէ՝ պու տի շմանլարըն
սէրքէրտէսի Կրիմօ աը Տիւրքուան նամ
վաշա կէլիպ պիրտէն պիրէ իշէրէյէ կիր-
տիյինտէ պիր պադըլ իլէ հէր պիր չէյի
ադնաար . « Չայըմլար աու նէ՝ եափայօր-
տունուղ » . պաղըրտը էօյլէ պիր սէս իլէ
քի , պիւթիւն ասքէրինի իւրքիւթաիւ .
« Չափուդ շուրատան տիշարը չըդընըդ .
եօդսա ճիւմլէնիդի տէ դըլըճտան կէ-
չիրթաիրիւրիմ , նասըլ քի սիդ պու զէվալ-
լըլարը դըլըճտան կէչիրմէք իսթէտինիդ
խտէ » :

Պու վահշիլէր՝ քէնտիւ սէրքէրտէլէրի

ճէմիսինի տէ քէնտիլէրինէ վէրմիշ վէ
կիզլի պիր շէյի գաւմամը . անճադ քիս'
ինանըր իտի , խըրս իլէ գուճադընտան
էվլատընը գափըպ աւարըլար վէ տէօրթ
էթրաֆընը սարըպ՝ գըլըճլաբընը սըյիը-
րարադ . « Ես' խաղինէնի կէօսթէր , վէ
եա' էվլատընըն փարչաւանմասընը թա-
մաշա իլլէ » տէտիլէր : Թէոյէնինտա էվ-
լատընա օլան մուհապէթինտէն գըլըճ-
լարըն տէհէթինէ պադմաեարադ ի զէր-
լէրինէ տիւշիւպ էվլատըրգադընը վահշի
էլլէրտէն չէքիպ գուրթարմադ իսթէր ի-
տի . սարարմըշ պէնդի իլէ եիւրէք աճը-
տան ֆիղանըր , գաթի իւմիտ օլմուշ պիր
վալիտէնին իզտիրապը , պունլարա ապա
թէէսիր իթմէյուպ , իշլէրինտէն պիրիսի
տէվլէրէ մախսուս պիր կիւլիւշ իլէ տէտի
քի . « Ես' կիւլէլ հանըմ , իշտէ սէնի գօր-
գուտաճադ վէսիլէյի պուլաուպ , արթըք
պադալըմ' պու թարիդ իլէ ինտաընը եէն-
մէ՞ զմիյիդ » :

Օ արա կիւշիւք Ստեփնայ իտէ ադ-
լայիւպ պիւթիւն գուվլէթի իլէ պադըր-

հուղութեամբ տէր հաշ գործուլարն տան նաշի՝ գուղուեա թէպաիլ օլարադ , հանրմ իլէ չօծուղուն ետդասընը պըրա-
դարագ՝ թալան էթմիշ օլաուդլարը մալ-
լարը թօիլաեուպ չարչաիուդ տիշարը
չըգարլար : Կրիմօ քէնտի ուշադլարընը
չաղըրըպ պէտպախթ թէպէնինտտեը եէր-
տէն գալարըթարըրըպ ուսուլ իլէ պիր եա-
թադա եաթըրթար , վէ դըղճըղաղընը տա
դօյնունա վիրուպ էմիր էթաի քի՝ լաղըմ՝
կէլէն թէտալիլի իաիւպ հըղմէթինէ էյի
պագսընլար , օնլար իտէ տէրադապ պուր-
նունա գօգուլու բուհլար թու թարապ վէ
սայիր թէտալիրլէր էտէրէք , կիւճ իլէ
աղլընը պաչընա կէթիրիպ ուեանարըտը-
լար : Հանրմ կէօղլէրինի աչարդտա իլք
կէօրաիւլիւ աաէմ՝ միւշարիլէյհ օլաու ,
եանի քէնտիսինի օ զալըմ ճանալարլա-
րըն էլինտէն գուրթարանը տէմէք իա-
թէրիղ :

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՍԵՐՔԵՐՏԷ ԿՐԻՄՕ ՏՐ ՏԻՒՐՔՈՒԱՆ

ԹԻՈԼԵՆԻՆՏՍ. Հանրմ' թէքմիւ իֆա-
զաթ պուլաուդտա, Կրիմօ վաշա եանընա
եադլաշարադ թաթլը պիր սէտա իլէ տէ-
տի քի, «Հանըմ', զանն էտէրիմ' սիդի
ինանաըրամամ' քի' առքէրիմին շու պու-
լունուշունտան նէ' տէրէճէ ճանըմ' սըղը-
տը, անճադ Ալլահա թէշէքրիւր էտէրիմ'
քի, չօդ էյի վադըթտա օտանըղա կիր-
տիմ' վէ սիզլէրի օ ադիմ' թէհլիքէտէն
դուրթարմաղա միւշէրլէֆ օլա պիլաիմ',
արթըդ շիմտէն սօղրա բահաթ օլուն, զի-
րա պէն պուրատա օլաուդճա, սիզէ ապա
պիր զիեան վէ բահաթսըղըդ օլամադ.
դալէ' տայիրէ' վէ զաթընըզըն շախի
մէնֆաաթը իշիւն պէնտէնիզէ միւտաա-
տէ էաինիզ քի պուրատա սաքին օլայըմ',
վէ կիտիւդ թէհպիհ էտէյիմ' քի, ար-
թըդ շարապիտանէլէր իլէ պօտուրումլա-
րա թօզանմասընլար: Պիլիրսինիզ քի'

'նուս' առքերինէ էօրնէք օլտու , հէր ճի-
 հէթլէ պուհլարա թէվէճճիւհ կէօսթէրէ-
 րէք ֆըրաթ ախլաթիւքճէզ մուհապլէ-
 թի օլտուղունու աղնաթմազ իսթէր իտի-
 Անճագ պու թէվէճճիւհտէ օլտն շաչը-
 տըճը ֆիքիւր շօդ սիւրմէյիւս աչիքեարէ
 չըդտը : Պիր դաշ կիւն սօղրա ճէտարէթ-
 լէնէրէք թէօլէնինտա հանըմ հագդընտա
 եիւրէյինտէ օլտն մուհապլէթի մունտա-
 րիյէօինի սէյան պիրլէ օնա էտէպէ մու-
 ղայիր թէքլիֆլէր էթմէքտէն չէքինմէզ
 իտի : Հալ պու քի , Ալահըն դօրդուսու
 իլէ էտէպ ու նամուսունտա եէքթա պու-
 լունան թէօլէնինտա հանըմ'օնուն թէքլի-
 ֆինի րէտա էյլէտի , վէ պու եէհի պէլա-
 տան սէլամէթ դուրթուլմագ իշուն Բապ-
 պի թէալանըն եարտըմընը թէմէնտ էյ-
 լէտի . վէ հէր ան քէհաթ թէնէֆիֆիւզ օ-
 տաօընտա տիզ իւզէրինէ կէլէրէք . — «Եւ'
 Բապպիմ' , պըրագ քի' հէր պիր չէյիմի
 ղայպ էտէրիմ' , էկէր միւրաաը ալլիյէն
 էօյլէ իտէ , անճագ տալա միւսատտէ էթ-
 լէ քի' ար վէ նամուս պէնտէն ղայ օլտուն ,

մութարեպէնին հայի վէ ասքերին ատէ-
թի, հիւճիւմ իլէ ալարդլարը մահէլի թա-
լան խտէրլէր, էկէր քի սիզ քէնաու բա-
տէթինիզ իլէ գալէնիդի պիղէ թէոյիմ
խտէ խտինիզ, պու զահմէթլէրի չէքմէզ
խտինիզ :

— «Մէմնուն վէ միւթէշէքքիւրիւմ,
աղիզ էֆէնաթիմ, տէտի հանըմ, սիղլէրին
շու ինսանիլէթինէ պօրճլույում, ինսանը-
նըզ քի, մէրհամէթլիւ եիւրէյին տույ-
ղուլարընը թանըրըմ, օ եիւրէք պիր
տիւշման եիւրէկի տաթի օյսա » :

Պու աբալըզ փաշայի միւշարիլէյհին
իգտամը իլէ՝ հէնուզ թալան օյունամըշ
եէյէճէքլէր իլէ էշեալար մութարեպազա օ-
լունտու, վէ եաղմա տաթի մէն էտիլաթի,
գալէյէ պէքճիլէր գօյուպ վէ ասքերէ
տաթի էմիր էյլէտի քի, պու գալէ քէն-
աու սէրքէրտէլէրինին մալի կիպի զանն
էտէրէք էօյլէճէ հիմայէթ վէ իհթիրամ
էյլէսինլէր : Օնտան սօզրա կրիմօ կէրէք
հանըմըն վէ կէրէք օնուն էվլատը հազ-
դընտա պէօյիւք իհթիրտամթտա պուլու-

պըրադմա քի՝ կիւնահլար տուղաղընա
 տիւշէյիմ, վէ սէնին էպէտի էյլիքլէրին-
 տէն քէնտիմի մահրում գըլայլիմ, սէնին
 մուգատտէս նաղարըն իլէ պէնի հէր ան
 սաղլայուպ վէ թէհլիքէյի վաղըթլարտա
 պէնի գուվլէթլէտիւպ ճէսարէթլի գըլ »
 — տէյու սաղլայուպ սըլլար ըար :

Ֆաղիլէթքեար հանըմ, շօդ վաղըթ
 քէնտիւ եիւրէյինի պու թարղտա Այլա-
 հա տօղրու գալտըրարապ պու պէլատան
 գուրթուլմագ իշիւն անտէն գուվլէթ վէ
 եարաըմ տիլէր իտի, Այլահըն իհասնը իլէ
 միւշարիլէյհին գուրտուղու տուղաղլարըն
 ճիւմլէսի տէ նաֆիլէյէ կիտուպ, հանըմը
 ապլա ար ու նամուսունտան աերրուպ
 քէնտիսինէ հէմէֆքեար էտէմէտի :

Հալլէր պէօյլէ իքէն աալիսի, ֆա-
 ղիլէթքեար վալիտէ քէնտի էվլատընըն
 եիւրէյինտէ քրիստոնեայ տինինին տույ-
 ղուլարընը քէօքլէշտիլէրէք, ծնու տին-
 տար պիր քրիստոնեայ էյլէմէքտէն տուր
 օլմաղ իտի . Ատէլինա աալիսի տըղգաթը
 թամմէ իլէ՝ վալիտէսինին վէրտիյի տէրս-

լէրէ գուլագ վերիր, վէ էօյրէնտիքլէ-
րինի կիւղէլճէ ֆիդրինտէ սագլար իտի,
Ալլահըն էյլիքլէրի, գուվլէթի վէ ճնուն
միւճիւզաթլարընա տայիր վալիտէսինին
պէյան էթտիյի թէմսիլլէր իլէ Ատէլինա-
նըն քիւչիւճիւք իւրէյի քէնտու եարա-
տըճրընա տօղրու մուհապլէթ իլէ թու-
թուշուպ եանար իտի ։ Թէոլէնինտա հա-
նըմ չալըշըր իտի քի՝ էվլատընըն եիւրէ-
յինաէ քէօքլէշմիշ օլան Ալլահանի մու-
հապլէթ իլէ պերապէր՝ տրգատաշլըգ
մուհապլէթի տաթի ֆիլիզլէնսին, պու-
սէպէպտէն « էօյրէն, ետ սէվկիւլիւ էվ-
լատըմ, տէր իտի, էօյրէն հէր պիր շէյ-
տէն էվլէլ՝ թէքմիլ եիւրէյին իլէ Ալլա-
հը սէվմէյի, էվլէթ Ալլահը թէքմիլ եիւ-
րէք ։ թէքմիլ ըուհ վէ թէքմիլ գուվլէթ
իլէ սէվմէլիյիզ, զիրա ճնտան էվլէլ սէ-
վիլիր հիշ պիր շէյ եօգ տըր, պու տիւ-
նեա եիւլիւնտէ հէր նէ քի վար իսէ՝ ճն-
լարըն ճէմիսինիտէ պիլի սէվտիյի իշին
ետրաթմըշ տըր, ճնտան մաատէ քէնտի
սաղլըղըն իշին տաթի պօրճլուսուն քէն-

տիսինէ , օ սէնի ետրաթտը քի՝ քէնտի-
սինէ գուլլուդ էտէսին , պու տիւնեաւեր
թէրք էթտիքտէն սօղրա՝ չօդ ալեա պիր
տիւնեատա էպէտ-իւլ-էպէտ քէնտիսինի
իզզէթլէյէսին , իմտի թէֆէքրիւր էթ ,
եա՛ էվլատրմ , քի պու տիւնեատա պիր
չօդ էզիյէթլէր տախի չէքսէք՝ եինէ սէ-
մատա էպէտի մութլու օլաճաղըղ , անըն
իչիւն պու տիւնեատա գարչըմըղա չըգան
հէր պիր սէֆալէթ վէ սէրէնճամլէրէ թէ-
համմիւլ էտէրէք՝ տէր խաթըր էթմէլի-
յիզ քի՝ Ալլահ պէօյլէ իսթէյօր . իշթէ
պէօյլէ տիւչիւնէճէք օլուր իսէք՝ թէսէլլի
օլապիլիրիզ :

«Պունուսն իլէ պերապէր՝ պօրճլուեուղ
պիղէ պէնզէյէնլէրիտէ սէվմէյէ , չիւնքի
օնլար տախի պիղիմ կիպի Ալլահըն եա-
րաթտըղը ատէմ տիրլէր , վէ հաթթա
օնլարը տախի սէվէլիմ տէյի Ալլահ քէն-
տիւսի պիղէ էմիր էյլէտի , անլէրի վէ
ումու՛մ ինսանլարը սատէճէ «Սէվէրիզ»
տէմէք քեաֆի տէյիլ տիր , իլլա՛ լաղըմ՝
տըր քի՝ ամէլ իլէ տախի թաաուիդ իտէ-

լիմ՝ օնլարը սէվտիյիմիզի, եանի աճ օ-
լանլարը սոեուրալըմ, սուսուզլարա սու
վերէլիմ, վէլ հասըլ օնլարըն հէր պիր
սէֆալէթլէրինի խաֆիֆլէթմէյէ ճահու
վէ իզտամ էթմէլիյիզ, պիզտէ օլանը աս-
լա օնլարտան էսիրկէմէմէլիյիզ » :

Պու տէրս վէ նասիհաթլէր իլէ Ատէ-
լինանըն թաղէ եիւրէյի՝ մէրհամէթ տույ-
ղուլարը իլէ գուվլէթլէնէրէք օնուն ար-
թըգ էն ղիեատէ քէֆլիւվագթը՝ վէ միւհ-
թաճէյինն եարտըմընա եթիշտիյի վա-
գըթ իտի, հէր պար ֆագիւրլէրէ մէրհա-
մէթ էտէրէք՝ քէնտիւսինէ մախսուս օլան՝
փարա, էլպիսէ վէ մէէքիւլաթը սաիրէյի
անլէրէ տաղըտըր իտի, չօգ տէֆա ղայէթ
սէվտիյի եէմէյին տախի պէօյիւք փայընը
սաղլաեուպ օնլարա եէտիրիր իտի, էլպի-
սէսի հէման իքի թագըմ օլտուղու անտէ՝
վալիտէսինէ սիւալ էտէրէք անըն էմրի
իլէ պիր թագըմընը ֆուգարա չօճուղու-
նուն պիրինէ հէտիյէ էտէր իտի :

Թէոյէնինասա պէօյլէճէ քէնտի էվլա-
տընը թէրպիյէ իթմէքլէ մէշղուլ իքէն,

Կրիմօ վաշա եինէ քէնտի իայրամլարը իլէ
ֆազիլէթլիւ հանըմը թաճիլ իյլէմէքտէ
իտի , նիհանէթ պապտը քի խքեաթ է-
տէմէյօր , թէքլիֆի թարզընը տէյիշէրէք՝
օնուն իլէ էվլէնմէք իսթէտի . Թէոլէնին-
տա օ վազըթ օթուրաուղու եէրտէն աեա-
ղա դալզարադ քեամիլ պիր թարգտա ճէ-
վապ վէրէրէք տէտի քի :

— « Էֆէնտիմ , չոդ էյի պիլիրսինիլ
քի՝ պէն էվլիյիմ , դըզըմը թանրեօրտու-
նուղ , վէ նիշան եիւզիւյիմ տաիս իշթէ՝
փարմազըմտա տըր , պու պէօյլէ օլտու-
ղու հալտէ՝ էվլիյիք վէ վալիտէյիք պօրճ-
լարըմը սազլայըպ օնլարըն շէրէֆլէրինի
կէօղէթմէյէ պօրճլու տէյի՛լ միյիմ » :

Կրիմօ վաշա շաշա գալըպ պիր սէօյ
օլտուն սէօյլէյէմէյէրէք՝ օնտան սալու-
շուպ կիթտի , վէ պաշլատը տիւշիւնմէյէ
քի՝ Թէոլէնինտանըն ինատընը եէնիպ քէն-
տինին ֆէնա ֆէյլու էմէլինի իլէրու վար-
տըրմաղա նէ՝ թէտալիր պուլա պիլիր :

Պիր ազշամ Թէոլէնինտա հանըմ նէյ
չալըպ էյլէնմէքտէ իքէն՝ քէնտի դօճասը

Ատէլպէրին առքէրլէրինտէն Գանիպէր
իսմինտէ պիրիսի անաղըն օտապընա կի-
րիւպ տէտի քի՝ « Աֆ պուեուրու նըղ , իտ-
մէթլի հանըմը , եիւրէք աճըարճը պիր
խտապէր իլէ պէտապիսթ օրտումուղտան
ալտէթ էյլէտիյիմ » :

Թէոլէնինտա պու խապէրտէն տէրէ-
ճէտիլ պիր էնտիշէյէ տիւշէրէք , չալու-
ղը նէյի էլինտէն պրրաղըպ , Այլա՛հ , եինէ
նէ՞ պէլա կէլտի պաշըմա տէեուպ՝ Գա-
նիպէրէ տէտի քի՝ « Սէօյլէ վէ պէնտէն
պիր շէյ սազլամա , հէր պիր շէյի պիլմէք
իսթէրիմ , դօճամ՝ Ատէլպէր պէյ՝ նէ՞րէ-
տէ տիր , աճապ էօլտի՛ւ մը . . . » :

« Էվլէթ , հիշ պիր շէյի սիզտէն կիլ-
լէյէմէմ տէտի նէֆէր , զիրա էյի պիլի-
րիմ քի՝ օրթալըղա եայըլան հալատիս-
տէն՝ հէր պիր վուգուաթը տույմուշ սը-
նըղ , էվլէթ իսմէթլիւ հանըմ , դօճանըղ
հայեաթտա տէյիլ տիր , Վէթան իշիւն
ճէսուրանէ թէօյիւշէրէք՝ մէլտճէ վէ-
ֆաթ էթտի . աղըր պիր եարա ալմըշ օլ-
տուղընտան խըղմէթինէ պէնտէնիլի թա-

եին էթտիլէր, պաշը դուճաղըմտա իքէն՝
պայղըն պիր սէս իլէ անճադ շու քէլամ-
լարը պանա սէօյլէյէ պիլտի : «Իճրա եք-
«սիյին հըզմէքյէր Ֆայիսէսիզ սիր, եւ՝
«սէվկիլիլում Գանիպէր, տոյունտունմ քի՝
«պիր գալ ճագըգասան սյու սիւնէալը քերֆ
«էսէճէյիւմ. էվվէք՝ արքըք էսիէսիյիք փա-
«սիշահընըն հոզորընա յըգաճաղըն, օ-
«րասա քէֆիլ յունմազ իյիւն : Պենիւմ
«սուն վասիյէթիւմի կիլգէլ սիյնէ, կէօզէ-
«րիւմ գափանսըղը կիլպի, հէնան չօր -
«Ռօշա ալսէք եք՝ վէֆաքընը ազիզ էհ-
«յիւմ Թէոյէնիւնսալա սէօյլէ, ալ շու նի-
«ֆեան էիլգիլիլումի օնա վէր, վէ սէօյլէ
«քի՝ պիրլիֆսէ կէլիւրսիլիւմիզ կիւնէր ի-
«լիւնսէ՝ սյանա իսրազ էյէսիյի մոնապ-
«պէք իյիւն ֆէնսիւսիւնսէն դայէք միւքէ-
«շէֆֆիւրիւմ» : Պունլարը սէօյլէյիւպ փար-
մաղընտան նիշան էիլգիւբիւնիւ չըգա-
լըպ պանա վէրտի, տուտագլարը իլէ տէ
տուվա սէօյլէյէրէք ըուհունու Ալլահա
թէսլըմ էյլէտի » :

Նէֆէրի մէրգում պունլարը սէօյլէ-

յուպ՝ չըգարտը պիր ալթուն էիլգիւբ
վէրտի : Հանըմ՝ էիլգիւյի էլինէ ալըլ ալ-
մաղ օթուրաուլու իւքէմլէնին իւզէրինտէ
պայըլըպ դալտը, պիր վաղըթտան սօղրա
քէնտուլէ կէլէրէք, «Եւ՝ Ալլահ» տէյիպ
սէլ կիլպի կէօզէրինտէն եաշլար ազըթա-
ւազ . «Իլթէ նիհայէթ պէնիւմ պէտապիւթ
միւլահաղալարըմ կէլտի չըգար : Ատէլպէ-
րիւմ վէֆաթ էթտի, պէն տուլ գալտըմ,
սէֆիլ էվլատըմ տալիս էէթիւմ գալտը :
Պու էիլգիւք քի սէվկիլիւմ Ատէլպէրիւմին
մուհապպէթի նիշանի իտի, տահա տէր-
խաթըր էթտիրիւր պանա օ մութլու դէ-
մանլարը քի՝ էվլէնմէլտէն էվվէլ դօճամ
քէնտի փարմաղընա դօեարագ տէմիլ իտի
քի . «Մէվկիլիւմ Թէոյէնիւնտա սէն քի՝
Ալլահտան սօղրա պու տիւննատա պէնիւմ
իշիւն հէր շէյտէն զիւտտէ զիլ գըյոմէթ
սին, ոսն նէֆէսիմէ տէկին սանա սատըգ
գալմազ իւզլէ պու էիլգիւբիւ սագլա-
եաճաղըմ . . . » — Ալլահ Ալլահ, քէտէ-
րիւմտէն էիւրէէիւմ փարա փարչա օլու-
եօր» տէտի, վէ թէքըար պայըլըպ տիւշ-

տիւյննոն՝ պիւ մէհալուրի ետթաղնա
կէօթիւրտիւէր աղւլնը պաշնա կէթիւր-
մէք իշխն , վէ ուղուն միւտտէթ չալըչը-
լըպ , աղւլը պաշնա կէլտիյնոն՝ պաղ-
ալըլար քի՝ զայէթ թէհլիքէլի հալտէ
խտտթէլէնմիշ տիւ :

ԻԻՉԻԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՍԷՖԻԼԷ ՏՈՒԿ ՀԱՆԸՄ

ՇԱԵԱՆԸ մէրհամէթ հանըմ, գըղը
իլէ սատըղը օլան Յակոբու ետթաղը եա-
նընա կէթիւրթտիւրիպ սէվկիւլիւսիւ Ատէլ-
պէրին վէֆաթընը ծնլարատտ պիւտիւրմէք
իսթէտի , վէ էմէքտար իհթիւեարըն՝ չօ-
հուղուն էլինոն թուլթարադ իշէրիյէ
կիւրտիյնի կէօրտիւյնոն՝ քէնտուսինի
թուլթամայարադ կէօղլէրի թէքլարէն
կէօղ եաշլարը իլէ տօլուպ պաշլատը աղ-
լայըպ ֆէրեատ էթմէեէ . «Հայը՛ֆ , եա՛
սէֆիլէ էվլատըմ» տէտի , վէ քէտէլտմիզ

պիր սէտա իլէ պաղըրաւ . «Արթըգ պուն-
տան պէօլէ փէտէրէ մալիք տէյիլսին, սէն
եէթիմ զալտըն, պէնտէ էհլիմի զայպ
էտիւպ տուլ զալտըմ» :

Ատէլինա պու քէտէրի տույտուղուն-
տա՝ զայէթլէ էսէֆլէնիւպ աղլամաղա
պաշլաեընճա, ֆաղիլէթլիւ վալիտէսի
եհլրէյինի Ալլահա տօղրու եիւքսէլտէ-
րէք, չօճուղունու թէսէլլի էթմէյէ գալ-
դըշտը . «Եա՝ սէվկիւլիւ գըղըմ, տէտի,
կէրչի պու տիւնեատա արթըք փէտէրէ
մալիք տէյիլսին ամմա, ումարըմ՝քի սէ-
մատա հաղըր տըր սէնին փէտէրին, զի-
րա օ՝ պու տիւնեատա իքէն զայէթ ֆա-
ղիլէթլիւ վէ տինտար պիր էօմիւր կէչիւ-
տիքտէն մաատէ՝ Ալլահըն մուգատտէս
թէնպիհլէրինի տէ թէքմիլէն սագլայըպ
տիւշմանլարընը տալսի սէվէր վէ էլինտէն
կէլէն էյլիքլէրի ծնլարա էսէր իտի, էն
զիեատէ սէվինճլի կիւնիւ Ս. Հաղորդո-
թիւնա եագլաշտըղը կիւն իտի, վէ գուր-
թարըճըմըղ Յիսուս Քրիստոսուն շու քէ-
լամընը ասլա ունութմազ իտի, «Քիմ քի

պէնիմ թէնիմի եւր, վէ պէնիմ գանը-
մը իչէրսէ, պէն օնսա վէ օ՛ պէնսէ սա-
ֆին օլուր»։ Ատէլպէրիմ հիշ պիր վաղըթ
թամա իտիւպ քիմնէնին մալընա էլ ու-
զաթմատը, ասէմէր հաղղընա ֆէնա
սէօյլէմէյի պէօյիւք կիւնահ ատա էտէր
իտի • էքսիքլիք վէ գուտուր թէսատիւֆ
իթտիքճէզ թէհամիւլիւ արթար իտի,
սասատէթլիւ հալինտէ տախի հաքիր վէ
ուսլուպլու պուլունուր իտի, հիշ պիր վա-
ղըթ քէնտի հալինտէն շիքեոյէթ էթմէ-
միշ տիր, հէր պիր վէսիլէլէրտէ պէտ-
պախալարա մէրհամէթ էտէր իտի, ճիւմ-
լէյէ տէ էյլիքտար պուլունուր իտի, պաշ-
գասընըն քուտուրունու ալֆի իտիւպ, քէն-
տի քուտուրլարընըն ճէզասընը հօշնուտի-
նէթ իլէ շէքէր իտի, իմտի նատըլ քի
քէնտիւսի պու տիւնեատա հէրքէսէ մէր-
համէթ էթտի իսէ, Ալլահ տախի սէմա-
տա քէնտուսինէ մութլազա մէրհամէթ
էտէճէք տիր »։

Նատըլ քի, նաղիք վէ էյլիք պիլէն
եիւրէք սահիպլէրի քէնտու ազլուպա վէ

Եւ՛ տօսթլարընտան պիրինի զայպ էթ-
 տիրլէրի զէման՝ օթուրուպ օնուն էյի ա-
 մէլ ու հայլարընը մէթհ խտէրլէր իսէ,
 օնճուլայըն զէվալլը հանըմճրղազ տալի
 սալա սուր օլմաեարազ միւթէվէֆա էհ-
 լինին ֆաղիլէթլէրինի մէթհ ու սէնա
 էթմէքատէն ուսանմազ իտի, իսթէտի քի,
 էհլինին սօն նէֆէսատէ սէօյլէտիրլէրինի
 վէ ըուհունու նասըլ թէսլիմ էթմիշ օլ-
 տուղունու պիր պիր Յակոբա նագլ էթ-
 սին, լաքին միւսինն Յակոբ նէղազաթին-
 տէն նաշի իսթէմէեէրէք, «Զահմէթ չէք-
 մէյինիզ հանըմըմ, օ էսէֆլի նագլիեէթ-
 լէր իլէ եիւրէյինիղի թէքըար եարալա-
 մայընըզ, պէն թաֆսիլէ իլէ՝ եանընըզ-
 տան չըզան սաքէրտէն տիյնէտիմ, հէր
 պիր շէյի պիղէ նագլ էթտիրքատէն սօղրա,
 կրիմօ վաշաեա կիթտի, աղնաշըլան օնա
 տա նագլ էտէճէք տիր : Հանըմըմ, պիզ
 շիմտի պու քէտէրամիզ վուգուաթտան
 սօղրա նէ՝ ետիաճազ իսէք, օնուն իւզէ-
 րինէ տիւշիւնէլիմ, զիրա դօրզարըմ քի
 կրիմօ, նասըլ քի պանա սէօյլէտինիզ,

մուգաատէմ սիղէ էթմիշ օլաուղու թէք-
 լիֆի պունտան սողրա տահա շիտէթլիւ
 սուրէթտէ էտէրէք սիղլէրի թաճիղ էյ-
 լէմէսին, միւմքին քի սիղին իլէ էվլէնմէք
 իսթէեէրէք՝ սիղլէրի ալտաթմաղա չա-
 ւրշաճագ տըր, անճագ՝ նասըլ քի պէն
 դանմըշըմ, սիղ օնու սէվմէեօրսընըղ, վէ
 սէվմէաիյինիղ հալտէ, օ սիղի դանտըրա-
 մաղ, օնուն բօլիթիդալարընտան դուր-
 թուլմագ իշիւն լազըմ օլան թէտպիրլէրի
 շիմաիտէն տիւշիւնմէլիսինիղ, պուրատան
 գաշմագտան մաատա, օնուն էլինտէն
 դուրթուլաճագ պաշգա պիր սէլամէթ
 թարիդի կէօրմէյօրում, պու ճէսամէթ-
 լիւ իշին զահմէթինի տէ պէն քէնտու իւ-
 զէրիմէ ալա պիլիրիմ: Թէտարիք կէօր-
 մէյէ չաւրշալըմ, տահա վագթըմըղ վար
 տըր, էն դիեատէ տըգգաթ էտէճէեիմիղ
 շէյ շու տըր քի, ֆիրար էտէճէյիմիզտէն
 Կրիմօ փաշանըն ասլա շիւպհէսի օլմասըն,
 ֆագաթ սանա շու իսթարը էտէրիմ քի,
 միւշարիլէյհ հէր նէ զէման քի սիղէ էվ-
 լէնմէք թէքլիֆի էտէր իսէ, սագըն ըէտու

էթմէյէսինիզ , իլլա տիւշիւնմէք իշիւն
մըդտարը քիֆայէ ուզուն վատէ իսթէյի-
նիզ , պիզ օ վատէ իշինատէ նիյէթիմիզի
մէվքըյը իճրաեէ գօյմաղա վազըթ գա-
ղանըրըզ :

Յակորուն պու իսթարլարը իլէ թէտ-
պիրի՝ Թէոլէնինտաեատա չօդ տիրայէթ-
լիւ կէօրիւնտիւ , սէօզ վիրուպ գարար
դըլտը քի , հէր ճիհէթլէ թէտպիրինի իճ-
րա էյլէսին :

Արթըզ եաա էլպիսէսի կիեինուպ վէ
գըզը Ատէլինայա տախի կիյտիրտի , ֆա-
գաթ ատէթտէն օլտուղու իշիւն կիյմէտի ,
իլլա էհլինի զայպ էթտիյինտէն տօլայը
տույմագտա օլտուղու տէրին վէ շէտիտ
ադրըլար իշիւն . գալէնին քիլիսէսինտէ
միւթէվէֆանըն ճանը իշիւն տուա վէ սէ-
նա օգութտուրուպ Պատարագ էթտիր-
տի , թէքմիլ քիլիսէ սիեահլար իլէ տօնա-
տըլմը իտի , ալլունըն թա օրթասընտա
միւզէյեէն պիր մէզար եափմըլլար , մէ-
զարըն էթրաֆընտա սայըլմագ մօմլար վէ
շէմտանլէր տիզիլմիշ վէ իւզէրինէ տէ

սրբմա սաչադլը վէ խաչալէմիւ սիյահ
 պիր էօրթիւ պըրադըլմը խաի , չըպապ
 պիր դըլըճ վէ պէյին դըրիւարը թիւլէրէ
 տօնանմը , թաճը տախի մէղարրն օրթաւ
 սընտա վազ օլունմու խաի , վէ ճիւմէսիւ
 նին իւղէրինէ տէ ասըլպատէլիյինէ մախ
 սուս արմալարը էնվայի չիչէք վէ թիւլէր
 իյէ տօնանմը օլտուղու հալտէ գօնուլմու
 օլարագ՝ կէօրէնլէրէ պաշղա պիր հալտէ
 թէէսիր էթմէքտէ խաի :

Քիլիօէտէ խայլի դալապալըդ վար
 խաի , վէ պու դալապալըղըն պէօյիւք
 գըամը միւթէվէֆանըն թապիլէրի իյէ
 խատէմէլէրի վէ ֆէվքէլատէ քէնաինի
 սէվէնլէր խաի . պիրապը տախի կրիմօնըն
 աւքէրլէրի խաի : Տուվա թէքմիլ օլանա
 դատար Թէոյէնինտա ուղուն վէ սիեա՛հ
 պիր էօրթիւ իյէ էօրթիւլիւ դալաը . վէ
 էվլատը իյէ մէղարըն դարչըսընտա տիդ
 իւսթիւնէ կէլմիշ՝ պիրգարար աղլար խաի ,
 պատէհու գօճասընըն ճանընը Ալլահըն
 մէրհամէթինէ թէսլիմ էտէրէք , դալըլպ
 Պատարագը թէքմիլ տիյնէտի :

Իշպուս զիյնէթ խիթամ՝ պուլտուդտան
 պիր աղ սօղրա, կրիմօ փաշա ալլայարադ,
 մաթէմտէ պուլունան հանըմըն օտասընա
 կէլաի, վէ թէհսիրլի սէօղլէր իլէ օնու
 թէսէլլի էթմէյէ շալըշաւը, օ կիւն վէ էր-
 'թէսի կիւնիւ տախի պէտալախթ թէօլէ-
 նինտաեա թօդանըր պիր սէօղ պիլէ լի-
 սանընտան չըդարմամաղա տէրէճէսիզ
 տըդդաթ էթտի իսէտէ, խըրսընը պուն-
 տան զիեատէ զապթ էթմէյէ գատըր օ-
 լամատըղընտան, հաֆթանըն սօնլարըն-
 աա սիւրէթի ըէսմիեէտէ քէնտի եիւրէյի
 իլէ էլինի արթըդ հանըմա սունտու :

Տիրայէթլիւ վէ նազիքէ սուլ տիշէհ-
 լի՝ «Ես՝ իղզէթլու փաշա», տէտի, «Սի-
 զին պու թէքլիֆինիզէ ապա թէաճճիւպ
 էթմէմ, զիրա դօճամըն վէֆաթը խապէ-
 ընի ալտըդտան սօղրա էվլէլքի թէքլի-
 ֆինիզի թէզրարլամադ թապիլի տիր, ան-
 ճադ մէհմուլ էտէրիմ քի, փաշա վէ քէ-
 յէննու շէրէֆլու պիր ատէմ, պէնի թա-
 յիպ էթմէզսինիզ, պու կիպի ազիմ պիր
 իշի էյիճէ տիւշիւնմէք իշիւն սիլտէն պի-

րադ վազըթ թալէս իտէրիմ, պունտան
մաատա շունու տախի պիլիրսինիզ քի,
պէնիմ սօյգատէլիյիմէ եազըչմազ քի,
տուլ գալըր գալմազ, պու գատար չա-
բուք անիտէ էվլէնմէյէ գարար վէրէյիմ:
Սիղտէն ալթը հաֆթա վատէ իսթէրիմ,
անճագ սէօզ վէրմէլիսինիզ՝ պու միւտ-
տէթ զարֆընտա պու խուսուսա տայիր
ասլա պիր սէօհպէթ էթմէմէյէ, էկէր
պու շարթլարը գապուլ իտէր իսէնիզ վէ
սատագաթ իլէ սագլարսանըզ, միւմքիւն
քի՝ Սլլահըն պաշգա պիր մուրատը ալի-
յէսի օլմատըղը հալտէ՝ մէրամընըղա նայ-
իլ օլապիլէսինիզ»:

Կրիմօ վաշա, թէոլէնինտանըն պու
սէօղլէրինէ զիեատէ թէաճճիւպ էթտի,
զիրա հանըմ շիմտիյէ գատար պէօյլէ գա-
վի պիր սուրէթտէ սէօյլէմէմիշ իտի, ի-
նանտը քի՝ արթըզ էվլէնմէք թէքլիֆինի
օնա գապուլ էթտիրտի, օնուն իչիւն
թաթլուճա սէտա իլէ ճէվապ էթտի քի.

«Շու թէքլիֆլէրինիզ զայէթ հադլը
տըր, աղիղէմ հանըմ, վէ լայըզ օլան տա-

խի պու տուր, պէնտէնիդ էղճան ու տիլ
գապուլ էյրէտիմ, վէ ումարըմ քի վատէ-
միդ թէքմիլինատէ քիլիսէնին սեղանը էօ-
նիւնտէ էլ էլէ վիլէրէք պսակ օլաճա-
ղըլ» :

Կրիմօ օ կիւնտէն արթըդ մագսէտի-
նէ էրմիշ կիպի քէնտի քէնտիսինի էմին
թու թարապ՝ թէոլէնինտայը սերպէսթ
պըրապտը, վէ փէք սոլ քէրրէ եանընա
կէօրի շմէյէ կիտէր իտի : Անճագ թէոլէ-
նինտա ֆակօրտան աղնամըշ իտի քի՝ Կրի-
մօնուն քէնտի մէմէքէթինատէ էվլատը
վէ գարըսը վար իտի :

Քին ու զարապ տէնիլէն օ մէքրօւճ
շէյ՝ էկէր քի թէոլէնինտանըն եիւրէյին-
տէ օլմուշ օլտա իտի, Կրիմօնըն էվլատ ու
այեալ սահիպիտի օլտուղունու աղնատըդ-
տան սօղրա, ճնտան ուղապ գաշմապ ար-
ղուոր տիւշմանըղա թահվիլ օլուր իտի
խէտէ, ճնուն քրիտտոնեալըք ճանը սալա
տիւշմանըղ տիւշիւնտիւրմէղ իտի քէն-
տիսինէ :

Իշլէր պու մինվալ իւղրէ օլտուղու

հալտէ , սատագաթլը Յակոբուն տալսի
պիրիննճի զայլէ վէ էնտիշէսի՝ ասըլլատէ
հանըմընը քէնտի էլի իլէ շու վահշի ատէ-
մին էլինտէն գուրթարմագ իտի : Կրիմո-
նըն աղալարընտան փազիլէթքեար պի-
րիսինի քէնտիսինէ տօսթ գազանարագ ,
փաշանըն սուի հալլէրինտէն պիր շօգ մա-
լիւմաթ ալտըգտան սօղրա , արթըգ գա-
րար վէրտիյի ֆիրարլարընը պիր կիւն
էվվէլ իճրայէ վազ էթմէյէ զայրէթ էտէր
իտի , գիրա՝ պոչնտան մաատա ասլա պիր
չարէմիզ գալմամըշ տըր տէր իտի :

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

ՖԻՐԱՐ

ՅԱԿՈԲՈՒՆ ֆիրար էթմէք իշիւն
գարար վէրտիյի կիւնիւն սապահըսը ,
Կրիմօ փաշա պիր քաշ քիշի իլէ ավա կիթ-
միշ օլուպ , ախշամա տվտէթ էտէճէյին-
տէն , Յակոբ պու ֆըրսաթը էլտէն գա-

չըրմաեարագ՝ տէրհալ հանըմըն եանընու
կէլէրէք տէտի :

« Խամէթիւ հանըմըմ, ֆիրար էթմէ
իչիւն հէր պիր շէյ հաղըր տըր, լաղըմ քի
պու ադշամ դաշալըմ, պունտան դիւատէ
կիճիքմէ յէ կէլմէղ: Կրխմօնըն աղալարըն-
տան Գէօրդ իամինտէ զայէթ էյի պիր ա-
տամըն սիղին իւղէրինիղէ չօգ մուհապ-
պէթի օլտուղընտան, քէնտի պունու պա-
նա պէյան էյլէտիյի վաղըթ շունու տա-
խի սէօյլէտի քի, վաշա սիղէ վատէ վեր-
միշ օլտուղընտան փիւշման օլարագ՝ ֆիք-
րինէ դօմուշ քի, վատէտէն չօգ էվիլէլ
սիղի իլէ էվլէնսին, վէ սիղ դապուլ էթ-
մէյէճէք օլուր իսէնիղ, ճէպր դուլան-
սըն, հալ պէօյլէ օլտուղճաղ, տճէլէ էյ-
լէմէմիղ լաղըմ կէլմէ՞ղ մի :

« Խմտի պու կիւն՝ եարը կէճէտէն պէշ
տաղիղէ էվիլէլ փէնճէրէնիղին էօնիւնէ
պիր նէրտիվան ուղատաճաղըմ, սիղ նէ
դէման քի ուղուն պիր տէ յէնէյին ուճուն-
տա պէեագ պիր մէնտիլին սալլանմաընը
կէօրիւր իսէնիղ, (պու օլաճաղ տըր սիղէ

վերէնէ յիմ իշարէթ), անխտէ էվլաաւնը
ալարադ օ նէրտիվանտան աշաղընա էնի-
նինիզ: Կրիմօտան աւլա գօրգմաեալլա,
զիրա օ էօթէ թարափտաքի օտալարտա
պուլունտուղընտան՝ պիղի կէօրմէսի հիշ
միւմքիւն տէյիլ տիր, պէնտէնիզ հէր
պիր շէյի կիւզէլ սըրասընա գօյմուշում
հաթթա վաշանըն աղալարընտան չօդ
տօսթ գազանմը իսէմտէ, երինէ ծնլարա
էմնիյէթ իթմէյուպ, արգա օտալարտա
սազին օլտուղլարընա տա դանահաթ էթմ-
մէեէրէք, իհթիմսէ բիտէէթէն՝ ախլամ
թաամընտա ծնլարա վերէնէյիմ շարապը
պիրազ դանիճէ վերտիքտէն մատա՝ ի-
շինէտէ ոււոուտուճու, ամմա զարարսըզ
պիր իլաճ գաթաճապըմ»:

«Գալէնին ալթընտան կէշէն բրմազըն
իւզէրինէ պիր գայըզ հաղըրլաեարազ,
օ սուսու կէշտիքտէն սօղրա պիլէ՝ վու-
դուի իհթիմալտէն օլան թէհլիքէլէրի
կէօղէտիւպ լաղըմ օլան թէտպիրլէրի էլ-
տէ էթմիշիմքի, եօլումուզու զայէթ է-
մին պիր հալտէ տէվամ էտէլիմ, ֆազէթ

պուշլարըն թափսիլինի թարիֆ էտէճէք
վաղըթ տէյիլ տիր, ետ միւհթէրէմ հա-
նըմ, հէման սիզ շիմտիտէն հաղըրլանմա-
լա գայրէթ էտինիզ, էկէր պիրազ կէճի-
քէճէք օլուր իտէնիզ, օլապիլիր քի ֆըր-
սաթը էլտէն գաշըրմըշ օլուրուզ»:

Թէոլէնիտա հանըմ՝ էհմալլըզ պէլ-
քի էօնիւմէ աղիմ թէհլիքէլէր չըգարա-
պիլիր տէյէրէք, սաարզանէ Ֆախրուն
թէտպիրլէրինէ հիւսնիւ բիզալըզ կէօս-
թէրաի: «Էվլէթ, սաարզըմ Ֆախր, տէ-
տի օնա, պէնի մուհատէրէ էյլէյէն թէհ-
լիքէլէրին ճիւլէսինի տէ կէօրիւեօրում,
դատէր պանա չօդ սղըր պէլա կէօնտէր-
միշ օլտու, տէմէք իսթէեօրումքի՝ դօ-
ճամըն վէֆաթը պանա չօդ բահալը օլտու,
անճազ պունտան զիյատէ պէլա՝ դանն է-
տէրիմ Կրիմօ կիպի պիր ատէմին էլինէ
տիւշմէքլիյիմ տիր, իմտի վէթանըմ իլէ
միււքլէրիմի թէրք էթմէքլիք հէր նէ տէ-
րէճէ աղըր տաթի օլումշ օլտու. երինէ պի-
լիեօրըմքի, ծնլարը թէրք էտէրէք մութ-
լապ իրաղլանմազ լաղըմ սըր, թամ ի-

Թիգաթ իլէ պէնիւմ վէ էվլատըմըն իգպաւ-
լընը սէմանըն հիմայէթի իլէ սէնին սա-
տըգլըգ ու ֆէտաքեաւլըղընա թէսլիմ է-
տէրէք թէվէքէլլի օլուրում, իմաի չիւփ-
հէ իթմէյինիզ, տէտիյինիզ վադրթտա
ալէսթա հաղըր պուլունաճաղըմ տըր » :

Յակօբ հանըմըն իսքեաթընը ալտըղը
պիրլէ, չարչափուգ օրասան ուղագլան-
տը քի, օլմաեա քի փաշա ալտէթ էտէ-
րէք քէնտիսինի օրատա կէօրիւպ չիւփ-
հէլէնսին : Յակօբ կիթտիքտէն սօղրա թէ-
ոլէնինտա Ատէլինաեա անլաթտը տէրա-
դապ գաշաճագլարընը, պու քիւչիւճէք
ղըղ պիլէ քէնտի ֆէրատէթի աղիմէսին-
տէն քէշֆ էտիեօր իտի քի, պունտան
սօղրա գալէտէ գալմալարը՝ գարչուլարը-
նա պիր չօգ մուխաթարա չրգարապիլի :

Թէոլէնինտա հանըմ եաղմա օլունուր
իքէն՝ ճէմի դէնկինլիքլէրինտէն մահրում
գալուպ, օ արատա իւղէրինտէ պուլու-
նան պիր չիֆթ պիլէղիք վէ պիր գաշ ա-
տէթ եիւղիւքտէն մաատա մալ օլարադ
պիր շէյի գալմատըղընտան՝ պունլարը վէ

չամաշըր իլէ ըուպալարընը կէօթիւրիւլէ-
պիլինիւր պիր պօհճա էյլէտի , վէ քէնտի
նէյլինի տէ օ պօհճանըն իւղէրինէ պաղ-
լամայը ունութմատը , պու չալկըյը օրա-
տա պըրաղամաղ իտի , զիրա դօճասը էվ-
լէնտիյինտէ , օնու քէնտիաինէ հէտիյէ
իթմիշ իտի : Պու թէտարիքլէրի կէօր-
տիւքտէն սօղրա , գըղընը ալարադ քիլի-
սէյէ կիթտի , օրատա տիղլէրի իւղէրինէ
կէլէրէք հաղըրլանմըլ օլտուղու եօլճու-
լուղու իշիւն սէմանըն հիմայէթինի տա-
վէթ էյլէտի :

Ճանը կէօնիւլտէն էթմիշ օլտուղու
տուվայը պիթիրտիքտէն սօղրա , այեա-
ղա գալգարադ , եիւրէեի տէրտ իլէ տօ-
լու օլտուղու հալտէ օտտսընա չէքիլտի ,
քիլիսէտէն չըգտըղընտա չօգ աղըր տույ-
տու , զիրա քէտէր վէ տէրտի վաղըթ-
լարընտա օրատան աղ թէսէլլի պուլմուշ
տէյիլ իտի : Պու արա արթըդ ախշամըն
ըշըղը փէնշէրէլէրին գալիուլարը արալա-
րընտան իշէրու կիրէրէք՝ օտանըն թա-
վանընա կէօլկէ պըրադմադտա իքէն , թէ-

ողէնինտա կիյինիւալ , գըղընը տա կիյաիւ-
րէրէք՝ ալըալ եաթաղընա եաթաը քի ,
ալիրազ ուեուեուալ նիշան վէրիլէճէք սա-
հաթտա հապրը օլտունլար :

Նէ վաղըթ քի գալէնին սաաթը կէ-
ճէնին օն ալիր պուչուղունու վուրտու ի-
սէ , հանըմ՝ գըղընը օյտնարբըալ , իքիսի
ալիրաէն թէքրար տուվաեա տուրտու-
լար , նիյաղլարընը ալիթիրաիքաէն սօղ-
րա՝ թէօլէնինտա գուլազ վէրէրէք տու-
վարտան եօդարը ուղանըլան նէրաիվա-
նըն սէսինի ալտը , ալիրազ սօղրա տախի
փէնչէրէնին էօնիւնէ ուղուն տէյէնէյին
պաշընա պաղլը պէյաղ մէնտիլին սալլան-
մասընը կէօրտիւ , հէման փէնչէրէյի ա-
շըալ , պօհճասընը աշաղըեա աթտը , վէ
գըղը իչիւն տուվալար էթտիքաէն սօղ-
րա , օնու գուճաղլայուալ աալա ալիր սէս
շըգարթմադսըղըն՝ եալաշ եալաշ օ ու-
ղուն նէրաիվանտան աշաղըեա էնտի էն-
մէտի՝ էլինի Յախօրա ուղաթար :

Կիճէ զայէթ գարանըզ իտի , այ վէ
եըլարըլար իֆրաթ պուլութլար իլէ էօր-

թիւիւ իտիւէր : Յակոբ՝ հանրմտան պօհ-
 ճայը ալարագ՝ քէնտիւթերինի տէ եաւաշ-
 ճաճըգ չայըն քէնարընա կէօթիւրտիւ ,
 չայ իսէ օ արա ճօշմուշ օլուպ՝ տէհչէթ-
 լի սէսլէր իլէ գալէնին թաշլարընա չար-
 փըլարագ ագըպ կիթմէքտէ իտի : Թէո-
 լէնինտա գըղը գուճաղընտա օլտըղը հալ-
 տէ՝ լիստնընտան պիր սէօզ տախի չըգար-
 մանուպ գուզու կիպի մէրգումէյէ թէ-
 վապիյէթ է յլէեօր իտի , գայըգ իսէ գա-
 րաեա եագըն պիր աղաճա պաղլը ալէս-
 թա հաղըր իտի : Յակոբ պունլարը գա-
 յըղըն իչինէ ըահաթլանտըրարագ քէն-
 տիսի տէ կիրտի , վէ գըչ իփինի չէօղիւպ
 վէ տանանարագ գայըղը գըեըտան աչտը
 վէ էմին էլլէրի իլէ պաշլատը քիւրէք
 չէքմէյէ , գայըգ գալէտէն ուզագլան-
 տըգճաղ՝ ղէւալը հանըմըն եիւրէյի քէ-
 տէրանէ թէֆէքքիւրլէր իլէ տօլտու ,
 կէօղլէրինտէն սէլ կիպի եաշլէր ագմաղա
 պաշլատը , զիրա պէօյիւք գասալէթի օ՝
 իտի քի , պիր տահա օրալարը կէօրէմէ-
 յէճէք իտի , պունուն իլէ պէրապէր եինէ

քէնտի քէնտիսինի եարատանըն էմրի ի-
լահիյէսինէ թէսլիմ էտէրէք թէսէլլի օլ-
մագտա իտի :

Թէհլիքէսիղճէ չայըն օ պիր թարաֆը-
նա կէչտիլէր : Յակոբ տէրհալ հանըմըն
զարը իլէ ֆէրաճէսինի ալարագ չայըն
քէնարընտա օլան դամըչյարըն իւղէրինէ
աթտը վէ սու սիւրմիւշ կէթիրմիւշ թարղ-
տա օնլարը եէրլէչտիրիւպ , դայըյը տա-
խի եիւղ իւսթիւնէ տէվիրտի քի , դայըդ
տէվրիւմիւշ քէնտիլէր սուտա պօղուլմուշ
աղնաշըլսըն , էօյլէ տախի աղնաշըլսպ ,
չայտա պօղուլմուշլար տըր տէյի՝ տէօրթ
պիր եանա թէվաթուր օլունտու , վէ ի-
նանտըլար :

Գայըդտան չըգար չըգմագ , հանըմ՝
էլպիսէլէրինի տէյիչիսլ՝ թէպտիլի գընա-
ֆէթ օլտու , Յակոբ իսէ ասլա վադըթ
ղայպ էթմէեէրէք օնլարը տաղա տօղրու
եիւրիւթտիւ . « Լաղըմ քի չօդ տըդգաթ
իլէ եիւրիւեէլիմ քի՝ Կրիմօ իզիմիղի պուլ-
մասըն , պունտան դաթի նազար՝ տայիմ
օրման վէ ինսիզ եէրլէրաէն կիտէճէիզ ,

պիրազ իլէրի վարտըղըմըզտա պօհճամտա
 օ ան զըվարա մախսուս ըուպալարըմը չը-
 դարուպ կիյինէրէք, ճիվար քէօյլէրտէն
 սիզէ եէյէճէք թէտարիք էտէճէեիմ',
 պուրալարտա օլան սաքինէլէրին ճէմի-
 սինի տէ թանըտըղըմտան՝ ասլա զահմէթ
 չէքմէյիզ, ախշամա եաթաճաղըմըզ մա-
 հալլի աախի շիմտիտէն տիւշիւնմիւշիմ
 էօնիւմիւզէ չըգարադ իւք շիֆթլիքտէ
 ըահաթ էտէպիլիրիզ. անճագ քէնտի քէն-
 տիմիզի սալա պիւտիրմէմէք իշիւն թէպ-
 տիւ հալտէ դատիմ' օլալըմ', օրաեա եէ-
 թիշտիեիմիզ պիրլէ, տէրհալ եաթագ
 օտանըզա չէքիլիպ թաամընըզը տա օրա-
 տա էթմէլիսինիզ քի, անսըզտան պիրիսի
 կէլիպ սիզի թանըմասըն», տէյէրէք թէն-
 պիհլէր էտէրէք՝ եօլուն զահմէթինտէն
 օնլարը էյլէնսիրիր իտի : Հանըմ' պու
 եօլճուլուգլարը դաշ կիւն սիւրէճէեինի
 սղնամագ իսթէտիյինտէն՝ Յակոբ տէտի
 քի, «Թարիֆ էթտիյիմ տըգգաթ իլէ
 տէօրթ կիւնէ դատար տաղլարտան վէ օր-
 մանլարտան կէշէրէք՝ էօյլէ ինսիզ պիր

լահըն եարտըմընը տիլէտի : Պու տինտար
հանըմըն , Ալլահըն ինայէթի իւզէրինէ
օլան իմանը , քէնտիւ քէնտիւսինի իրա-
տէյի Պարիյէ թէսլիմ էտիշի , վէ պիր
վաղըթտան պէրու չէքտիյի մէշագգաթ-
տան քէնտու քէնտիւսինի ճէֆաեա ալըշ-
տորմասը , ճիսմանի էզիյէթլէրէ թէհամ-
միւլ էտէճէք դատար քէնտի քէնտիսինէ
դուվլէթ վէ ճէսարէթ վէրէպիլիւլէր ի-
տի :

Կիւնէշ՝ կիտէճէքլէրի մահէլին եիւք-
սէք տաղըն պաշընտան աշար աշմաղ , պի-
ղիմ պու իւշ նէֆէր եօլճուլար սըգ պիր
օրմանա եէթիշտիլէր , դայրէթ իտուպ
պիրաղ տահա իլէրլէյեինճէ՝ չէվրէսի ա-
ղաճլար իլէ չէվրիլմիշ՝ աշըգ պիր մահէլ
պուլտուլար քի , օրատա պիր ուլու փե-
լիտ աղաճը օրթատա օլուպ՝ կէօլկէսինի
էթրաֆընա եայմըշ իտի , պու աղաճըն
պիր թարաֆընտա տախի եալլըն գաեա
իւզէրինտէ դուտրէթտէն եալիլմա պիր
խաչաշէմ վար իտի քի , պագանա քէտէ-
րամիղ պիր տէհէթ կէթիլիլ իտի :

մահալէ եէթիշէճէյիզ քի, օրատա հիշ
պիր թարափտան դօրդուժուզ օլմայա-
րադ սաքին օլապիլիբիզ: Եա՛ իսմէթլու
հանըմըմ, պէն պու թարափլարը ջօդտան
պիլաիյիմաէն՝ սլանա թէքմիլէն ինանա-
պիլիբսինիզ »:

Սասադէթլիւ Յակոբ դրվար գըեա-
ֆէթինտէ օնլարա դըլաղուլուզ էտէրէք
ասլա պիր թէհիքէ վէ զահմէթ չէքմէք-
սիզին, եօլճուլըղլարընա տէօրթ կիւն
թէքմիլ տէվամ էյլէտիլէր: Յակոբ հէր
նէ գատար եէթմիշ եաշընտա պիր իհ-
թիեար իտի իսէ տէ, սասադաթ վէ զայ-
րէթի քէնտիսինէ գուվվէթ վիբէրէք՝ Ա-
տէլինայը տայիմ գուճաղընտա կէօթիւ-
րիւր իտի, դիրա օ գըզճըղազ քէնտի ա-
եաղը իլէ օ չէթին եօլլարտան եիւրիւմէ-
նին գապիլի եօգ իտի, հաթտա հանըմ
պիլէ եաեան եիւրիւմէյէ ալըշմըշ օլմա-
տըղընտան՝ եօլճուլուղլարընըն իքինճի
ախշամըսը զայէթ եօրուլմուշ իտի վէ իր-
թէսի կիւնիւ կիտէպիլէճէյինէ իւմիտի
օլմատըղընտան՝ տուվաեա տուրուպ Ալ-

Յակոբ պուրատա տուրարագ՝ տէտի
 քի «Արթըք պուրաճըգտա ըհաթլանա-
 լըմ, զիրա էկէր Ալլահ իսթէր իսէ, պու-
 րատա սաքին օլուրուղ: Պունտան գըրգ
 սէնէ ագտէմ կէյիք ավլար իքէն պուրա-
 եա կէլտիք վէ թաամ էթտիք, կէրչի ին-
 սիղ վէ քէտէրամիղ պիր մահէլ տիր ամ-
 մա, տիւշմանլարըմըղ սալա պուրալարա
 կէլէմէյէճէքլէրինտէն, պուրատա էմին
 օլապիլիրիղ, պուրասը էօյլէ պիր մահէլ
 տիր քի, զիքրի տախի ունուտուլմուշ օ-
 լան իքի ատու Պէյլէրին պիրիպիրլէրինէ
 սիլահ չէքէրէք պու խալաշէմին իւզէ-
 րինտէ էօլտիւքլէրի կիւնտէն պէրու, ճի-
 վար էհալիլէրէ պիլէ պուրասը՝ քէէննի
 եօգ կիպի պիր մահէլ օլմուշտուր, օ չօ-
 պանը տա անճագ չէօյլէ տէրխաթըր է-
 տէպիլիեօրըմ քի, ավտա պիր թաս սու
 իսթէտիմ վէ ալտըմ իտի, իսթէրիսէնիղ
 սիղի օնուն եանընա կէօթիւրէյիմ»:

— Եօրկունլուղումտան սալա գըմըլ-
 տանաճագ հալիմ՝ եօգ իսէտէ, պու կէ-
 ճէյի աչըգ եէրտէ կէչիրէճէք օլուր ի-

սէք, էվլատըմ իլէ պիղիմ էօմրիւմիւղիւ
 թէհլիքէյէ գօյմուշ օլաճաղըմըզտան՝ տա-
 հա էյի տիր քի, օ տէտիյինիզ չօպանըն
 գուլիպէսինէ կիտէլիմ, հիչ օլմագսա՝ օ-
 րատա եաղմուր, սօվուգ վէ բիւզիկեար-
 տան մուհաֆաղա օլմուշ օլուրուզ՝ տէտի
 թէոլէնինտա :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԶՊԱՆԸՆ ԳՈՒԼԻՊԵՍԻ

ՅԱԿՈԲ Թէոլէնինտա իլէ Ատէլինաեը
 ալարագ, օլտուգլարը մահէլտէն եարըմ
 սաաթ գատար ուղագտա օլան չօպանըն
 գուլիպէսինէ կէօթիւրտի, պունլար օ-
 րատա չօգ էյի պիր թարզտա գապուլ օ-
 լունարագ, վագթըն միւսաատէսինէ կէօ-
 րէ թաամ եէտիրտիլէր : Էվ սահիպի՝ Յա-
 կօրըն թանըտըղը չօպանըն էվլատը իտի,
 վէ էվլի իքէն պիլէ՝ արթըգ իսթիեար օլ-
 մուշ փէտէրինի տաքի սագլաեըպ պէսլէ-

եօր իտի, պունլար տա՝ պիղիմ էրմէնի
աթալարըմըղըն Նահապետական մէթհէ
շաեան ատէթլէրի միսիլլիւ միսաֆիրէրի
մէմնուն էթմէ իշիւն հէր պիր դապիւ օ-
լան իքրամ ու ըրայէթտէ պուլունտըլար :

Պու միսաֆիրփէրվէր ատէմին Մար-
գարիտ իսմինտէ էհլի՝ սիւտ, թէրէ եա-
ղը, կէյիք էթինտէն փաստըրմա վէ պալ
չըգարտը, պու դապա, լաքին լէղիղ թա-
ամլարը իշինէ գօյմագ իշիւն աղաճտան
եափըլմըզ դանաթալարտան մաատա պիր
պաշգա դապլարը եօդ իտի, լաքին ղա-
յէթ փաք վէ թէմիղ իտիլէր, դուլիպէ-
լէրի պէօյիւք՝ ֆագէթ պաեաղը աղաճ-
տան եափըլմըզ օլուպ՝ շէհիր էվլէրի կիպի
պիշիմլի վէ պօեալը տէյիլ իտի :

Գըսսաճըդ պիր տուվատան սօղրա՝
թաամա օթուրտուլար, Յակոբուն պիլ-
տիյի իսթիեար չօպան քի, Գէորդ տէնի-
լէն կէնճ չօպանըն փէտէրի օլուպ՝ տէօրթ
սէնէ տիր քի դարըսը էօլիւպ պէքեար
գալմըզ իտի, Թէոլէնինտանըն եանընտա
օթուրուպ քէօյլիւլէրէ մախսուս թէվէ-

քելլիճէ վէ միւտահինսիղ լիսան իլէ էվ
 իտարէսինին էնվայի գանուկարը իւղէ-
 րինէ սէօյլէյէրէք օնու էյլէնտիրմէյէ
 չալըչըր իտի : Թաամը եէտիքտէն սօղրա
 տախի ճիւմլէսի պիրլիքտէ ճանը կէօ-
 նիւլտէն՝ եիւրէքտէն օլարադ եիւքսէք
 սէտա իլէ Սլլահա թէշէքքիւր սունուպ
 տաղըյարըյար : Թէոլէնինտա պիր օտաեա
 չէքիլիւպ , օրատա քէնտիսի իլէ գըզը ի-
 չիւն սամանտան ետիրլմըչ պիր եաթադ
 պուլտու , պունլար քէնտի գալէլէրինտէ
 զաիֆ վէ փէք երմըչադ եաթադլարա ա-
 լըմըչ օլուպ , տիւնեատա պէօյլէ գապա
 եաթադ օլտուղունու խայեալ տախի էթ-
 մէմիշլէր իտի իսէտէ , շու զահմէթլիւ
 եօլճուլուգտան օ տէրէճէ եօրուլմուշ ի-
 տիլէր քի , պու սաման եաթաղընտա բա-
 հաթ պիր ույդու չէքէրէք կէօղլէրինի
 աչտըղլարընտա սապահ՝ օլուպ այտըն-
 լանմըչ իտի :

Էվլէլ Թէոլէնինտա հանըմ ույանտը
 քի , կիւնէշ փէնճէրէլէրին գափուլարը
 արալարընտան իշէրու կիւրէրէք օտալա-

օ՛ կէրտանյրդընը քի տիւշմանյար եաղմա
վէ դասպ իթտիքլէրինտէ նաֆիլէ աղլա-
եռւպ սըղլատուն , իշթէ ճնտան չօդ կիւ-
ղէլլէրի պուրատա պիւթիւն օթլարըն իւ-
ղէրինտէ կէօրիւնմէքտէ տիրլէր » :

— « Ես՛ եալիւոսճուղաղըմ , տէտի թէ-
ուլէնինտա , օթլարըն պաշընտա փարլա-
եանլար էլմաս տէյիլ տիրլէր , ճնլար սու
տամլալարը տըր քի , Սէմատէն օթլարըն
իւղէրինէ տիւշէրլէր , վէ կիւնէշ իւղէր-
լէրինէ եայըլարդընտա՝ փարլարլար , պու
սուեա գըրաղը վէ եալիւտ չի տիրլէր » :

— « Էյ վալիտէճիյէմիզ , նէ՞ սէպէպ-
տէն պուրանըն ինէքլէրինին չանկլարը
պիզիմ թարաֆլարտաքի ինէքլէրին չանկ-
լարընտան զիեատէ սէսլի վէ դաիտէլի
տիրլէր » :

— « Ալպ տաղլարընտա եայըլան ինէք-
լէրին չանկլարը պիզիմքիլէրտէն զիեատէ
պէօյիւք վէ ճնլարտան տահա էյի մատէն-
տէն եալիւլմըլ օլտուղլարը իշիւն [տիր] » .
տէտի վալիտէսի :

— « Ալս , վալիտէ , տիյնէ նէ՛ տէյէ-

րընը այսօրն լաթմըշ իտի, տէրհալ դալ-
դըպ փէնճէրէեի աչտըղընտա՝ դարպի-
տէն էսէն պիր ըիւղկեար՝ օվաւտա օլան
էնվայի չիչէքլէրին կիւղէլիմ՝ դօդուլարը-
նը կէթիրուպ՝ օտայը թաթըր դօդուլար-
լա տօլտուրմուշ իտի, եայըմանա կիթ-
մէքտէ օլան ինէքլէրին շան սէսլէրի, քէ-
չիլէրին մէլէմէսի իլէ դուլիպէնին եագը-
նընտա դայալարըն իւղէրինտէն ագան օ
ճէսիմ վէ փարլագ սուսուն հօշ չաղլանըշ
սէտասը քէնաիսինէ պիր զէվք պաղըչա-
մագտա իտի :

Հանըմ իլէ Ատէլինա փէնչէրէնին էօ-
նիւնէ օթուրտուլար վէ թապիւհաթը ա-
ճաիպէնին իւղէրինէ պագարագ սէփա է-
տէրլէր իտի . «Ախ, պու սապահ՝ պաղը-
նըվ քի նէ՞ կիւղէլ տիր, եա՝ վալիտէմ՝
տէտի Ատէլինա : Եէրտէ պիթէն օթլար
նէ՞ կիւղէլ կէօրիւնիւօրլար, օնլարըն հէր
պիրի իւղէրինտէ տաիսի՝ պիրէր էլմաս
թաշ վարտըր վէ կէօրիւնօրու՝ քի՝ սէնին
օ՝ փարլագ կէրտանլըղընտա օլան էլմաս
թաշարտան զիւստէ փարլագ տըրլար ,

ճէյիմ, չանկ սէսինէ պէնղէր՝ ուղադտան
 թաթը սէտալէր իշխաիեօրում իսէտէ,
 օրալարտա ինէքլէր կէօրէմէեօրում, պու
 նէ՞ օլմալը » :

— « Պու սէտայա տէմ՝ տէրլէր, դը-
 ղըմ, օ եինէ ինէքլէրին պօյնունտա օլան
 չանկլարըն սէտասը տըրքի, պու թարա-
 ֆըն տաղլարընա աքս իտէրէք, պիղէ կէ-
 ըի տէօնէրլէր պաշգա պիր սէս կիպի »
 տէտի հանըմ :

Վալիտէ իլէ շօճուղընըն պու թարղ-
 տա էյլէնմէլէրի իւղէրինէ կէլտի իիսթի-
 եար Յակոբ, վէ օ կէճէյի օվասա կէշի-
 րիւս՝ եալիաճաղը դուլիպէ իշիւն լաղըմ
 օլան թէտարիքի էթմիշ իտի : Հանըմ տէ-
 տիքի, « Եա՛ իսմէթլու էֆէնտիմ՝ տէտի
 Յակոբ՝ կէլտիմ իֆատէ էթմէյէքի, սիղին
 իշիւն սատէ կիւղէլ՝ ամմա հալալարըն
 սօվուդ վէ ըսըճաղընա թաեանըր մէր-
 թէպէտէ պիր դուլիպէ եալիմաղը թա-
 սալուր էթտիմ. պիղի միսաֆիր էտէնին
 փէտէրի Գէօրդ տախի՝ պիղէ քիֆայէթ
 էտէր տիրէք վէ թախթա պուլուս՝ մինա-

սիւսլ պիր փահա իլէ պիզէ վերէճէք տիր .
 օնտան մատտա եափըսընա տախի եար-
 տըմ էտէճէերինէ սէօղ վէրաի . վէ իշթէ
 պէօյլէ օլտուգտա , նիհայէթ իւչ կիւնէ
 դատար հէր պիր շէյ թէքմիլ օլապիլիր » :

Յակօբուն վատը իւզրէ՝ իւչիւնճիւ
 կիւն դուլիպէ թէքմիլ հաղըր օլտու . տը-
 շարտան հէր նէ գատար կէօսթէրիշլի տէ-
 յիլ իտի իսէ տէ , բէսմի եադըշըդը օլուպ ,
 բահաթըրդ մէրքէղի սայըլան օ՝ ճէսիմ վէ
 ուլու փէլիտ աղաճընըն կէօլկէսի ալթըն-
 տա իտի , եանի՝ օրմանըն դաեալար իլէ
 չիվըիլմիշ մահալըն օրթա եէրինտէ իտի ,
 պու ուլու փէլինին եափրադլար իլէ սօ-
 նանմըշ տալլարը պու դուլիպէնըն իւզէ-
 րինէ կիրմիշ իտի . զանն էտէրսին քի՝ գու-
 լիպէնըն տամը աղաճ եափրադլարը իլէ
 տօնանմըշ տըր , գափու իլէ փէնճէրէլէրի
 տախի եէչիլ պօեա իլէ պօեանմըշ օլտու-
 ղունտան՝ փէք խօշ կէօրիւնիւր իտի կէօղէ :

Պու դուլիպէտէն անճագ պիր սահաթ
 ուզագ վէ օլտուգճագ ախլուիթասը եօ-
 լունտա պիր քէօյ վար իտի . Յակօբ տա-

իմս օքէօյէ կիտէրէք՝ լաղըմ օյան եէ-
 ,էճէյի օրատան սաթուն ալրր խոի : Կիւ-
 նլւն պիրիսինտէ գուլիպէնին տուվարլա-
 րոնը իչէրիտէն սիւսլէթմէք իչիւն պօեալը
 Վեաղրալար սաթըն ալարադ կէթիրտի ,
 քէղայիք փէնչէրէլէրին իչինէ գօյմադ ի-
 չիւն կիւղէլ չիչէք սաղսրլարր , նիհայէթ
 պու մէսքեանը կիւղէլլէնտիրմէք իչիւն
 էլինտէն կէլտիյի գատար չայըչալը :

Իչէրիյէ տօղրու՝ քիւչիւճէք պիր աչ-
 խանէ եալիմըչ խոի : օնուն եանը պաչըն-
 տա տախի պիր աղաճ գօլտնը իչինտէ՝
 քէնտինին եաթաճաղը մահէյի հաղըր էթ-
 միչ խոի :

Սատըղանէ Յակոբ գուլիպէնին հէր
 պիր լէվաղիմաթընը թէքմիլ էյլէտի ամ-
 մա՝ քէնտիւսինտէ օլան փարալար տախի
 թէքմիլէն թիւքէնտի չիւնքի եալընրղըրդ
 իսքէնճէսինի զապալը հանըմա դիւեատէ
 կէօսթէրմէմէք իչիւն , հիչ պիր շէյ էսիր-
 կէմէյուլալ՝ եաթադ վէ սաիր էչեալար սա-
 թուն ալմըչ խոի , արթըղ պաչլատը թէ-
 ոլէնինտանըն իչլէմէքսէ օլտուղու իչլէրի

սաթարադ ծնուն իլէ կէշինմէնին եօյունու տիւշիւնմէյէ : Պիննէֆա քէնտիսի իշլէնէնլէրի մէղքիւր քէօյէ կէօթիւրիւպ սաթար , վէ իշլէնէնէք էշեալէր սաթուն ալարադ . կէթիւրի իտի , պու թալդ իլէ խայլի միւտտէթ հիշ պիր իհթիեաճլըդ չէքմէեէրէք կէշինտիլէր :

Թէոլէնինտա պէրապէր կէթիւրիշ օլտուղու ճէսիմ գօլ պաղը իլէ եիւզիւքլէրինի տախի սաթտըրըպ , ծնլարըն վարասը իլէ լազըմ օլանլարը տախի ալտըրըր իտի , պիւթիւն վարիյէթինտէն ֆադաթ քէնտինին վէ դօճասընըն նիշան եիզիւքլէրինի ալը դօյուպ պաշդա պիր շէյ պօքրադմատը իսէտէ , պու իքի եիւզիւք քէնտիսի իշիւն զիյ գըյմէթ վէ վահասըղ իտէլէր , զիրա էվլի օլտուղունուն օ միւթլու կիւնլէրինին զիքրինի պունլար տսգլահապիլիլէր իտի :

Հանըմ հայրան օլունաճադ թալդտա նէյ չալմադ պիլտիյինտէն՝ Ատէլիւեա տէրա վիրէրէք էօյրէթտի իսէտէ , պու վալիտէնին էվլատը իշիւն էն պէօյիւք

ղայրէթի՝ խմանքն կերչէքլիքլէրի իշինատ
 թէրպիյէ իառուպ, ճնու էյի պիր քրիտ-
 տոնեայ պէօյիւթմէք իտի : Հէր փաղար
 կիւնլէրի գըղը իլէ Յակոբու պէրապէր
 ալարագ եագըն պիր քիլիսէյէ կիտուպ
 Պատարագուտա հաղըր պուլունուրլար իտի,
 պունլար իլէ աղ չօգ թէսէլլի օլուր իտի
 իսէտէ, էհլինին վէֆաթընտան տօլայը
 կիրիֆթար օլաուղու սղիմ եարալարըն
 աղըրլարընը՝ տէրտինի տէրալէշէրէք սէօյ-
 լէմէքլէ պիրաղ թէսքին էտէպիլիր իտի,
 եաս րուպասը օլան օ՝ սիեահ էլպիսէլէրի
 ասլա չըգարմատը :

Պիրաղ իշլէրի սըրասընա կիրմիշ ի-
 քէն, Յակոբուն իսթիեարլըղը վէ պու-
 լունաուղու մուհարէպէլէրտէ չէքմիշ օլ-
 աուղու եօրկունլուգլարը քէնաիսինէ զա-
 յիֆլիք վէրմիշ օլաուղունտան չօգ սիւր-
 մէյուպ էօլէճէյինի պէյան էթմէյէ պաշ-
 լատը, պիր կէճէ տէտի քի, «Եա՛ իսմէթ-
 լու հանըմըմ, կիւնտէն կիւնէ գուլվէթ-
 տէն տիւշտիւլիւմի աղնաեօրըմ՝, արթըգ
 կէօրիւնիւր քի պունտան վիեատէ եաշա-

Եւամաեաճաղըմ, պու տիւնեայր թէրք
 էյլէմէքտէն տույտուղում աճը՝ պաշդա
 պիր շէյ օլմայուսլ, անճագ սիղին շու հա-
 լինիղի պիլտիյիմ տիր, կէրչի պէնիմ սի-
 դէ օլան խըղմէթ վէ հիմանէթիմ հէր նէ
 դատար իգտամլը օլսա տախի, եինէ
 թէհլիքէտէն խալի տէյիլիլ : Կրիմօ հի-
 սապսըղ վէ չօդ դուվվէթլու տօսթլարա
 մալիք տիր, էյէր սիղին նէրէտէ օլտու-
 դունուղու պիլէճէք օլուրսա, տրթըդ օ
 դէման օնուն տէհչէթլի ինթիդամընտան
 դօրդմագ լաղըմ՝ տըր, պու սէպէպտէն
 սիդէ իխթար էտէրիմ քի, տըղգաթ իլէ
 քիմէր օլտուղունուղու կիղլէյէսինիլ, վէ
 պու հէր քէստէն ուղագ օլտուղումուղ
 մահէլտէ տախի իսիմ ու շէօհրէթինիլի
 տէյիլմէլիսինիլ » :

Ֆէտաքետր վէ սատագաթլու պու
 խըղմէթքետրըն, վէ պու աղիլ soupouն
 շու իխթարլարընը թէոլէնինտա աղիմ
 թէաճճիւսլ իլէ տիյնէյուսլ տէտի քի .
 « Սէնին վէֆաթըն, եա՛ սէվիլիւլիւմ Յա-
 կոբ, շու վագթըմտա հաղըր օլան ճիւմէ

էսէֆ ու քէտէրլէրիմին էն էքպէրի օլա-
ճադ տըր , անճադ զանն էտէրոէմ , սէն
պու թահմինինտէ եանըլըեօրսուն , չիւն-
քի պէն տուրմագսըղըն Ալլահա եալվա-
րաճաղըմ քի , պու թէհամմիւլ օլունմաղ
միհնէթի օլսուն պէնտէն երրագլանտըր-
սըն , պունուն իլէ պէրապէր հասիհաթ-
լէրինի տախի իճրա էտէճէյիմ տիր » :
Պու կիւնտէն դարար վէրտիլէր քի թէո-
լէնինտաեա՝ Մաթիլտա , վէ Ատէլինաեա
տախի՝ Ագնէս չաղըրսընլար :

Սատագաթլու Յակոբուն վէֆաթընտ
տաիր օլան տուլդուսու՝ աղ պիր վագըթ-
տա թաստիդ օլունտու , զիրա օ քէշֆտէն
պիր քաչ կիւն սօղրա , իսթիեար Յակոբ
ագչամ թաամընը իտուպ՝ տաղլարըն պա-
շընտա կէղինմէյէ չըդտը , օրատա անսը-
ղըն քէյֆինի պօղտուղունտա , օրալարա
եագըն օլան պիր ալճընըն դըզը քէնտի-
սինէ թէսատիւֆ իտուպ՝ պու հալինի
կէօրէրէք հէման սէյիրտիպ կիթտի վի-
տէրինէ հապէր վէրտի քի , իսթիեար
Յակոբ եօլ իւղէրինտէ քէֆսիզ եաթըեօր

վէ հալի չօդ ֆէնա տըր : Պու տճը խապէ-
րի ալտըղը պիրլէ՝ եարտըմընա դօշուպ ,
Յակոբու օլտուղու եէրաէն գալտըրարադ
քէնտի դուլիպէսինէ կէօթիւրտիւ , օրա-
տան Յակոբ հանըմա հապէր կէօնտէրէ-
րէք ըիճա էթտի քի , էօլմէզտէն էվիլէ
պիր տահա կէօրմէյէ արզուսու օլտու-
ղունտան , միւմքիւն իսէ եանընա պու-
յուրսուն :

Պու խապէր Մաթիլտաեա եէթիշտիյի
հալտէ Ադնէսի պէրապէր ալարադ ալ-
ճընըն էվինէ սէյիրթտիյինտէ , ղէվալլը
Յակոբը պիր եաթագ իւղէրինտէ սէրիւ-
միշ չօդ աղըր հալտէ քէյֆսիզ պուլտու :
Զէվալլը իսթիեար էօլէճէք պիր հալտէ
իտի , ղիրա իւղէրինէ էնմէ էնմիշ , սէօյ-
լէմէյէ իղթիտարը տալի գալմամըշ ի-
տի , չարչափուդ եագընտաքի քէօյիւն
փափաղ էֆէնտիսինի կէթիրտիւպ Ա. Ճա-
ւակ վէրտիրթտիլէր , վէ սօն նէֆէսինէ
դատար եանը պաշընտան այրըմատըլար :

Յակոբ վէֆաթ էթտի , վէ եիկիրմի
տէօրթ սաաթ սօղրա պու միւհթէրէմ

Ինթրիտարըն ճէնաղէսինի Մաթիլտանըն
 Ինթիմաօր իւղէրինէ՝ Եազընտաքի քէօյէ
 Նապլ էտէրէք մէզարիսթանա տէֆն էյ-
 լէտիլէր : Վէ օնուն ճանը իչիւն լազըմ
 օլան ճէնաղէ տուվարարընը իճրա էտէ-
 րէք տաղըլարլար : Մաթիլտանըն Եիւրէ-
 յի էսէֆիլէ տօլտու , վէ աղիղ տօսթու-
 նուն վէֆաթը քէնտիսինէ չօդ աճը վէր-
 տի , զիրա պու զաթըն հէր ճիհէթլէ քէն-
 տիսինէ ֆախտէլի օլտուղունու էյի թա-
 նըմըչ իտի , անճաղ հէր պիր շէյի Ալլա-
 հըն իրատէսինէ թէսլիմ էթմիչ օլտու-
 ղունտան , քէնտի թէսէլլի օլմասընը Ալ-
 լահըն էմրիլ ալիյէսինէ պըրադտը :

ԱԼԹԸՆՃԻ ՊԱՊ

ՃԴՆԱԽՈՐ

(Ես'նի՛ Սաշի՛ն ապսաշ)

ՄԱԹԻԼՏԱՆԸՆ գուլիպէսինտէն
պիրազ ուղագտա , տաղլարըն էն չէթին
կէչիտլէրի իչինտէ գաեա վէ տիքէնլէր
իլէ չէվրիլմիշ պիր մահալտէ պինա օլուն-
մուշ ճգնաւոր մաղարասը իչինտէ՝ Պէննօ
իսմի իլէ թանըլմըշ սալիհ պիր ճգնաւոր
սագին օլմագտա իտի , վէ ճգնաւոր մա-
ղարասընըն արգա թարաֆընտա տախի
պիրտէ քիլիսէ վար իտի քի չանկ գուլէ-
սինին պաշընտա եալտըզլը պիր խաշ օ-
լուպ՝ աղաճլար արասընտան փարլամագ-
տա իտի : Պու ճգնաւոր մաղարասընըն
թավանը պուղտա , սափը իլէ էօրթիլմիւշ
օլուպ , էօնիւնտէ չիչէքլի վէ մէյվէլի պիր
պահճէսի օլտուղունտան , օրատա հասըլ
օլան էնվաի չիչէք վէ սարմաշըզլար սու-
վար վէ փէնճէրէլէրինի տօնաթմըշլար
իտի : Պահճէնին սաղ թարաֆընտա՝ դա-

յէթ մէյլէտար իքի ատէթ աղաճլար
 գարշու գարշուեա տիքիլի օլուպ ալթլա-
 րընտա տախի օթտան եափըլմըշ պիր խ-
 կէմէ իլէ պիրատ մասա վար խտի , պուն-
 լարըն թամ գարշըսընտա պիրտէ ճէսիմ
 պիր լէյլա աղաճը օլուպ , տայընտան պիր
 նէյ (եանի չայղը) ասըլը խտի : Վագըթ
 պահար օլտուղունտան թապիյէն օրթա-
 լըդ չիմէնլէ տօնանմըշ խտի . շէօյլէ քի՝
 օրթալըդ եէնի պիր հայեաթ ալըեօր դանն
 օլունուր խտի : Պիր սասլահ շաֆաղըն օ
 աղիզ ըշըղը օլ մաղարանըն թաշ վէ աղաճ-
 լար իւղէրինէ եայըլմագտա իքէն՝ քիլի-
 տէ չանկը աախի վուրուլարագ ատէթի
 իւղրէ , սասլահ տուվասը վագթը օլտու-
 դունու հապէր վէրեր խտի , Պէննօ քէնտի
 մաղարասընտան չըղըպ քիլիտէյէ կիրէ-
 րէք տիղլէրի իւղէրինէ կէլիւպ տուվա-
 սընը սէօյլէտի , պատէհու պահճէյէ կի-
 րէրէք տաղլարըն թէսալուր օլունմագ
 կէօսթէրիչիւրինէ կէօղ կէղաիրէրէք , վէ
 Բապպինին եարաթտըղլարընա հէյրան
 օլարագ՝ նէյի էլինէ ալուպ պիր իլահի

սէօյլէտի, վէ երինէ եէրինէ ասարագ չըգ-
տը մէքեանընա կիթտի :

Պու իճրաաթտան պիր դաշ տադիդա
սօղրա՝ եադընտաքի գաեանըն պաշըն-
տան պիր տէլիգանլը չօպան իլէ կէլմէք-
տէ օլան պիր Պէյ կէօրիւնտիւ, էլպիսէ-
լէրի զայէթ թէմիզ իտի ամմա՝ թաճ ու
ղրրիսը եօգ իտի, պաշընա պիր տէ կիւ-
ղէլ թիւլէր իլէ տօնանմըշ շափգա կի-
յինմիշ իտի, պէլինէտէ գըլըճ գուշան-
մըշ օլմայուպ, մըղրաղընը եօլճու ասասը
եէրինէ գուլլանմագտա իտի :

«Աճապա Պասպա Պէննօ տէտիքլէրի
ճգնաւորուն վէթանը պո՞ւ մը տըր» տէյի,
Պէյ՝ չօպանտան սիւալ էյլէտի, վէ կէօզ-
լէրինի գարշըսընտա օլան կիւղէլ պինա-
նըն իւզէրինէ տիքէրէք թէաճճիւպ իլէ
պագմատա իտի : «Պու նէ՞ կիւղէլ եա-
փըլմըշ ճգնաւոր մաղարատը տըր, պիղիմ՝
ճգնաւոր կէրչէքտէն կիւղէլ պիր եէր
սէչիպ իգամէթ էթմիշ տիր» տէյէրէք՝
եազլաշտը, վէ քէսէսինի չըգարըպ դը-
լաղուզունա խիթապէն՝ տէտի քի, «Միւ-

Թէչէքքիւրիւմ սէնտէն , եւ՝ տէլիգանլը ,
քի զիեատէ մուհապսէթ իլէ պանա գը-
լաղուզլուգ էթտին , զահմէթինէ մուգա-
սլիլ շու ալթունու գապուլ էթ » : Միրի
մուժախլէյհին պէօյլէ ճէօմէրտ տալրան-
մասը Ալպ տաղլարընտան կէչէրէք կէճէ-
յի պու չօպանըն փէտէրի էլինտէ կէչիր-
միշ վէ միսաֆիրլիք մէսարիֆինէ պէտէլ
ասլա քէնտուսինտէն պիր շէյ ալմամըշ
օլտուգլարը իտի , զիրա իսթէտի քի պու
վէսիլէ իլէ էօտէշսին :

Զօպան , « Նէ՞ եափաեօրսուն էֆէն-
տիմ . պու կիպի ճիւզի պիր խըզմէթ ի-
շին փարա՞ մը գապուլ էտէյիմ . եօ՞գ
եօ՞գ , պու օլմաեաճագ իշ տիր » տէտի .
վէ ալթունու Պէյին իւղէրինէ աթտը ի-
սէտէ , մէրգում՞ հէնուզ ալթուն կէօր-
մէմիշ օլտուղունտան , իւղէրինէ պագա-
րագ թէաճճիւպ իտուպ՝ տէտի . « Ախ ,
պու Նէ՞ տիր քի՞ կէօրիւեօրում . սարը
ադչէ . պէն զանն էտէրիտիմ քի , ֆա-
գաթ գրրմըզը իլէ պէեաղ օլուրլար ադ-
ճէլէր » :

Պէյ տէտի քի , « Աղնաշըլան՝ սէն ֆա-
ղաթ կիւմիւշ վէ պաղըր աղծէլէրի կէօր-
միւշ վէ օնլարը թանընթօրսուն սալթ . պու
ալթուն տուր :

— Ալթուն մը տըր պուենթուրսուն
նուղ . էօյլէ իսէ միւսաատէ պուենթու-
նուղ քի , պիր տէֆա տահա կէօրէյիմ
պու ուֆաճըղ շէյի քի , օնա օ՝ դատար
րաղպէթ էտիւթուրար . կէրչի իսմինի չօղ-
իշիթմիշ իտիմ , անճաղ իշթէ իւք տէֆա
տըր քի քէնտիսինի կէօրիւնթուրմ . պէ-
նիմ օնա տայիր օլան թատալուրում պաշ-
ղա իտի ամմա , թատալուր էթտիյիմ կի-
պի տէյիլ իմիշ . ալընըղ ալթունունուղու ,
օ՝ դատար հէյրան օլունաճաղ պիր շէյ
տէյիլ տիր » տէտի պու թէվլէքէլլի չօ-
պան վէ թէքրար կէրի վէրտի :

Զէվալը Պէյ նաֆիլէ եէրտէ չալըշտը
քի՝ ալթունուն նէ՝ օլտուղունու վէ օնուն
դըյմէթինի պու տէլիզանըյա աղնաթ-
սըն . օ աղնամատըդտան մաատա՝ տէտի
քի , պէն սէօղլէրինէ դանամամ : 0 զէ-
ման Պէյ տէտի , « Սէն ալ պու ալթունը .

իսթէրիսէն պունուն իլէ իքի քէչի եախօտ
իքի գօյուն սաթուն ալապիլիրսին » :

— « Զէվք էտիյօրսըն՝ տէտի շօպան ,
պիր ատէմ տիւլանէ օլմալը տըր քի , պու
ուֆաճըգ սիքքէյէ մուգապիլ իքի քէչի
եախօտ իքի գօյուն վէրսին . պէնիմ զան-
նըմա կէօրէ , սէնին պու ալթունուն իլէ
անճագ պիր շօպան տէյնէյի սաթուն ա-
լընապիլինիր » :

« Օղլում , տէտի Պէյ , սէն էօյլէ
զանն էտիյօրսուն ամմա , պու ալթուն-
տան չօգճա էտինէնլէր քէնտի քէնտի-
լէրինի մութլու սաեարլար . զիրա հէր
պիր շէյ ալթուն իլէ սաթըն ալընապի-
լիր » :

— « Նէ՞ սէօյլէեօրսունուզ տէտի տէ-
լիգանլը , էյէր պէօյլէ իսէ՞ օ ալթունը
պանա վէրինիզ , զիրա եագըն պիր գօմ-
շումուզ վար , զէվալլը էսէֆինտէն քէֆ-
սիզլէնիւպ , նէ՞ ույգու ույուեա պիլիեօր ,
նէ տախի թաամ էտէ պիլիեօր . հէր տա-
յիմ գալպի գըրըգ վէ միւգէտտէր կէօ-
րիւնիեօր . պու ալթունու կէօթիւրիւպ

օնա՝ վերէյիմ, օնուն իլէ՝ հաեաթ, ույ-
դու, իշթահ վէ մէսէրրէթ սաթուն ալ-
սըն » ։

Տէտի Պէյ, « Օղլում, պու տէտիքլէ-
րին շէյլէր ալընըր սաթըլըր մախլուդլէր
տէյիլ տիրլէր. ալթուն իլէ անճագ սայիր
կիւզէլ վէ լազըմլը էշեալար սաթուն ա-
լապիլիրսին » ։

— « Հը » էթտի չօճուդ . « Պիզլէր քէն-
տիմիզէ լազըմ օլան հէր պիր շէյէ մէյէր
մալիք տէյիլ՝ լմիիզ, քի սաթըն ալալըմ.
պիդիմ՝ օվա, պահճէ, պաղ, տալար սիւ-
րիւլէրի, վէ օրման՝ պիզէ պօլ էքմէք,
էնվայի մէյվէ, զըպտէ, սիւտ, պալ, եուն,
փամպուդ, քէթէն վէ օտուն վէրտիքլէրի
հալտէ՝ աղնամաեօրում քի ինսան պուն-
լարտան զիեատէ տահա նէյէ՝ իհթիեաճը
օլապիլիր » ։

Պէյ պու չօճուղուն շու տիրայէթի ի-
լէ հագլը քէլամլէրինի կէօրիւպ իշիտէ-
րէք՝ թէաճճիւպ իտուպ քէնտի քէնտիսի-
նէ տէտի քի, « Ախ, պու նէ՞ մութլուլու
ատէմ տիր քի, պէշիքտէն դանահաթլը

պիր էօմիւրէ ալըշարագ՝ տարւմըղըն զահմէթլու հալլէրինտէն պիսապէր՝ շու կէնճ չաղընտա տիւնեանըն ֆաղաթ թապիի էյլիքլէրինի թանըեարագ, անկերի իղղէթլէր. գանահաթը, սըհհէթի վէ զամիր բահաթլըղընը տէմէք իսթէեօրըմ՝ Եա՛ մութլուլու քէօյլիւլէր, սիզ շէհիրլէրին եալան տօլան լէվաղիմաթլարըն պիրիսինի աէ պիլմէղսինիղ. վաղտա ալթուն աէհիր տէնիլէն շէյ անճագ պու քէօյլիւլէրին գուլիպէլէրինտէ պուլունապիլիր. զիրա պունլար շէհիրլէրին հէփ ատէթլէրինտէն ուղագ տուրարագ, նէ ալթունը թանըեօրլար, նէ տախի ծնու արանօրլար»։ Պատէհու չօպանս տէօնէրէք տէաի. «Օղլում սէնին քէլամլարըն զայէթ աղըլանէ օլուպ, սէն տախի չօգ պէօյլիւք պիր ֆէյլէսօֆսըն»։

Զօպան կիւճէնտի ամմա՝ ասլա սէղտիրմէյէրէք, սէվլինճլի եիւզ իլէ սօրաուքի, «Պանա վէրտիյինիղ պու իսիմ, աճապա պէնիմ պիլմէտիյիմ պիր հայվան իսմի՞մի տիր, էյէր պանա թօգանըր պիր

շէյ խէ, ըիճա խտէրխմ՝ կէրի ալընըղ,
ղիրա » :

« Եօ՛ղ, եօ՛ղ, միւսթէրին՝ օլունուղ,
օղլում, տէտի Պէյ, ֆիքրիմ աալա սանա
թօղանմաղ տէյիլ տիր . պու խիմ սանա
շէրէֆ վիրիճի պիր խիմ տիր . տիյնէ նէ՞
տէեօրում, սէն պէնի պու ճգնաւորուն
մաղարասընա գըլաղուղլաման իլէ՝ պանա
պէօյիւք պիր խըտմէթ էթմիշ օլտուն, վէ
սէնին պու սէօհպէթլէրին պէնի զիեա-
տէսի իլէ քէյֆլէթտի . պունուն իչիւն պէն
տախի խթէտիմ քի՝ սէնի մէմնուն էտէ-
ճէք պիր թալթիֆ էտէյիմ » :

— « Զօգ էյի, տէտի չօպան, պէնի
մէմնուն էթմէք խթէրսէնիղ, պիր իլա-
հի սէօյլէյին, իլահի տիյնէմէքլիք ալ-
թունունուղտան տա օ՛ վէրտիյինիղ ի-
սիմտէն տէ չօգ զիեատէ իքրամ վէ թալ-
թիֆ օյմուշ օլուր պանա » :

« Պիր գաշ իլահիլէր պիլիրիմ, տէտի
Պէյ, անճաղ եիւրէեիմ գաաալէթ իլէ
աօլու օլտուղունտան, հիշ պիր շէյ օղու-
եամամ՝ եա՛ տօսթում, սահիհտէն չօգ

սեֆիլի վէ աճընաճագ պիր աաէմիմ» :

— «Պէօյլէ իսէ՝ եա՛ պու ալթունլարըն նէյէ՝ եարաեօր քի, մատէմ՝քի սիզ քէն-տինիղի օնուն իլէ մութլու էսէմէեօր-սունուզ . նի՞ չիւն օնա թափընըեօրսընըզ . եօ՛գ, եօ՛գ, պէն սիղին ալթունլարընըդ-տան չօգ դիեատէ քէնտի իլահիէլէրիմի սէվէրիմ . տայըմ՝ իլահի օգուր վէ օ տէ-ըէճէ սէվէրիմ՝քի, օնտան տույտուղում սեֆայը՝ սիղին պիր քէսէ սօլուսու ալ-թունլարընըզա պիլէ ասլա տէյիշմէմ» :

— Պէյ, պու եիկիտին տույկուլարընա հէյրան դալարագ, քէնտի մէմնունիյէ-թինի իպրագը իլէ պէրապէր՝ օնա տէտի քի, «Պէն ճգնաւոր իլէ եալընըզ կէօրիւշ-մէք իսթէեօրում՝ սէն կիթ կէրիտէ խըտ-մէթքեարըմ իլէ օթուր պանա պէքլէմէք-տէ օլ» :

— «Փէք էյի, տէտի չօճուգ . անճագ պիղի դիյատէ պէքլէթաիրմէ, դիրա օլա պիլիր քի, պէնիմ իյէ սիւրիւմին թէհամ-միւլինի զայս էտէճէք դատար կէճիքիր-սին» :

Արթըդ Պէյ չօպանա իզին վիրուպ ,
 քէնտիսի ճգնաւորուն մաղարասընա տօղ-
 րու իլէրլէյէրէք՝ գափուսընա վարտը վէ
 չանկը չալտը : Պէննօ տէրնալ տիշարը
 չըդտը քի , պաշը եռւվարլագ , սագալը
 զայէթ գապա վէ ուզանմըչ պիր ատէմ
 իտի , Պէյ պունա եագլաշըպ՝ « Վագթը-
 նըզ միւպարէք օլտուն տէտի » : Պէննօ ճէ-
 վապ վէրտի . « Ալլահ սէնի միւպարէքլէ-
 սին , եա՛ իզզէթլի գարիպ , նէ՞ սէպէպ
 իլէ պէօլլէ էրքէնճէ պու մաղարաեա թէշ-
 րիֆէ րազպէթ պուեռւրաուենուզ , նէ՞ մի-
 նասիպէթլէր իլէ պէն միւսին Պէննօ՝ սա-
 նա պիր խըտմէթ իտէպիլիբիմ » :

« Փէտէր , տէտի Պէյ , սէֆալէթ պօ-
 եռնտուրուղու պանա չօգ աղըր պասմըչ
 տըր , եիւրէյիմ տէրտլէր իշինտէ էղիլի-
 եօր , չօգ կէճէ տիր քի կէօղլէրիմի ասլա
 գափայուպ ուեռւեամամըչըմ՝ տըր : Զա-
 թընըղըն ֆագիլլէթլէրի իլէ տուվանըղըն
 թէէսիւրլէրինի իշիթմիշ օլտուղումտան ,
 ֆիքրիմէ գօյտում քի , զիարէթինիզէ կէ-
 լիւպ՝ եարտըմընըզը բէճա իտէյիմ , էյէր

միւսապատէ պուհուրուրիսէնիւղ , պիր դաշ
կիւն պուրատա սէնին իլէ պիրլիքտէ Էօ-
միւր կէշիրէճէյիմ , բէճա իտէրիմ , պու-
իլթիմասըմը բէտա իթմէ , զիրա պէնիմ
կիպի պէտպալիթ առէմ տայիմ թէսէլլի
պուլաճագ վասիթալար արար » :

« Վա՛խ , Էյէր պէօյլէ իսէ , տէտի Պէն-
նօ , սէֆա կէլտին , հէր պիր սէֆիլ պէ-
նիմ դարընտաշըմ վէ Խախօտ Էվլասըմ
տըր , սէն զանն Էթ քի , փէտէրին տիր
Էլինի սանա ուղատան , Էվվէթ , ուղա-
տըրըմ Էլիմի սանա՝ սէնի թէսէլլի Էթմէք
արզուսի իլէ , Պէննօ Էլինտէն կէլէնի տի-
րիւղ իթմէյուպ սէնի մէսրուր Էյլէմէյէ չա-
լըլաճագ տըր : Պու ֆագիրհանէտէ պու-
լունանըն ճէմիսի տէ սէնին տիր , կէլ շու-
Էլմա ալաճլարընըն կէօլիէսի ալթընտա
չայըրլարըն իւղէրինտէ օթուր , զիրա Էօ-
րուլմուշ օլմալըսըն , վէ շիւպհէսիւղ տէ աճ
վէ սուսուղսուն , պէն տէ կիտէր պիրագ
Էէյէճէք թէտարիք Էտէրիմ : Պուրատան
Էփէյիճէ ուղագ՝ պիր ճէսիմ չիֆթլիքտէն
հէր պիր լէվալիմաթըմը ալմագտայըմ .

նասրլ քի տէտիմ, մաղարամտա օլանլա-
րըն հէփիսինի տէ դուլլանապլիլիրսին,
պէն օ՛ չիֆլթլիտէ կիտիպ՝ շափուճագ տէօ-
նէր կէլիրիմ» :

Պուշլարը սէօյլէր իքէն, տօլապ կիպի
պիր եէրտէն պիր թօփրագ պարտագ,
իքի դատէհ, պիրաղ էքմէք վէ պիր սէ-
փէթ տախի մէյվէ չըգարուպ սօֆրանըն
իւղերինէ դօյտու, վէ տէտի. « Իղղէթ-
լու Պէյիմ, իչթէ շիմտիլիք թէքմիլ վա-
րիյէթիմ պուշլար տըր » :

— « Ախ. եա՛ աղիզ փէտէր, տէտի
Պէյ, շու տաղըդատէ օ՛ տէրէճէ քէտէր-
լիյիմ քի, եէյիպ իչմէք ասլա ֆիքրիմ-
տէն կէչմէզ » :

« Քէտէրլէնմէք ասլա լազըմ տէյիլ
տիր, տէտի պտապ Պէննօ, տայիմ աիւ-
շիւնմէյիլիզ քի, քէտէր վիրիճի ֆէլա-
քէթլէր տախի Ալլահտան կէլիր : Պու-
հուր Պէյիմ, ալ շու դատէհի, շարապ
ինսանըն եիւրէյինի աչար վէ հաեաթ վէ-
րիր, Ալլահըն իհսանլարընը բէտտ իթմէ,
տաղըզընըզա՛, սէվինճլի եիւրէքլէր սա՛ղ

օլսուհւար, Ալլահ սափրալու եիւրէքլէրի տախի շաղ էյլէսին քի, օնլար տախի մութլու օլալար: Կէթիր շու դատէհինի թօգա էտէլիմ»:

Պէյ եիւրէյինտէն պիր ա'լա շէքէրէք, եաղըդ պաղըրուպ վէ տէօնիւպ Պէննօեա տէտի, Ալլահ սափրալու եիւրէքլէրի թէսէլի պուեուրսուն, մէսրուր իթսին, վէ սէվինճլի եիւրէքլիլէրի տախի պէնիմ տէրտլէրիմ կիպի տէրտլէրտէն էմին սագլասըն»:

Պապա Պէննօ Պէյին սէօհպէթինի դաթ էտէրէք, «Տէրտ տէտիյին՝ տէտի, զանն օլունտուղու դատար՝ ինսանա պէսու պախթլըդ տէյիլ տիր, Ալլահ սալիհ պիր փէտէր տիր, քէնտու միւրատը ալիյէսի տայիմ հագգանիյէթ տիր, նէ՛ զէման քի պիղէ պէլա կէլմէքլիյէ միւսաատէ իտէր իսէ, պիղի իսլահ էթմէք վէ ֆաղիլէթ իչինտէ գալիլէթտիրմէք իչիւն միւսաատէ էթմիշ օլուր, պունտան մատտա պիղիմ քէտէրլէրիմիզ թապիյէթին էստիրտիյի ըուղիկեարլար կիպի կիչիճի շէյլէր

տիրւէր . կիւնէշ տախմա ըշըդ վէրմէ՛ղ .
 րուղիկեար իլէ ֆուրթունալար պու տիւ-
 նեա իշիւն Ալլահտան վերիլիր էյլիքէր
 տիր : Պու գատէհին իշինսէ փարլաեան
 շարապըն իւղիւմիւ փիշիպ եէթիշմէք ի-
 շիւն կիւնէշէ տախի իհթիեաճը վար ,
 եաղմուրատա , ծնուն կիպի տէ մէսէր-
 րէթ վէ քէտէր ինսան իշիւն լաղըմլը շէյ-
 լէր տիրւէր . սալիհ թապիյէթլէրի վէ
 մէրհամէթլու եիւքսէք եիւրէքլէրէ ֆա-
 ղիլէթին տույկուլարընը օեանտըրմաղա
 անճաղ ծնլար լաղըմ տըրլար : Ամմա պու
 նէ՞ տիր քի կէօրիւեօրում . կէօղլէրինտէն
 եա՛շ մը աղըրօր . . . սիղին շու քէտէր-
 լէրինիղի իղպէթլէրիմ , անճաղ նասիհաթ
 իտէրիմ քի , տէրտինիղ նէ՛ տէրէճէ թէ-
 համմիւլսիղ իսէ տախի , եիւրէյինիղի փէք
 թութուպ մէրտէսինէ տաեանասընըղ .
 ֆուրթունանըն , եաղմուրուն վէ կէօք
 կիւրլէմէքլիք վաղըթլարըն՝ տայիմիւլ էվ-
 գաթ օլտուղլարընը քիմսէ կէօրմի՞ւշ մի
 տիր , պլրաղ սօղրա պագարսըն քի կիւ-
 նէշ չըգար՝ վէ օրթալըգ այտընլանըր ,

սէնին իշխն տախի չօդ ալէա վարլադ վէ
մէսրուրիյէթլու կիւնլէր կէլէճէք տիր» :

Պէյ տէրունինսէն տէրին պիր ա՛հ
չէքէրէք . « Եօ՛ղ , Եօ՛ղ , վէ ապլա » տե-
յուպ՝ դան Եաշ իլէ տօլու կէօղլէրինի
կէօյէ տօղրու դալտրըտը :

« Նէ՞ իշխն , Եօ՛ղ Եօ՛ղ տէրօրսու-
նուդ , Պէյլիմ , տէտի Պէննօ . օ՛ դասար
դաթի իւմիտ օլմանըղըն սէպէպի նէ՞ տիր,
նասըլ քի՛ կէօրիւօրսուն , պէն տախի
էօմրիւմին իշինտէ չօդ Ֆէլաքէթլէր կէ-
չիրմիշիմ , պիր արալըդ մէրա պիր ասքէր
իտիմ , չօդ մուհարէպէլէրտէ պուլուն-
տում , պէօյիւք մէմուրիյէթլէր վէ իսքէն-
ճէլէր չէքտիմ , օ՛ կիպի տախի չօդ դա-
լէլէրտէ իգամէթ իթտիմ , էօմրիւն սէ-
ֆահաթընը վէ Ֆէլաքէթլինի տէ կէօր-
տիւմ կէչիրտիմ , զալըմ պիր գուրշուն
դօլումու վարափարչա էտէրէք , արթըք
պէնի ասքէրլիքտէն մահրում էթտի , օ՛
կիւնտէն պէրու ֆիքիւրէ կէլէն Ֆէլաքէթ-
լէրին ճիւմլէսիտէ պաշըմա կէլտի իտե-
տէ , պու կիւն Ալլահըն պանա իհսան

պուեռուրմուշ օլտուղու սաատէթլէրտէն
 դիւտաւէ՝ կէօնտէրտիյի ֆէլաքէթ վէ քէ-
 տէրլէր իչիւն միւթէշէքքիւրիւմ : Իդպալ
 ու սաատէթ հէր պիր ճէֆալարը ինսանա
 ունու թտուրուր : ամմա ֆէլաքէթլէր պէ-
 նի թէքրարէն սալի՜ հալլմա նայիլ էթ-
 տիրտի , էն էվվէլ զանն էտէեօրուտում
 քի , եիւրէքտէն պիր տահա կիւլէմէյէճէ-
 յիմ , տիւնեա իւղէրինտէ արթըդ պէնիմ
 իչիւն սէվինճ վէ ըահաթլըդ Էօզտուր ,
 պիւթիւն տիւնեա կէօզիւմտէն չըդմըշ
 իտի , կէլտիմ պու եապանի տաղա չէքիլ-
 տիմ , վէ իշթէ պու թէնհա մաղարանըն
 իչինտէ՝ Այլահ ըահաթլըղըմը վէ եիւրէ-
 յիմին ֆէրահիյէթինի պանա իհսան պու-
 եուրտու , շիւքիւրլէր օլտուն քէնտու իհ-
 սանընա , պու տիւնեատա՝ հէր պիր պէ-
 լանըն սօնու խայրը տըր . ինան սէօզիւ-
 մէ . իւմիտ էթ , պինիմ կիպի թէսէլի
 օլուրսուն » :

« Ինանմաղ չօդ կիւճ տիր պանա , եա՝
 աղիզ Փէտէր , տէտի Պէյ , էվվէթ ինա-
 նամամ քի՝ սէնին տէրտլէրին պէնիմ քի

կիպի 'օլտունլար , իմոտի պէն չէքտիյիմ
սըգընթըլարը վէ պէլալարը նազլ էտէյիմ
սանա , վէ սէն քէս սիծիլինի » :

« Էվվէթ՝ Պէյիմ , տէրուլէրինի նազլ
էթ պանա վէ եիւրէյինի պիրազ լահաթ-
լանտըր , պէն չօգ արզու իլէ տիյնէմէյէ
հազըրըմ » , տէտի պապա Պէննօ :

Պէյ նագլիյէթինէ շէօյլէ պաշլատը .
« Պէն Հօթ - Ռօշըն Ասէլպէր պէկիյիմ .
Քիւնս տը Հօթ - Ռօշըն պիրիծիք էվլատը » :

« Նէ , պաղըրտը Պէննօ , սէն լահմէթ-
լիք Հօթ - Ռօշի Պէյին էվլատը՝ մը սըն ,
էօյլէ իսէ պին տէֆա սէֆա կէլտին , սէ-
նին Փէտէրին ասըլ գատէ վէ մէրտ պիր
Պէյ իտի , քէնտիսինի էյի թանրըրմ , չիւն-
քի օնուն գօմանտասը ալթընտա չօգ խըտ-
մէթ էթմիչիմ : Քէնտի գալէսի՝ Փատի-
շահլարըն պաշընա գօնուլան թաճլար էմ-
սալի՝ ինթիշամլը պիր թարզտա , եիւճէ
պիր տաղըն պաշընտա եափըլմըշ տըր ,
էթրաֆընտա օլան արաղիլէրին ճիւմ-
լէսի , օրմանլար , տէրէլէր , թէփէլէր ,
վէլհասըլ՝ գալէնին պաշընտան ինսանըն

կէօղէրի հէր նէ գատար եէր կէօրէ պի-
լիր իսէ , օրալարը հէփ քէնտի հիւքմի
ալթընտա իտի : Բահմէթ օլտուն ճանընա ,
վալիտէն , կէրչէքտէն սալին վէ մէրհա-
մէթլու պիր գատըն իտի , սէնի տախի ,
եա՛ էֆէնտիզատէմ Ատէլպէր , չօգ տէֆա
կէօրմիւշիմ ամմա , օ զէման ալթը եա-
շընտա քիւշիւք վէ կիւզէլ պիր չօճուգ
իտին , զանն էթմէմ քի , ապքերին իշին-
տէ պէնի կէօրմիւշ օլտուղունու ֆիքրինէ
կէթիրէսին , անճագ պէնիմ չօգ էյի խաթ-
ըրմա կէլիր քի , հէր պար , մուհարէպէ-
տէն տէօնտիւքտէն սօղրա , Հօթ - Ռօշի
մէյտանընտա աթէշ թալիմի էթտիյիմիզ-
տէ , փէտէրին սէնի պէօլիւքլէրիմիզին
արասընտա կէզտիրիր իտի , պիլ տախի
չօգ սէվինճ սէտալարը իլէ սէլամլար ի-
տիք սէնի » :

« Եա՛ Բապպի , վագըթլար նա՞սըլ տա
կէչէր իմիշ . շիմտի թէքմիլ պիր ատէմ
օլմուշսուն : Ա՛խ , շու իխթիեար հալիմտէ
պիլէ տույմագտա օլտուղում սէվինճի՛
սանա նագլ ու պէյան իթմէյէ միւգթէ-

ալուսպ քէնտի գալէսինէ կէօթիւրտիւ ,
 գալէսի իսէ պէնիմ տօղմուշ օլտուղում
 գալէտէն պիր գաշ կիւնլիւք եօլ ուղագ
 իտի : Օրատա , պէնի պիր էյի թէրպիեէ
 իտուսպ պէօյիւթտիւքտէն սօղրա , պէնի
 թէոլէնինտա նամ գըղը իլէ էվէրտի , տա-
 մատ իթտի , պիր գըղ քի ֆաղիլէթի՝ կիւ-
 ղէլլիլինէ գարըշըպ կիւնէշ կիպի փարլա-
 մագտա իտի , միւմքին տէյիլ տիր քի՝ օ-
 նուն եիւրէյինին թէմիղլիլինի , էհլիւրը-
 լըղընը , տինտարլըղընը , թաթլըլըղընը ,
 զաթընըզա նագլ իտէպիլէյիմ՝ էվլէն-
 տիքտէն սօղրա գալէմիղէ կէլիպ սա-
 քին օլտուգ . ղէվճէմ պաշլատը քէնտի
 ֆաղիլէթլէրի իգթիղասընճա ճիւմլէտէն
 սէվիլմէյէ : Պիր սէնէ սօղրա կիւղէլ պիր
 էվլատա մալիք օլտուգ , իսմինէ Ատէլինա
 չաղըրտըղ , պու էվլատ կիւնտէն կիւնէ
 պէօեիւեէրէք՝ պաշլատը կէօղլէրի պէնի
 թանըմաղա , մէլայիքլէրէ մախսուս օլան
 կիւլիւմսէմէք իլէ գօլլարընը պանա ու-
 զատըր իտի : Պապա , Վալիտէ սէօյլէմէյէ
 միւգթէտիր օլուր օլմաղ , ափանսըղտան

տիր տէրիւիմ, պու նէ՞ մութլույուդ տըր պանա քի, մուհարէպէլէրտէ պիղէ սէր-
աաքէրլիք իթմիշ օլան էփէնտիմին, օ՛ մէշ-
հուր ատէմին մախտումի թէնէզղիւլ ի-
տուպ պանա կէլսին վէ պէնտէ օնուն իլէ
կէօրիւշէյիմ» :

Ատէլպէր Պէյ, աղիւմ մուհապէթ ի-
լէ ճգնաւորուն էլինի սըգարադ տէտի քի,
«Սէնի պունտան էվիլէլ կէօրմիւշ օլտու-
ղումու տէր խաթըր էտէմէթօրում, ան-
ճադ չօդ մէմնունում քի, փէտէրիմին
ճէնք արգատաշլարընտան պիրիսի իլէ՞
պու կիւն կէօրիւշմէյէ լայըդ օլտում : Պու-
իդպալը թէսատուֆ, պաշըմա կէլմիշ օլան
ֆէլաքէթլէրի սանա նազլ ու պէյան էյ-
լէմէք իշիւն՝ պանա պիր նէվի ճէսարէթ
տահա վէրտի, արթըդ նազլ իթմէյէ պաշ-
լաեայըմ» :

«Փէտէրիմին վէ Վալիտէմին պիրտէն-
պիրէ վէֆաթլարը պէնի եէթիմ պըրադ-
տը խէտէ, պիրազ սօլրա չօճուդլարըն-
տան պէրու փէտէրիմ իլէ սատըդ տօսթ
պուլունան Օթօն տը Աբըրմօն Պէյ, պէնի

Եւովէրլէրիմտէն պիլինի ուխտաւոր գը-
 եաֆէթինտէ թէպտիլ՝ Հօթ - Ռօշա կէօն-
 տէրմէյէ , թէնպիհ էթտիմ՝ քէնտիսինէ
 քի , շափուդ կիթսին ֆամիլեամը պուլ-
 սուն վէ նէ՝ հալտէ օլտուդլարընը աղնա-
 եուպ պանա խապէր կէթիրսին : Օ՛ կիթ-
 տի , պէն իսէ եիւրէք շարփընթըսը իլէ
 օղրաշարադ պօշ եէրտէ ալտէթինէ պէք-
 լէտիմ . կիւն վէ ալլար կէչտի , եւովէրիմ՝
 կէրի տէօնմէտի , ասլա պիլ խապէրինի
 ալաոմատըմ , վէ հալէն տախի նէ օլտու-
 ղունու , նէրէտէ դալարղընը պիլմէմ : Սը-
 թըդ ֆէհմ էտէ պիլիրսին քի , նէ՝ տէրէ-
 ճէ րահաթսըղ օլտում , կիւնտիւղ ախշա-
 մա դատար տիւշմանըն դարշըսընտա ա-
 թէշին իշինտէ մուհարէպէ իտուպ , կէ-
 ճէյի տախի էսէֆ տէյրասընտա չաղանա
 չաղգանա ույդուսուղ կէշիրիր իտիմ :

« Մուհարէպէ խիթամ պուլտու , գա-
 լէմէ ալտէթ իթտիմ , անճագ նէ՝ կէօ-
 րէյիմ , ուղագտան պաղտըմ քի , գալէ-
 նին հիսարլարը եարըսընա դատար եը-
 դըմըշ , տիւշման հիւճիւմ էյլէտիյինտէ

պիր մուհարէպէ տիր աչըլտը , վէ մէճ-
պուր օլտոււմ քէնտիլէրինի թէրք խտուպ՝
ճէնկէ կիթմէյէ , զայէթ էսէֆ ու քէտէր
իլէ պիրիպիրիմիզտէն այըլլադ , կերչի
չօճուգ պիր շէյ աղնամաղ իտի ամմա ,
պայըլուպ՝ վալիտէսինին , ախ , օ սէվ-
կիւլիւ էհլիմին գուճաղընա տիւշտիւ » :

Պու արատա՝ Պէյին կէօղլէրինտէն սէլ
կիպի ագան գանլը եաշլարտուն եանադ-
լարը ըսլանաղընտան , սէսինի քէսիպ
մահրամասընը չըգարարադ՝ կէօղիւնիւն
եաշլարընը սիլտի , վէ թէքրար նագլիեէ-
թինին թէլինի էլէ ալարադ տէտի , « Մու-
հարէպէ պիզիմ իչիւն սօն տէրէճէ ու-
ղուրսուղ կիթտի , տիւշմանըն չօղլուղու
պիզի եէնտի , արթըգ պաշլատըլար մէ-
մալիքիմիզէ հիւճիւմ իթմէյէ , գալէլի-
րիմիզի եըգաղլար , շէհիր վէ քէօյլէրի-
միզի խարապ խտուպ՝ վէ աթէշէ վէրիպ
եագտըլար : Հէր կիւն ալաղըլմըզ գարա
խապէրլէր էհլիմ վէ էվլատըմտան տօ-
լայը օլան բահաթսըղըլըմը տէրէճէսիզ
արթըրաղլարընտան մէճպուր օլտոււմ՝

գալէնին չօգ եւրինի վէ էթրաֆընտա
 օլան քէօյլէրի եազմըչլար, զէվալլը քէօյ-
 լիւլէրի՝ էվլէրին վիրանէլէրինտէ պիրէր
 դուլիպէտէ օթուրմուշ պուլտում, պէնի
 կէօրտիւքլէրի կիպի, քէտէրլի պիր սէս
 չըգարարադ դարշու չըդարլար, ծնլար-
 տան սօրուպ աղնատըմ քի, էհլիմ վէ էվ-
 լատըմ վէֆաթ էթմիչլէր տիր: Փաղի-
 լէթքեար վէ սատըգանէ էհլիմ տիւշմա-
 նա թէսլիմ օլմագ իսթէմէտիյինտէն, կէ-
 ճէլէյին գալէնին տուվարը ալթընտաքի
 չայտան կէչիւպ գաշմագ իսթէմիշ վէ էվ-
 լատը իլէ պէրապէր խային սուեա դուր-
 ւպան կիթմիշ տիր: Իրթէսի կիւնիւ գա-
 յըդլարը տէվրիլմիշ, էլպիսէսինտէն պա-
 ղըսը սաղլար սրասընտա իլիշմիշ գալմըշ
 կէօրմիւշլէր:

«Աթըմա պինիպ գալէմին իչէրիսինէ
 կիրտիյիմտէ, եիւրէկիմ փարափարչա օլ-
 տու, եիւզիւմտէն աշաղը սէլ կիպի աճը
 կէօզ եաշլարը ագմագտա իտի, ալէլ
 խուսուս օ խարապուլարը կէօզտէն կէչիւ-
 տիյիմտէ, չօճուգլուղումուն փարլագ վէ

Էվիլիլիմին թաթլը կիւնլէրինի օրատա
 կէշիրուպ, էհլիմ վէ էվլատըմ իյէ օրատա
 օթուրտուղումաա՝ քէնտիմի տիւնեանլն
 էն մութլուսու զանն իտէր իտիմ: Հէյ
 վախ պու տիւնեատա մութլուլուգ եօգ
 իմիշ, իշթէ պու խարապալար օնա իս-
 պաթ տըր՝ տէր իտիմ: Թէքմիլ կէճէյի
 եէրինտէն օյնամըշ պիր տիրէյին իւղէ-
 րինտէ օթուրմա իյէ կէշիրտիմ, աղլա-
 մատան եօրուլան պաշըմը ալէֆլէրտէն
 սիմսիեա՜ն օլմուշ պիր տուվարա տաեա-
 տըմ, գան չանաղընա տէօնմիւշ կէօզլէ-
 րիմ նաֆիլէ եէրտէ ույգու արամադտա
 իտիլէր, նէ՞րէտէ տիր օ թաթլու ույգու,
 պէլքի պին տէֆա պաշըմը դալտըրուպ
 սիեա՜ն պուլութլար իյէ դալիլանմըշ կէօյէ
 տօղրու պաղտըմ. օ՞ֆ, օթուրտուղում
 եէր՝ պիր զէման ֆամիլեամա մախսուս
 խաս քիւչիւք պիր օտա իտի քի, գըշըն
 ուզուն վէ սօղուգ կէճէլէրտէ՝ Թէոլէնին-
 տամ իյէ տիղ տիղէ աթէշին եանընտա
 օթուրարադ տօսթլարըմըղ իյէ կէօրիւ-
 շիւպ գօնուշուր իտիք:

ղիքըրինի կէթիրիր, օրտումուղտա, քէն-
տու վարէյլիւ թապիւնէթի վէ զէնկին օլ-
մագլըդ իշինն ֆէվքէլատէ ալշագլըգլար
գուլլանմասը սէպէպիյլէ՝ քիմսէտէն սէ-
վիլմէքլիքտէն քէնտուսինի մահրում գըլ-
մըլ պիր միրալայըմըլ վար իտի, պիր
ախշամ պիր դաշ զապիթլէր իլէ պիրլէ-
շիւս, օ՛ կիւնիւ գազանմըլ օլտուղումուղ
ֆիթուհաթըն իւզէրինէ սէվինէրէք շա-
րաս իշէր իքէն, մումաիլէյհ խային քի,
իսմի Սըթէն իտի, գասթէն լագըրարսընը
փարմաղըմտա օլան նիքեահ եիւզիւիւ-
միւն իւզէրինէ կէթիրտի, օ՛ եիւզիւիւ
քի, կիճէ կիւնտիւղ սալա փարմաղըմտան
շըդարմաղ իտիմ. Սըթէն սէօյլէտի քի,
ասլա տուեուրմանեարագ եիկիրմի տէօրթ
սասթ իշինտէ փարմաղըմտան սլապի-
լիր, պէն սալա ինանամատըղըմտան պէս
թութտուղ, ինանամատըղըմը իրթէսի սա-
պահ իճրա օրմուշ պիթմիշ կէօրտիւմ:

«Եանըլմաղ իսէմ, Սըթէն դատէհիմէ
ուեուշտուրումը պիր իլահ գօյարագ պէ-
նի ուեութմուշ վէ եիւզիւիւմի փարմա-

«Պէնն պու կէշմիշ հային թաթլու դիք-
րինի հաթրըմա կէթիրախիմտէ, պիր սը-
ղը եաղմուր եաղմատա իտի . հէմէն բու-
ղիկեարլար խարապ օլմուշ օլան տուվար-
լարըն արասընա կիրուպ տէհշէթլու սե-
տալար չըդարըրլար իտի . պիւ թիւն դա-
լէնին իշինտէ՝ հաւաաան հըֆա օլունա-
ճագ պիր մահալ դաւմամըշ իտի . . . :
Ա.ի . . . դալէյի միւճէտաէտէն եափարը-
տըղըմ միսիլլիւ՝ քէօյլէրիմին էվլէրինի տէ
թէքմիլէն եափարըտըմ իսէտէ , հայըֆ
քի կէօյնիւմիւ պիր տահա եափամատըմ .
մութլուլուղում , էօմրիւմին լահաթլըղը
օ՝ կիւնտէն պէրու թէքմիլէն դայըպ օ-
լուպ կիթաի , վէ կէրու տէօնէճէյինէ տէ
իւմիտիմ եօդ տըր » :

Պէյ տահա նադլիյէթիւնի թէքմիլ իթ-
մէմիշ իքէն , Պէննօ « Պանա սէօյլէ , եիւ-
ղիւնտէ կէօրիւլէն տաղըն եարասը նէ-
րէտէն տիր , վէ նէ՞ սէպէպտէն օլտու »
տէտի :

Ատէլպէր ճէվապ իթաի քի , « Պու
տաղ , դայէթ էսէֆլի պիր վուգուաթըն

սէպէպ իլէ եապանճը պիր ատէմ՝ պիր
չօդ փարա սարփ էտէրէք, պէնտէն մա-
ատա հիչ պիր քիմսէնին ինտինտէ իթի-
պարը օլմաեան պիր եիւզիւլիւ էլտէ էյ-
լէսին » :

Ատէլպէր, հագլիեէթինի պու վէճհ
իլէ պիթիրիպ, կէօզլէրինի էթրաֆա կէզ-
տիրտիյինտէ, ճգնաւորուն մաղարատընըն
գափուսու էօնիւնտէքի աղաճտան ասըլը
օլան հէյի կէօրտիւ. « Իշթէ պիր չալկը
քի, տէտի, Թէռլէնինտանըն գիքրինի
պանա թէքրարլար. օ՛ պու չալկըյը չօդ
սէվէյ իտի, վէ հայրան օլունուր թարզ-
տա չալար իտի, թաթլու սէտաաընը տա-
խի օնա ույտուրարագ, իշիտէնին եիւ-
րէյինի քէնտիսինէ ճէլպ իթտիրիբ իտի :
Պու կիւն օլմուշ կիպի խաթրըմուտ տըր,
էվլէնմէգտէն էվլէլ, պիր սապահ, քէն-
տինին սէվտիյի իւշ հէվ չիչէքտէն՝ կիւ-
ղէլ պիր տէմէթ իտէրէք, կէօթիւրտիւմ
քէնտիսինէ թադտիմ իթտիմ, ախչամ
իւսթիւ մու հապպէթլու պիր կիւլիւշ իլէ
պանա տէտի քի, « Պագ Ատէլպէր, պու

ղըմտան ալմըշ տըր , սապահտան օեան-
տըմ պագտըմ քի , եիւզիւք եօղ , տէր-
հալ պէսի կօթիւրիւպ վերտիմ , վէ եիւ-
զիւյիմի խթէտիմ խէ , Սըթէն , հագսըզ
վէ նիղաճը պիր ատէմ օլտուղունտան , օ
տախի պէսին իշինտէ տիր տէեիւպ , թէլ-
պիսլիք էտէրէք , կիրու վիրմէք խթէ-
մէտի :

« Սէվկիւիւ զէվճէմ Թէոլէնինտանըն
մուհապպէթի զիքրի , պէնիմ իշին չօղ
փահասըզ օլտուղունտան , դօլայլըդ իլէ
էլտէն չըդարմագ խթէմէտիյիմ իշին ,
եիւզիւյի ալմայա չալըշտըմ վէ նիղալաշ-
տըմ , էօթէ պէրու տէր իքէն պէյնիմիղ-
տէ պիր զաւղա տըր աչըլտը , Սըթէն եիւ-
զիւմէ պիր խանչէր սափլաեարագ պէնի
եէրէ սէրտի , տահա եարամ սաղալմա-
տան քէնտիտի պըրագտը դաշտը , մուախ-
խէրէն տույտում քի , օ խայըն վէ թա-
մահի նամուստուղ տիւշման՝ զապիթլէրին
պիրիսինտէն ըրշվաթ եէեէրէք եիւզիւ-
եիւմիւ չալըպ օնա վէրմէյէ սէօղ վէրմիշ ,
անճագ հալէա աղնաեամատըմ քի , նէ

սապահ՝ վերախոյն չիշէքլէրի կէօքսիւմին
 իւզէրինէ գօյմուշ իտիմ՝ սօլմուշար, կէլ
 պէն սանա պիր թուլթամ՝ վերէյիմ քի,
 եիւրէյինտէ ասլա սօլմասըն » : Պունուն
 իւզէրինէ՝ սէվտիյի օ՝ իւշ չիշէյին իւզէ-
 րինէ թէէլիֆ իթմիշ օլտուզու շու էզպէ-
 րիմ օլան պէյիթլէրի սէօյլէտի » :

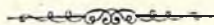
Պէննօ, « էյէր իսթէրիսէնիզ օգու-
 եունըզ . պէն տէ քէմալի իշթան իլէ նէյ
 իլէ սիզէ եարտըմ իտէրիմ » աէտի, վէ
 չօգ իլթիմաս էթտի :

Ատէյպէր, ճգնաւորուն խոթրընտան
 կէշէմէեիւպ՝ օգումաղա պաշլատըղընտա,
 Պէննօ տախի նէյի չալտը :

Տաղտա պիթէն չիշէքլէրտէն,
 Քի Հագգ տըր հէվի եարատան .
 Իւշ չիշէք վար զայէթ ազիզ,
 Քի էհլի ըրզ տըրլար, սէվէրիզ .
 Գըղլար օնտան թան էօրսիւնլէր,
 Պաշլարընա կէյինսինլէր .
 Պէն վիշէքէշ իթմէք իսթէրիսէմ,
 Պու իւշ չիշէքտէն սունարըմ :

Սալիհիյէ թաթլը նըչան ,
 Պէեաղ շիչէք օլմուշ հէման .
 Բապպըն իհսանընը կէօսթէրմէյէ ,
 Գօգուսու քեաֆի տիր պիղէ .
 Եէշիլ եէշիլ եափրագլարտան ,
 Եէնի չըգան գօնճալարտան .
 Թադտիմ' իտէր կիւղէլ գուրպան ,
 Մագպուլ օլսուն եարատանտան :

Փողիլէթիւ ճգնաւոր պու պէեիթ-
 տէն դայէթ մէմնուն օլուպ , Սաէլպէրէ
 րիճա էթտի քի օ' կէճէյի քէնտու մաղա-
 րասընտա կէշիրսին . « Եարըն , տէտի ,
 պէն ոանա դըլաղուղլուդ իտէրիմ , սէնի
 իսթէտիյին եէրէ դատար կէօթիւրիւ-
 րիւմ » : Պէյ պու իլթիմասընը դապուլ ի-
 տէրէք , պէրապէր կէթիրմիշ օլսուղու
 տէրիգանլու չօպանա իղին վէրուպ եէրի-
 նէ կէօնաէրտի :

ԵԷՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԶՕՊՍՆ ԴԸԶԾԸՂԱԶ

ՅԱԿՈՐՈՒՆ վէժաթընտան սօղրա ,
պէթպախթ Մաթիլտանըն կէչինմէք մի-
նասիպէթլէրի կիւն պէ կիւն քէնտիլէրի-
նի տիւչիւնմէյէ պըրագտըլար . զիրա օ
սատըգ իխթիեար պու մէրհամէթէ շա-
եան տուլ գարըեա՝ դօլայ վէ փախէսի
չօգ տիքիլէճէք խայլի իշլէր պուլմաղա
չայըչուպ , վէ ճիվարտա օլան խալզըն
չօղու օնուն սիննինէ վէ պուլունուչունա
մէպնի՝ քէնտիսինէ մէրհամէթ վէ հիւր-
մէթ իտիւպ՝ պօշ պըրագմաղլար իտի ,
պու ճիհէթլէ պաղը տէֆա հանըմլն օ՝
գատար չօգ տիքիչի օլուր իտի քի , Վէք
չօգ կիճէ ուզուն վագըթ ույգուսուգ գա-
լարագ տիքիչ տիքմէյէ մէճպուր օլուր
իտի : Պունտան մատէ ճիվարտա պուլու-
նան մէրհամէթլու հանըմլար պու ֆէ-
տաքեար իխթիեարըն իճրատընա մէպնի՝
քէնտիլէրինէ պիր չօգ նափագա կէօնտէ-

ըիրլէր իտի : Յակօբ վէժաթ էթտիքտէն սօղրա՝ պու նաժադալարըն ճիւմիէսինտէն տէ մահրում գալտըլար , արթըք կէրէք իշ վէ կէրէք իհսան՝ պիր շէյ պուլամազ օլտուգլարընտան՝ եիւզ իւսթիւնէ գալտըլար :

Հէր ճիհէթտէն զարուրիյէթտէ օլուպ , Մաթիլտանըն գասէվէթի արթարադ սըհէթի պէտէնի արթըդ թէհամմիւլ էտէմէզ օլուպ , օ՛ տէրէճէ պօզուլտու քի , ասասըդ եիւրիւյէմէզ օլտու , նիհայէթ պիւթիւն գուվէթտէն տիւշիւպ՝ պիր գաշ հաժիթա խասթա եաթտը : Պիրտէն պիրէ պազը եէրլէրտէն պիր գաշ ուժաճըդ եարտըմլար եէթիշուպ , պիրազ կէօզլէրինի աշտըդլարընտան , եաթազընտան գալգուպ եաս րուպալարընը կիյինտի , սիեահ պիր թիւլէ պիւրիւնիւպ , պիր տէկէնէյէ տաեանարադ գուլիպէտէն տիշարըեա չըգտը , վէ չիմէնլի պիր եէրտէ օթուրուպ տիքիշ սէլէսինի տախի եանընա ալտը , վէ « Եա՛ Բապպիւմ » տէյիպ , սիեահ էօրթիւսիւնիւ գալտըրուպ եաշ

լէնիր իտիմ» : Պիր տէֆա տահա իշինի
 էլէ ալտը իտէտէ , էլլէրի թիթրէտիյին-
 տէն եէրէ տիւշտիւ , թէքրար օֆ չէքէ-
 րէք , « Միւմքիւնսիզ տիր , եա՛ Սլլահըմ ,
 եա՛ պէն նէ՞ եափաճաղըմ պու հալ իլէ ,
 պէն վէ դըղըմ նա՞սըլ եաշամալըյըզ , շու
 դըր վէ եապանի եէրտէ աճըմըլտան էօ-
 լէճէ՞քմիյիզ , եա՛ Բապպիմ Սլլահ » պա-
 դրարը աճը պիր սէս իլէ . « Սճապա պիզի
 ունուծտո՞ւն մը , արթըզ պիզի զայը՞ր-
 մաեաճագմընն . ա՛խ , պարէ թէսէլլի
 իւմիտլէրինտէն օլտուն պիզլէրի մահրում
 պըրագմա . . . » : Պունլարը սէօլլէեուպ
 թէքրարէն օթուրտու վէ պաշընը էլինէ
 տաեառարագ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօք-
 մէյէ պաշլատը , « Քէյֆսիզ , հայը՞ֆ , ճա-
 նըմ թէնտէն տիւշմիւշ կիպի պիր հալտէ-
 յիմ . թէհամմիւլ օլունմազ պիր աղըրլըզ
 եիւրէկիմի էզիեօր » տէտի :

Պու արատա Ագնէս էլինտէ պիր քիւ-
 շիւք սէփէթ օլարագ՝ սէյիրտէրէք կէլտի
 վալիտէսինին եանընա վէ տէտիքի , « Հա-
 յը՞ֆ , եա՛ սէֆիլ վալիտէմ , սէփէթիմ

իլէ տօլմուշ կէօղլէրինի էթրաֆա կէզ-
տիրտի, « Նէ՛ գատար վազըթ օլտու քի՛
պու եէշիլ ազաճլարըն ետիրազլարընը
անճագ գուլիպէմին քիւշիւճէք փէնչէրէ-
լէրինտէն կէօրիւեօր իտիմ, մահուտ եա-
թաղըմըն իշինտէ կէշիրտիյիմ շու ուզուն
հաֆթալարը նէ՞ զահմէթլու կէօրտիւմ,
պու կիւն նէ՛ գատար մութլուեուլմ քի,
շու սաղ վէ սէրին հավայը գօղլամուլա
նայիլ օլտում: Շիւքիւրլէր օլտուն ստինա,
եա՛ Բապալ, քի էօմրիւմիւ թէքրար պա-
նա վէրմէյէ ինայէթ էթտին իսէտէ, տու-
եուեօրում քի, տահա չօդ զաիֆ իմ . . . »

Տիւքիշինի էլինէ ալարագ իշլէմէք իս-
թէտի իսէտէ, պազար քի տիքէճէք գուլ-
վէթի եօդ, եիւրէյինտէն տէհչէթլու պիր
օ՛ֆ չէքէրէք՝ տէտի, « Միւմքիւնսիզ տիր,
էտէմէմ, կէօղլէրիմ չաթալ կէօրիւեօր,
էլլէրիմ թիթրէեօր, պիր իյնէյի սաբլա-
եաճաք գուտրէթիմ գալմամըշ, օլանճա-
մըղը տիւնքի կիւն եէտիք թիւքէթտիք,
շու սահաթտա էյէր պիր փարչա էքմէք
եէեէճէք օլուրտամ, շիւպհէսիզ գուլվէթ-

պօշ տէօնիւեօրում, չօդ գալիուլար վու-
րարադ նաթիլէ եէրաէ սատադա իսթէ-
տիմ, պանա պիր փարչա էքմէք տախի
վէրէն օլմատը, օ՛ ազիդ իսթիեար ֆա-
կոր էօլէլիտէն պէրու ծնուն խաթրընը
սաեան ատէմլէր՝ շիմաի չօդ թէպտիլ օլ-
մուշլար տըր, պու տաղլարըն իչինտէ հէ-
փիմիդ տախի մէօհթաճըդ, քէնտիւ քէն-
տիմիդի իտարէ իտէմէեօրուդ տէյէրէք
ճէվապ վէրիյօրլար: Կիրուեէ կէլիր ի-
քէն, եօլտա պիր դաշ թանէ եապան էլ-
մասը պուլտում, պունտան մաատա պիր
շէյ կէթիրմէտիմ. հէյ վա՛խ, պու պիր
դաշ էլմա պիդէ նէ՞ քիֆայէ էտէճէք
տիր » :

Վալիտէսի ճէվապ էթտի քի, զարա-
րը եօդ տըր, պունլարը տա պուլմամըշ
օլտա իտին, նէ՞ եափաճագ իտիք, րապ-
պինին իհսանը՝ հէր նէ՞ գատար տա ազ
օլտա, եինէ քէնտիսինէ թէշէքքիւր էթ-
մէլիյիդ » :

Ագնէս վալիտէսինին եիւզիւնէ պազ-
տըղընտա, ֆարղընա վարտը քի աղլա-

մատան կէօղէրի շիշմիշ խալիէր, վալի-
տէսինի էօլիէրէք տէտի. « Եինէ աղլա-
մըշսըն, զայրու աղլամա, աղլատըղընը
կէօրալիւքճէղ շօգ աճընըեօրում, ա՛խ, ա-
ման բիճա խտէրիմ պիր տահա աղլամա » :

« Էմին օլ, եա՛ էվլատըմ, աղլամամ,
վէ իշթէ կէօրիւեօրսըն քի, կիւլիւեօ-
րըմ » տէտի վայիտէսի :

Չօճուդ տէօնիւպ տէտի. « Էվվէթ կիւ-
լիւեօրսուն, ֆադաթ եիւրէքտէն կիւլ-
մէեօրսուն » : Ա՛խ, եա՛ Բապպ, նասըլ
տէ սօլմուշ վէ սարարմըշ տըր, դօրդու-
եօրում՝ քի եէնիտէն քէյֆսիղ օլմասըն .
« Վայիտէմ, օ՛ դատար քէտէր իթմէ, ի-
տէր իսէն՝ պէնտէ աճընտրագ քէյֆսիղ
օլուրում, զիրա պէն սէնին պու հալի-
նի կէօրալիւքճէղ՝ եանըպ թութուշուեօ-
րում » :

« Քէտէր իթմէ, եա՛ էվլատըմ, իշթէ
կէթիրաիյին էլմալարըն պիր դաշ թանէ-
սինի եէտիմ, պիրաղ գուվվէթ ալտըմ,
գալանը տա ալ սէն եէ գըղըմ » տէտի
Մաթիլտա :

մամագ . . . : Պէն պու մէսքեանը թէրք
խտէրէք, էվլատըմ իլէ պէրապէլ կիտու պ
պունտան գիւատէ շէնլիքլի վէ միսաֆիր-
փէրվէր սլիր մահալ արամայըյըմ, շէօյլէ
պիր մահալքի, տիւշմանտան տախի պիր
վէտվէսէմ օյմասըն . եա՛ մէրհամէթլու
թանդըրմ . սէն պէնիմ մուհաֆըղըմ օլ,
վէ պէնի օնլարըն էլինտէն գուրթար» :

Աղնէս կէճիքմէյուպ՝ վալիտէսինին
եանընա տէօնաիւ, պիր էլինտէ եօլճու-
յուգ պօհճասընը, տիկէր էլինէ տէ նէյի
թութմուշ կէլտիյինտէ՝ վալիտէսի տէտի
քի . « Կէլ սէվկիւիւ գըղըմ, պուրալա-
լընը արթըգ թէրք իտէյիմ, զիրա պուն-
տան գիւատէ պուրաճըգտա գալաճագ
օլուր իսէք, զաննըմճա՝ աճլըգտան էօ-
լէճէյիզ տիր, անճագ եօլա չըգմագտան
էվվէլ լաղըմ տըր քի Այլահա նիւազ ի-
տէրէք, եիւրիւմէյէ գուվվէթ վէ քէնտի
գըլաղուգլուղունու տիլէյէլիմ » :

Օ անտէ էվլատ ու վալիտէ, տիգ իւս-
թիւնէ կէլէրէք շու տուվայը օգուտու-
լար . « Հէր սլիր շէյէ դատիր Այլահ, էյի

Ագնէս. « Օ՛ֆ, խայիր, վալիտէմ, պէն պիր թանէսինի պիլէ եէմէմ, ճիւմ-լէսինի տէ սէն եէմէլիսին, զիրա պէն աճ օլմատըգտան մաատա, օ՛ դատար տա քէտէրլիյիմ քի՛ հիշ պիր շէյ եէեէմէմ » տէտի :

Չօճուղուն պու սէօղիւնտէն Մաթիլ-տանըն եիւրէյի վայէթ օյնաեարադ, գը-զընը գուճագլայրպ սէվինճ իլէ սըգտը, պատէհու ծնա էմր էթտի քի, կիթսին գուլիպէտէ օլան էլպիսէ վէ սայիր հէր նէ քի վարըսա՝ ճիւմլէսինի կէթիրսին : Ագնէսի պու խըտմէթէ թային էթմէտէն պիրինճի մագսէտի՝ պիր գաշ տագըգա քէնտիսինտէն արալայրպ աղլամասընը կէօսլթէրմէմէք իտի, զիրա աղլամամագ միւմքիւնսիզ իտի : Չափուգ կիթտիյի պիրլէ՝ Մաթիլտա « Ա՛խ տէտի, նէ՞ տէ-րէճէ պէտպախսւրմ, նէ՞ վագըթա գա-տար պու գըզճըղաղը սէֆալէթտէ կէօ-րէճէյիմ, օ՛ֆ, չօգ չէթին տիր էքմէք տիլէմէքլիյէ մէճպուր օլմագ, վէ զիեա-տէ չէթին տիր տիլէնիալ՝ պիր շէյ ալա-

ընթի կենիշնէ պիր կէօղ եաշը տէօք-
տիրտիւ քէնտիսինէ, աղլաւարադ «Եա-
ղըդ» պաղըրըր իտի: «Տահա պու կիւն
կիպի, քէնտի քէնտիմի գուվլէթատէն
տիւշմիւշ վէ իւմիտտիղ կէօրմէմիշ իտիմ»,
տէր իտի: «Ագնէսիմ, սէվկիւլիւ Ագնէ-
սիմ, սէնտէ պէնիմ իլէ տուվա էյլէ Ալլա-
հա քի, օնուն թաղտիրի իւղէրինէ օլան
իւմիտիմտէն պու թէհլիքէտէն տօլայը՝
վաղ կէշմէեէյիմ»:

Մաթիլաւանըն կէօղլէրի թէքրար դան-
լը եաշլար իլէ տօլարադ, պունտան դի-
եատէ պիր շէյ սէյլէեէմէեիպ՝ եօրուլմուշ
պաշընը դաւաեա եապլատարադ, թէք-
րարէն պայըլմադ իւղրէ օլտուլունու Ագ-
նէս կէօրիւննէ, եանընա սէյիրտիպ դու-
ճաղլատը վէ ֆիղանլար էտէրէք տէտի
քի. «Աճապա պուրատա ապլա պիղէ եար-
տըմ էտէն եօդ մու տուր. եա՛ Րապայիմ
Ալլահ, սէն պիղիմ եարտըմըմըղա եէթիշ»:

Ձէվալը գըղճըղադ, տէրհալ տիղ իւ-
ղէրինէ կէլուպ, էլլէրի իլէ պաղըշընը
սէմաեա տօղրու գալտըրըպ, վալիտէսի

վէ մէրհամէթլու փէտէր , միւթէշէքքիւ-
րիզ քի , սէն՝ եարաթարղըն պու էօլչիւ-
սիւզ տիւնեանըն իշինտէն՝ պիր քէօշէ
տախի պիղէ իհսան իտէրէք , պիղի հիշ
պիր շէյտէն մահրում գլլմատըն : Լուծֆ
էյլէ , եա՛ Րապս , թէքրար պիղի մուհա-
ֆաղա պույուր , ատըմլարըմըր միսա-
ֆիրփէրվէր պիր մահալէ սօղրու թ , գար-
շըմըղա մէրհամէթլու ատէմլէր չըգար ,
վէ պիղի տիւշմանըմըղտան խէյաս էյլէ» :

Պու նիյադտան սօղրա , Մաթիլտա էվ-
լատընըն էլինտէն թուլթարագ կիթմէք
իշինն աեաղա գալգտը իսէ տէ , իքի ա-
տըմ ալըր ալմաղ պիր մէթին գաեանըն
իւղէրինէ տիւշիւպ գալտը : Ագնէս պու
հալի կէօրտիւլի պիրլէ , իւմիտսիղլիք է-
սէրի սայըլան տճը պիր ֆիղան չըղա-
րուպ . « Ամա՛ն վալիտէճիյիմ , վալիտէ-
ճիյիմ » պաղըրտը , վէ էօլմէ՛ տէյի եալ-
վարմաղա պաշլատը :

Մաթիլտա պիր արա կէօղլէրինի ա-
չըպ պիր աղ ագլը պաշընա կէլմիշ կիպի
կէօրիւնտիւ իսէտէ , ֆէլաքէթինին քէս-

իշիւն սըտգը պիւթիւն տուլա էտէր իւ
քէն , անսըզէն՝ ուղագտան թաթլու պիր
սէս իշիթտի , քի շու սէօղլէրտէն իպա-
րէթ իտի :

« Սէօյլէ նէ՞ տիր , պու քէտէրին ,
Պէնդին պէթին սօլկունլուղուն .
Տէյի՞լ մի քի սիլէր Բապպը ,
Գուլլարընըն կէօղ եաշընր » :

Ազնէս պու պէյթէ հէյրան օլարադ ,
եալաշճաճըդ վալիտէսինէ տէտի քի ,
« Իշիտինօ՞րսուսուն վալիտէմ , տիյնէ՛ ,
պագ , նէ կիւզէլ տիր շու պէյթին քէլամ-
լարը » :

— « Էվվէթ , տէտի Մաթիլտա , զանն
էտէ՛րսին քի , պու թէսէլլիլի քէլամլար
պիղլէրէ գուվվէթ վէրմէք իշիւն՝ սէմու-
տան էնիւօր » :

Սէտա կիթտիքճէզ եագլաշարագ՝
պէյիթ տէվամ օլունմագտա իտի :

« Շու չիէքլէրի եարատան ,
նէ կիւզէլ տէ դարպի վէրմիշ .

կիւնէշ օնլարը եագտըղընտա ,
 Թէքրար գարալի տիրիլթտիրիր » :
 « Հավատա կիտիպ կէլմէքտէ օլան ,
 Գուշլար սիւրիւսիւնէ պագ .
 Նէ՞ կիւզէլ սէնալար օգուրլար ,
 Եէրի կէօյիւ եարատանա » :

« Էլվէթ , տէտի Ագնէս , փէտէր Ալլահ քի , օ՛ ուֆաճըդ գուշլարըն պիլէ ինթիեաճլարընը կէօրիւր վէ Թէքմիլէն գայըրըր օնլարը , պիղի օնլարտան շօգ զիեատէ սէվմէքտէ օլտուղունտան , պիղի էլպէթտէ գայըրըր , պէօյլէ տէյլլմի , վալիտէ » :

— « Էլպէթ , օնա նէ՛ շիւպհէ , սէվկիւլիւ դըզըմ » , տէտի Մաթիլտա , « Գուշլարըն եէեէճէյինի տիւշիւնիւպ վէրէն , պիղիմ տէ եէեէճէյիմիղի իհսան իտէր , վէ ասլա պիղի եիւղտէն պըրագմազ » :

Պէյթի սէօյլէյինին սէսի տահա զիեատէ եագլաշտը , պու զէվալլըլար պէյթին զիրտէ պէյան փարչասընը զայէթ աղնաշըլըր Թարգտա իշիթտիլէր :

« Արթըդ աղլամա տէրտինի ,
 Ումուտունու Ալահա վէր .
 Օ սէնի չօգ խօշ դալըլըր ,
 Ասլա ունութմազ օ սէնի » :

« Փէք սահին տիր , վալիտէմ » պաղըր-
 աը Ագնէս , վէ թէլաշ իլէ էլ չարփարագ
 վէ սէվինէրէք . « Թըպդը պէնիմ սէօզլէ-
 րիմի սէօյլէեօր , սէվկիւլիւ վալիտէմ ,
 իշիթաի*ն մի » տէտի , վէ վալիտէսինի
 էօփմէյէ պաշատը , էլի իլէ օնուն կէօզ
 եաշլարընը սիլէրէք պիր տահա աղլամա-
 մասընը նիւազ էյլէտի » :

— « Եօդ , աղիզէմ Ագնէս , տէտի հա-
 նըմ , միւսթէրին օ՛լ , պիր տահա աղլա-
 մաեաճաղըմ , պէն իթիգաթսըղըլըմսան
 փիւշման օլտում , արթըդ տուեուեօրըմ
 քի , Ալահ պիլինմէզ պիր թարղտա պէնի
 թէսիլի պուեուրուեօր , պունուն իշիւն
 չօգ գուվլէթլէնսիմ » :

Էվլատ ու վալիտէ պու մէսէլէ իւզէ-
 րինէ հալէա սէօյլէշմէքաէ իքէն , պիր
 չօպան դըզը տըր կէօզլէրինէ իլիշաի , պու

դըղ դայալարըն արասընտա վէ օթլարըն
 իշինտէ պիր շէյ արայարագ թէլաշ իլէ
 տէեօր իտի . « Եավրուճըղաղըմ աճապա
 նէ՞րէտէ սաղլանմըշ տըր , ալէմտէ պիր
 չուգուրա տիւշմէմիշ օլսա իտի , իշլթէ
 խայրի վագըթ նաֆիլէ արասըմ ծնու .
 պէն տահա պու տաղլարտա պու գաստար
 ուղագ կիթմիշ տէյիլ իտիմ » : Տըգգաթ
 իլէ տէօրթ թարաֆընա կէօղ կէզտիրէ-
 րէք սիւրիւսիւնէ տէօնմէք իշիւն եագըն
 պիր եօլ արամագտա իքէն , անսըղըն
 Մաթիլտա իլէ Ագնէս կէօզիւնէ իլիշտի-
 լէր , « Աման Ալլահ , պուրատա եապան-
 ճըլար կէօրիւեօրում , դաշաերմ » տէտի :

— « Եօ՛ղ , եօ՛ղ , դաշմա պիղտէն , չօ-
 պան դըղըմ » տէտի Մաթիլտա , թաթլը
 պիր սէս իլէ , դօրգմա , վէ էկէր միւմքիւն
 իսէ , պիղէ եարտըմա եէթիշ , զիրա պիղ
 մէրհամէթէ շաեան ֆագըրըղ » :

— « Եա՛ Բապպիմ , տէտի չօպան դը-
 ղը , մէրհամէթէ շաեան ֆագըր՞միսինիզ
 սիզ , չափուգ սէօյլէեինիզ , նէ՞ իլէ սիզէ
 մուավէնէթ էտէպիլիրիմ » :

տի . « Միւթէշէքքիւրիւմ սէնտէն , աղիզ էվլատըմ : սէն պիզիւմ իշիւն պիր մէլայիքէսին , Ալլահ ֆելաքէթլէրիմին սօն տէրէճէսինտէ սէնի պանա կէօնտէրտի քի , սէն պէնիւմ էօմրիւմիւ թէհլիքէտէն դուրթարտըն , զիրա սէն օլմասա իտին , պիզ աճրմըղտան էօլէճէք իտիք » :

Զօպան դըզ շու սիվլաի իլէ պու թէշէքքիւրյէրէ խիթամ վէրտի . « Պու ինսիզ վէ չէօլ պիր մահալտէ նա՞սըլ օլտուքի պուլունտունուղ տէտի , հէր քէստէն ուղաղ պու գուլիպէտէ նա՞սըլ եաշատընըղ , պէնիւմ իլէ պէրապէր կէյին , պէն սիզի էյի տոտամլար քէօյյէրինէ կէօթիւրէյիւմ , օ՛ առէմլէր ասլա սիզի սէֆիլ պըրազմաղլար » :

— « Հէյ վա՛խ , աղիզէմ , տէտի Մաթիլտա , չօգ գաիֆիւմ , նասըլ եիւրիւյէճէյիւմ , պիր դաչ հաֆթա քէյֆսիզ եաթտըղըմտան , ասլա տէրմանըմ գալմատը , եօլճուլուղ իտէմէմ » :

— « Աճընաճա՛դ հալ , տէտի չօպան դըզ , եա՛ նա՞սըլ էտէլիւմ , հէր կիւն սիզէ

Ագնէս չարչափուդ ճէվապ վէրտի քի,
վալիտէսի տիւն ախշամտան պէրու աճ
տըր, վէ իքի իւշ թանէ եապանի էլմա-
տան մաատա պիր շէյ եէմէմիշտիր:

«Օխ, չօդ մէսրուրուժ քի, դահվէ-
ալթըմը հէնուզ եէմէմիշիմ», տէտի մէր-
համէթլի չօպան գըղը, վէ էլինտէքի զէն-
պիլի աշարագ, իշինտէն էքմէք, պիր
պարտագ, վէ պիր թօփրագ շանագ չը-
գարըպ՝ «Պուեուրըն եէյին պու էքմէյի»
տէտի, վէ «Իշթէ սիղէ դօեուըն սիւտիւ
տէ» : Պունու սէօյլէյէրէք լէյնէն սիւտ
տօլտուրտու. «Պու սիւտտէն տէ իշինիզ,
չօդ թաթլը տըր, իշթէ սիղէ եէմիշ տա-
խի, շիւպհէսիզ քիւշիւք դըղճըղազ եէ-
միշի չօդ սէվմէլիտիր : Ալընըզ, եա՛ սէվ-
կիւլիւլէրիմ, ալընըզ, իշթէ սիղէ տահա
էքմէք» :

Իւմիտսիզ օլտուգլարը հալտէ՝ անսը-
ղըն էօնլէրինէ չըգան դահվէալթըյը Մա-
թիլտա վէ Ագնէս չօդ իշթահ իլէ եէտի-
լէր : Պատէհու Մաթիլտա պու չօպան
գըղճըղաղըն էլինտէն թուլթարագ՝ տէ-

տախի սիդէ վերէյիտիմ, րիճա իտէրիմ
պունուն իչիւն պիր տաճա սէօյլէմէյի-
նիդ» :

« Թէքրար միւթէշէքքիւրիմ սէնաէն
տէյի թէքրարլաաը Մաթիլտա , սիւտիւն
վիճուտիմէ գուվլէթ վերտիյի կիպի , օ-
գուտուղուն պէյթ տախի տէրտլի ճանը-
մը սաղայթտը , զանն էթտիմ քի , օ՝ սէօղ-
լէրին պիդի թէսէյլի էյլէմէք իչիւն սէմա-
տան էնտիլէր » :

— « Պու պէյթի չօդ պէյէնտինի՞դ մի ,
տէտի չօպան դրդը , պէն պաչդա չօդ
պէյթլէր պիլիրիմ , օնլար տախի պունուն
կիպի կիւդէլ տիրլէր , պէնիմ էն պէօյիւք
մէսէրրթ, թիմ պէյթ օղումադ վէ իյանիլէր
տիյնէմէք տիր , չօդ տէֆա պիր եէնի
պէյթ էօյրէնմէք իչիւն՝ պիր գուղու վէր-
միշիմ » :

Մաթիլտա քէնտու մէմնունիլէթինի
պու եէնի տօսթունա իպրադ էյլէմէյէ
պիր մինասիպէթ պույտուղունտան մէմ-
նուն օյարադ , Ադնէսէ էմը էյլէտի քի ,
նէյի ալըպ էյի պիր դայսէ չալսըն , Ադ-

Եւ յէճէք կէթիրմէք իսթէեօրում ամմա ,
էվիմիզ պուրատան հէմ չօդ ուղագ տըր ,
հէմ տէ պիղ տախի ֆուգարայըղ » :

— « Միւսթէրին օլունուղ , սէվկիւլիւ
գըղըմ , տէտի Մաթիլտա , շիմաիլիք Ալ-
լահ ինայէթ էթտի պանա , պունտան
պէօյլէ տախի շիւպհէսիզ քէնտի եարտը-
մընտան պիղի մահրում էթմէյէճէք տիր ,
սէնին իգրամընտան էվիյիճէ գուվլէթ-
լէնտիմ : Ալլահ քի , պիր գատէհ սու վէ-
րէնի իւճրէթսիզ պըրագմաեօր , պիղէ
վէրտիյին սիւտ վէ էքմէք իշիւն տէ սա-
նա իւճրէթ վէրէճէք տիր » :

— « Էվլէթ » տէյէրէք , Ագնէս տա-
խի վալիտէսինին սէօղիւնիւ թաստիգ է-
տիւպ « Պէն տախի միւթէշէքքիւրիմ սէն-
տէն , եա՛ մէրհամէթլու չօպան գըղը ,
անճագ էսէֆ էտէեօրում քի , շիմաի սէն
տէ աճըգաճագսըն , պիղիմ սէպէպիմիզ
իլէ գահվէալթընտան մահրում օլտուն » :

— « Եօ՛դ , մանի տէյիլ տիր , տէտի
չօպան գըղը , պէն իստէր իտիմ քի , զի-
եատէ էյի պիր շէյիմ օլա իտի տէ՛ ճնու

Նէս իսէ նէյի չօգ էյի թալիմ էթմիշ օլ-
 տուղունտան , անխոէ վալիաէսինին էմ-
 րինէ իթաաթէն՝ կիւղէլ պիր մուգատտէ-
 մէ էտէրէք , շու կիւղէլ պէյիթի օղու-
 տու :

Օրմանլարտա քէօրփէ գուղու ,
 Սէրպէսթլիքտէն մէմնուն մէսրուր .
 Եափրաղլարըն կէօլկէսինտէ ,
 Օյնաեարադ գարնը տօեար :
 Օնուն կիպի , պու ալէմտէ ,
 Ուսլուպլու օ՛ թըֆըլ չօճուգ .
 Սալթ վալիաէսի ինտինտի ,
 Պուլա պիլիը լահաթ էօմիւր :
 Գուղու քէնտի եէմին պուլուր ,
 Չօճուգ քէնտի եէեէճէկին .
 Էօմիւր իսէ Սլլահտան տըր ,
 Էճէլ օնա թաթլը կէլիը :

« Այս , պու նէ՞ եխրէք եաղըճը՝ կիւ-
 ղէլ պէյթ տիր , պաղըրտը չօպան գըղճը-
 ղաղ , վէ նա՞սըլ տա թաթլը տըր օնուն
 սէտտսը , պէն առլա պէօյլէ պիր պէյթ ի-

չիթմէմիշ իսիմ, պիղիմ չօպանլար պուլ-
նուզ, զաւլալ վէ թուլում թանպուրալար-
տան մաատա՝ պաշգա շալկը պիլմէզլէր ։
Աման, պէնիմ իլէ կէլ, սէն պէօյլէ կիւ-
զէյ շէյլէր պիլտիքճէզ, չօդ դօլաճա սէ-
նին վէ վալիտէնին նափագաորնը պուլա-
պիլիրսին, սէնին շու սէֆիլ հալինէ մէր-
համէթ էթմէսէլէր տախի, շու օգուտու-
ղուն պէյթլէրէ հէյրան օլտորադ, հիւսնիւ
րիզալարը իլէ սանա էքմէք, սիւտ, թէրէ
եադը, եումուրթա, քէթէն վէ եիւն վէ-
րէճէքլէրինի պէն թէահուտ էաէրիմ ։
կէլ, կէլ, պէնիմ իլէ կէլ » ։

— « Էվլատըմ, տէտի Մաթիլտա, կիւ-
զէլ պիր թէտպիր տիր պու քի, Ալլահ
ֆիքրինէ պրրագըրեօր ։ Էվլէթ, եա՛ սէվ-
կիւլիւմ Ագնէս, կիթ պունլարըն գափու-
լարընտա օգու, նէյ շալ, վէ օ՝ վէսիլէ ի-
լէ նափագամըղը թէտարիք է թ » ։

— « Էվլէթ, սէվկիւլիւ վալիտէմ,
տէտի Ագնէս. էմրինիզէ իթաաթ էտէ-
րիմ, սանա եէեէճէք կէթիրմէ իշիւն՝
եալըն աեադ, շալըլարա պասարադ, »

տիւնեանքն պիւր ուճունտան օ՛ պիւր ուճունատէք կիտէրիմ » :

Իմտի գարէր վէրտիւէր քի , Ագնէս չօպան գըղը իլէ պէրապէր կիթսին , վէնէյ չալըպ պէյթ օգուեարադ սատադա թօիլասըն : Էսէֆ ու մաթէմ իլէ էվլատ վէ վալիտէ պիւրիպիւրէրինտէն այրըլալըլար , Մաթիլտա սէվտիյի գըղըն արդասընտան պագմագտա իտի , թա քի Ագնէս տաղըն պաշընա չըղարադ մէշէ աղաճլարընըն արդասընա կէշիւպ կէօրիւնմէզ օլտու , Մաթիլտա տախի տիւշիւնիւպ պու այրըլըդ պիւր դաշ կիւն իշիւն օլտուլունու խաթրընա ալըպ՝ պիւրադ թէսէլլի պուլտու :

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԱԳՆԷՍԻՆ, ՏԻԼԷՆՄԷՍԻ

ՍԷՔԻՍ նէյինի գօլթուղունա վու-
րարադ, գլղ շօպանըն եանը սըրա եիւ-
րիւմէքտէ իտի ամմա՝ ղայէթ էսէֆ իլէ,
քէնտիսին տէրէճէսիղ մահճուպղղուքի,
ինսանլարտան ուղադ եաշամասընըն սէ-
մէրիսի իտի, քէնտիսինի վիք շօդ ին-
ճիթմէքտէ իտի: Ճէսարէթի եօդ իտի
ֆիքրինէ կէթիւրմէյէ քի, եէեէճէք թօփ-
լամադ իշիւն մէճպուր իտի հէրքէսին էօ-
նիւնտէ շալըպ պէյթ օգուճաղա, կէրշի
վալիտէսինէ օլան մուհապպէթի տէր-
քեար իտի, վէ օնա եարտըմ իթմէք ի-
շիւն էլինտէն կէլէնի իթմէյէ հաղըր իտի
իսէտէ, պիլիբ իտի քի, մէճպուր օլտու-
ղու պու խըտմէթ՝ շօդ չէթին վէ աճը պիբ
խըտմէթ տիբ, պունուն իշիւն կիտէճէք-
լէրի մահէլէ եաղլաշարղճա դուվլէթի
քէսիլմէքտէ իտի, շօպան գլղճըղաղ իսէ
կէրի տէօնտիւքտէ՝ իքի գաեանըն արա-

սընտա լգայ էթմիշ օլտուղու գուզույու
 պուլուպ գուճաղընտա կէօթիւրմէքտէ
 իքէն , գօրգադ արգատաշընըն տախի
 վէսվէսէլէրինի տէֆ իտիւպ օնա եիւրէք
 վէրմէքտէ իտի : Նիհայէթ գէվալլը Ադ-
 նէս կէօղլէրինի սէմաեա տօղրու գալտը-
 րըպ , սօն տէրէճէ աճ օլան սէֆիլէ վա-
 լիտէսինին թասսիլիրինի ֆիքրինէ կէթի-
 րիպ , տէրօնի եիւրէքտէն Ալլահա նի-
 եազ էյլէտի քի , պու չէքիլմէզ պէլալա-
 րըն իչինտէ քէնտի եիւրէյինէ , ճանընա
 գուվվէթ վէրսին : Տէր հալ եիւրէյի պիւր
 գուվվէթ քէսպ իտէրէք՝ ճէսարէթլէնտի
 վէ գավիյէն գարար վէրտի քի , Ալլահըն
 եարտըմը իլէ հէր պիր ճէֆաեը չէքէրէք ,
 վալիտէսինի օ՝ սէֆիլ հալտէն գուրթար-
 սըն :

Պու թէֆէքքիւրլէր իլէ Ադնէս շօպան
 գըզճըղաղըն մաեթինտէ օլարադ կիւ-
 ղէլ պիր օվաեա եագլաշտը . պու օվանըն
 հէր պիր թարաֆը եէշիլլիք իլէ միւղէյեէն
 թէփէճիքլէր իլէ չէվրիլմիշ իտի , շուրա-
 տա պուրատա տաղընըգ գուլիպէլէր վար

իտի, պունյարըն պիր գաչը թէփէլէրին պաչընտա եափըլմը իտի, պու գուլիպէլէր զայէթ ալչագ եափըլմը վէ տամլարը իսէ եասսը սալ թաշ իլէ տէօչէնմիշ իտի քի, գըշա՝ ֆուրթունաեա տաեանսընլար, պու գուլիպէլէրին պազըսընըն պաճալարը գըրմըգը եէշիլ պօեանմը իտիլէր, իշինն պէեազ տիվարլարընտա տախի էտէպէ տաիր կիւզէլ ըէսիմ վէ ֆայիտէմէնտ նասիհաթլէր իլէ միւզէյեէն իտիլէր (1) :

Իշ պու գուլիպէլէրին սըրասընտա պազ վէ պահճէլէր իլէ չէվրիմիշ պիր կիւզէլ չիֆթիլիք օլուպ, գափուսունուն եօնիւնտէքի կէօլկէլի չինար աղաճընըն ալթընտա չիֆթիլին սահիպի պիր քէրէվէթ իլէ պիր տէ մասա գուրտուրմուշ իտի :

Զօպան գըգը տէտէ քի, « Շու չիֆթիլի կէօրի՞ւեօրմուսուն, Ագնէս, պու

(1) Պու ատէթ ալէսսէվիյէ Զուիցերիյալըլա-
րըն վէ Ալպեան տաղընտա սաքին օլանլարըն
գուլիպէլէրինտէ պուլունուր :

չիֆթիբ պու թարաֆըն էն էյի ատէմ-
 լէրինին սաքին օլտուղու մահէլ տիր, հէ-
 փիսինատէն էվվէլ կիթ օ՛ գափուհուն էօ-
 նիւնտէ, սէօյլէ սէնին օ՛ կիւղէլ պէյթի-
 նի, պէն ինանըրըմ քի, չօգ էյի դապու-
 լիլէթ պուլաճագսըն, վէ օնտան ճէսա-
 րէթլէնէրէք սէրպէսթճէ պաշղա գափու-
 լարա տախի կիտէ պիլէճէքսին, պէն աէ
 պու դուղուհու վալիտէմէ կէօթիւրէյիմ,
 դիրա օ՛ արթըգ դայա օլմուշ պիլիր իտի,
 շիմտի կէօրիւնճէղ՝ չօգ սէվինէճէք տիր =
 Սէն օրատա խըտմէթինի պիթիրտիւրտէն
 սօղրա, տօղրուճա շու թարաֆտա օլան
 իքի ատէթ շինարլարըն օրթասընտան
 կէշ, օրատա պիր գուլիպէ պուլաճագ-
 սըն, օ՛ գուլիպէնին եէշիլլիքլէր իլէ տօ-
 նանմըշ եօլունտան կէշէրէք տօղրու պի-
 դիմ գուլիպէյէ կէլիրսին, պէն օրատա
 սէնի պէքլէրիմ, Սյլահա սըմարլատըգ,
 քէնտուսի սէնի դայըրսըն » :

Նէ՛ զէման քի չօպան դըղճըղաղ այ-
 րըլուպ ուղաղլանտը, Սգնէս տախի նէ-
 յինէ տիւղէն վիրէրէք հազըրլանմաղա

պաշխատը իսէտէ , եիւրէյի զայեթ թիթ-
րէմէքտէ իտի , « Վա'խ , պէօյլէ իսէ էք-
մէք պուլմա իչիւն մէյէր չալըպ չաղրը-
մայր[®] յրմ' : Ո'ֆ , պու օ' տէրէճէ աղրը տրը
քի , օղուեաճաղրմ' եէրտէ աղլասամ ճա-
իղ տիր , անճաղ պէօյլէ տէյիլ տիր , ֆու-
ղարայրղըմը իչիւն ութանմամայր , յըղ ,
ֆուղարայրղ օ' զէման տերպ օլուր քի ,
պիղ ֆուղարայրղա շաեան օլմուչ օլու-
րուղ , նատըլ քի լայրղսրղըրղ իլէ դէն-
կինյիք տախի , շէրէֆ տէյիլ տիր , պէօյ-
լէ օլաուղու հալտէ ճէսարէթլի օլայրմ »
տէյէրէք չիֆթլիլին գափուսու էօնիւնէ
օթուրաու , վէ նէյինի չալըպ քէնտի պէյ-
թինի սէօյլէեիպ օղումաղա պաշխատը :

Ա.գնէս օղուր օղումաղ՝ չիֆթլիլին
օտալարընըն պիր փէնչէրէսի աչրտը , վէ
էյի տիյնէմէք իչիւն չիֆթլիք սահիպլինին
իւչ նէֆէր կիւլտէն լաթիֆ կիւղէլ էվլատ-
լարը փէնչէրէնին էօնիւնտէ տիղիլտիլէր .
վալիտէլէրի իսէ տըչ գափուտան չըղա-
րաղ՝ Ա.գնէսէ թէշէքքիւր սունմատը իլէ
պէրապէր տըղղաթ իլէ տախի նէյ չալա-

նր պիր էյիճէ կէօղտէն կէչիրիպ տէտի .
 « Էա՛ Բապպի , պու դրդճրղաղ նա՞ սրլ տա
 պիղիմ՝ պու պաղլարա կէլէ պիլմիշ , էլպի-
 սէսինտէն աշիքեար կէօրիւնիեօր քի , զա-
 րիպ տիր , ծնուն կիպի տախի դօրդադ վէ
 նաղիք հալի պիլտիրիյօր քի , էյի վէ ասրլ
 զատէ պիր ֆամիլեատան սրր , չօդ իհ-
 թիմալ քի , ասրլ զատէ տախի օլմուշ օլ-
 սուն » :

Քէնտու քէնտուսինէ պու թէֆէք-
 քիւրլերի իթաիքտէն սօյրա , Ագնէսէ
 եաղլաշարադ թաթլը պիր թարզտա ծնա
 տէտի . « Սէնի Սլլահ միւպարէքլէսին ,
 սէվկիւլիւ էվլատըմ՝ (1) : սէսին մէլայիք
 սէսինէ պէնղէյօր . սէն տախի պու թաթ-
 լուլուղուն վէ էհլի ըրղճա մահճուպլու-
 դուն իլէ մէլայիքսին , օգուտուղուն պէյ-
 թէ հէյրան օլտում , ծնա մուգապիլ աճա-
 պա սանա նէ՞ էտէպիլիրիմ » :

Ագնէս , պու էյի եիւրէքլի խաթու-

(1) Հէվկետիա վէ թիրօլի տաղլարընտա սաքին
 օլանլարըն հէր վագըթ վիրտիքլէրի սէլամ տըր :

նուն իպրազ էլէտիյի ինսանիտէթտէն
թէքմիլէն ճէսարէթ ալարադ, թէրպիյէ-
լի պիր սէս իլէ ճէվապ վէրտի. « Ա՛խ,
չօդ աճըմ, Ալլահ աշգընա օլսուն պանա
պիրազ սիւտ իլէ էքմէք իհսան պուտու-
րուն » :

— « Չօդ էյի, սէվկիւլիւ դըղըմ, շիմ-
տի սէնի մէմնուն էտէրիմ, աղաճըք պէք-
լէ » տէտի քէօյլիւ խաթուն, վէ իչէրի
կիթտի, պիր տաղըգա սօնրա Գէորդ,
Վարդուհի վէ Լիզէթ աշաղու ինուպ պու
դըղճըղազըն էթրաֆընը շէվիրէրէք, ա-
ման պիր գըսսաճըդ պէյթ տահա օգու
պիղէ տէյիպ եալվարտըլար. « Աման պիր
պաշգա իլահի տահա » տէրլէր իտի :
« Կիւղէլ պէյթ սէօյլէ վէ գայտէլի օլ-
սուն, աման », տէտիլէր :

Ագնէս պու սէվիլիւր չօճուգլարըն ար-
ղուլարընա կէօրէ պաշգա պիր էյի պէյթ
տահա օգուտու :

Զիֆթիլիք սահիպինին էվլատլարը ար-
թըգ սէվինճլէրինտէն հօ՛վի հօ՛վի սըչրա-
եարադ, « Եաշասը՛ն, եաշասը՛ն պաղըրա-

րադ, միւթէշէքքիւրիդ, սէվկիւլիւ եապանճը դըղ » տէտիլէր :

Պու սըրատա վալիտէլէրի աղաճտան եափըլմըշ թէմիդ պիր դապա ասմա եափուրաղընըն իւղէրինէ պիրաղ էքմէք իլէ թաղէ թէրէ եաղը դոմուշ օլտուղու հալտէ կէթիրիպ, « Իշթէ սէվկիւլիւ դըլլմ; եէ պու թաղէ թէրէ եաղընը, տահա շիմտի չըգարտըմ », տէտի Ագնէսէ :

— « Զօդ էյի եիւրէյինիդ վար, հանըմ, տէտի Ագնէս : Օ տէրէճէ մէմնուհում սէնտէն քի, նաղլ էտէմէմ » : Վէ պիր փարշա էքմէք դօփարուպ իւղէրինէ թէրէ եաղը դօեաւրադ իշթահ իլէ եէտի, վէ պաղի դալանը եէմէք իսթէմէտի :

— « Գըղըմ, նէ իշիւն եէմէեօրսուն, տէտի չիֆթլիք սահիպինին էհլի . շիւպհէսիզ եիւրիւմէտէն զիեատէճէ եօրուլուպ վէ աճըղմըշ օլմալըսըն » :

— « Միւթէշէքքիւրիւմ, էփէյիճէ եէտիմ, պանա բուխտաթ վէրիբսէնիդ արթանընը սա վալիտէմէ կէօթիւրմէք իսթէեօրում » տէտի Ագնէս :

Պու արա չիֆթլիք սահիպինին էհլի
 քէնսու էվլատլարընա տէօնիւպ տէտի ,
 « Պադընըզ եավրուլարըմ , պու գըզ վալի-
 տէսինի օ՝ գատար սէվիեօր քի , քէնտիսի
 աճ օլտուղու հալտէ վէրտիյիմ եէմէյին
 թէքմիլինի եէմէյուպ վալիտէսինէ սագ-
 լաեօր , եա՝ էվլատլարըմ , սիզ տէ վալիտէ-
 փէրվէր գըզտան էօրնէք ալընըզ . . . :
 « Եէ՛ սէն գըզըմ , եէ՛ , սէն քէնսու քէնսու-
 նի սըգմա , պէն վալիտէն իշիւն էլինտէ-
 քի քիւֆէնի էքմէք , թէրէ եաղը վէ մէյ-
 վէ իլէ տօլտուրուրում՝ քի , պէրապէր
 կէօթիւրէսին վալիտէնէ » տէտի :

Պունլար պու լագըրտըտա իքէն , մու-
 գատատէմ՝ զիքրինի կէչմիշ օլտուղումուզ՝
 պապա Պէննօ ճգնաւոր կէլտի , վէ քէնտի
 ատէթի իւզրէ չօճուգլարա ուֆադ սիւ-
 րէթլէր հէտիյէ էյլէտի , օնլար իսէ սէ-
 վինճ իլէ գապուլ էյլէեհրէք , էլինի էօփ-
 մէքտէ իքէն , ճգնաւոր Ագնէսի կէօրիւպ ,
 չիֆթլիք սահիպինին էհլինէ տէտի .

« Պու քիւչիւք գըզ քի՞մ տիր , պու նէյ
 չալար պիր գըզա պէնգէեօր » : Սօղրա

պիրազ տահա տըգդաթ իլէ պագարագ .
 «Եա՛ Սէմա վէ Փէտէր Ալլահ , տէտի քէն-
 տու քէնտուլէ . նա՞ օրլ տա մէլայիք կիպի
 կիւզէլ պիր գըզ տըր , նէ՞ տէ թաթլու
 վէ էհլիըրզ սըֆաթը վար տըր . . . : Ձա՛լ
 իմտի , գըզըմ , տէտի Ագնէսէ , վէ պիլ-
 տիյին պէյթլէրին էն էյիսինտէն պիր
 պէյթ օգու պիզէ պագայըմ » :

« Պիլտիյիմ պէյթլէրտէն էն էյիսինի՞
 մի օգուեաերմ , սօրտու Ագնէս , էօյլէ
 իսէ սիզէ սիւմպիւլին պէյթլինի օգու-
 եաերմ » , տէտի :

« Պաշլա պագայըմ , էմր էթտի պապա
 Պէննօ ճգնաւոր , սիւնպիւլին իլահիսինի
 օգու քի , օ՛ տա սէնին սալիհ վէ պիգու-
 սուր օլտուղունա պիր նիշանէ օլուր չի-
 չէք տիր » :

Տէր հալ Ագնէս նէյի ալլա , թէքրար
 պիրազ չալտըգտան սօղրա , տահա օգու-
 մաղա պաշլամաղտան , Պէննօ օնուն չալ-
 կըեր չօգ ուսթալըդլը թարղտա թուլթ-
 տուղընը կէօրէրէք թէաճճիւպ էտիպ տէ-
 տի . « Սահիհէն պունուն էօյրէնիշի չօգ

ալէա տըր , կէօրիւնիօր քի , էյի պիր
խօճաեա մալիք իմիշ » :

Աղէնէս ճէվապ վերմէյէրէք , շու պէս-
թէյի օգուճաղա պաշլատը :

Տաղտա պիթէն չիչէքլէրտէն ,
Քի Բապպ տըր հէփ եարատան .
Իւշ չիչէք վար զայէթ իւսթիւն ,
Էրքեանլը տըրլար սէվիլիւր :

Գըղլար օնտան թաճ էօրսիւնլէր ,
Պաշլարընա սիւս էթսինլէր .
Պէն պերկիւղար իսթէրիսէմ ,
Պու իւշ չիչէքտէն իտէրիմ :

Պէննօ նէ՛ դէման քի օ՛ կիւն սապահ
Ատէլպեր Պէյաէն իշիթմիշ օլտուղու պէյ-
թին պու վարչասընը իշիթտի իսէ , տէ-
րէճէսիզ թէաճճիւպ էթտի , զիրա Ատէլ-
պեր քէնտիսինի ինանտըրմըշ իտի քի ,
պու պէյթի , միւթէվէֆֆա էհլինտէն մա-
ասա հիշ պիր քիմսէ պիլմէզ , պունտան
տօլայը պաշլատը չիւփհէլէնմէյէ քի , ա-

ճապա պու նէյ չալան գըզ միրի մուսաի-
լէյհին գըզը՝ մը տըր, անճագ սողրա սի-
ւալ էտէրէք թահգիգ էթտի քի, քէն-
տիւսի Ագնէս վէ վալիտէսի տէ Մաթիլ-
տա չաղըրըլըր իմիշ, վէ տաղըն պաշընտա
պիր ուֆաճըզ գուլիպէտէն պաշգա վէ-
թանլարը օլտուղընը պիլմէեօր, վալիտէ-
սի իսէ իշլէեէճէք իշի գալմայուպ աճըն-
տան սէֆիլէ օլուպ քէֆսիզ օլտուղու կիւ-
նէ տէկին, իշ իլէ կէչինմէքտէ օլտուղընը
սէօյլէտիյինտէն, Պէննօ էվվէլքի՞ շիւփ-
հէսինի պէր թարաֆ էտէրէք տիւշիւնտի
քի, պու Մաթիլտա տէնիլէն հանըմ քի,
քէնտու գըզընա պու պէյթի էօյրէթմիշ
տիր, օլապիլիր քի Ատէլպէրին էհլի թէ-
ոլէնինտա հանըմըն սատըզ տօսթլարըն-
տան պիրիսի օլմուշ օլտուն :

Պունուն իշիւն քէնտու քէնտիսինէ
գարար վէրտի քի, վագըթ կէչիրմէեէրէք
Ագնէսի վէ չօպան գըզընը պէրապէր ա-
լարագ՝ կիտիպ պէտպախթ Մաթիլտաեը
պուլուպ կէօրսիւն, էվվէլա շունուն իշիւն
քի, օ գարընըն միւհթաճ օլտուղու շէյ-

լէրէ եարտըմ էթսին, իքինճի, պէլքի միւսաֆիրի օլան պէյի թէսէլլի էտէճէք պիր մալիւմաթ ալապիլսին: Զիֆթլիք սահիպինին էհլինէ եալվարտը քի, օլ կիւն մաղարասընտա գապուլ էթմիշ օլտուղու միւսաֆիր իշիւն պիր թալուդ վէ սալիր եէմէքլէր հազըր էտէրէք, գօճասը իլէ մաղարայա կէօնտէրսին, պու սըփարըշը էթտիքտէն սօղրա, Պէննօ Ագնէս իլէ չօպան գըզճըղաղը պէրապէր ալարագ եօլա տիւշտիւ, եօլտա ճգնաւոր պիր տիւղիւյէ Ագնէստէն սիւվալլար իտէր իտի, մաղսէտի աղնամագ իտի քի, պու Մաթիլտա տէնիլէն գարը քի՞մ տիր, անճագ զէվալլը չօճուդ վալիտէսինին սահիհտէն քիմ օլտուղունու պիլմէտիյինտէն, պիր մալիւմաթ վիրմէյէ գատըր տէյիլ իտի:

Օ կիւն պապա Պէննօնուն մաղարայա կիրմէսինին եիկիրմի պէշինճի սէնէսինին երլ պաշըսը օլտուղու իշիւն, օ՛ կիւն օ թարաֆ էհալէսինին ճիւմլէսինէ տէ Պայրամ կիպի պիր կիւն իտի: Քէնտիսի պու սէֆիլ գարըեա թէսէլլի վէ եարտըմ կէօ-

Թիւրմէքտէ օլսուն , էհայի տէ մաղարա-
յա տօղըու կիտէրէք չիչէքլէր իլէ օրայը
տօնատըպ զիյնէթինի իճրա իթմէք իւզ-
րէ իտիլէր :

ՏՕՔՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ՀԱՆԸՄԸՆ ԹԱՆԸԼՄԱՍԸ

Հիշ պիր վաղըթ Մաթիլտա , պու
կիւնքի կիպի ուզուն վէ քէտէրլի պիր
կիւն կէչիրմէմիշ իտի : Ագնէստէն այրըլ-
սըղընա չօղ քէտէր իտէր իտի , զիրա հէր
պիր շէյտէն մահրում օլուպ , ֆազաթ պիր
թանէճիք էվլատը իլէ թէսէլլի օլմագտա
իտի , պունտան էօթիւրիւ պու կիւն տա-
իլի տաեանըլմազ պիր հալտէ րահաթսրղ
իտի :

Քէնտի քէնտիւսինէ , « Եա՛ սէմավի փէ-
տէր , տէր իտի , եա՛ էյլիքքեանի Թան-
ղըր , սէն քի պէնիմ պիր թանէճիք իւմի-
տիմսին վէ պէնի սագլայանըմսըն , ինա-

յէթ էյլէ , էվլատըմը էսիրկէ , թէհլիքէ-
լէրտէն սագլա քի , օնա պիր քէտէր վու-
գու պուլմասըն , սէն օնու սէլամէթ իլէ
պանա թէքրար իհսան պույուր » :

Պու գըսսա տուվատան ոսղրա , գու-
լիպէսինտէն տիշարըեա չըդպ , էլինտէ
չիչէքտէն էօրիւլմէ պիր թաճ թութա-
րադ , ոսղրու օ' սէվտիյի աղաճըն եանը-
նա կիթտի , օ' աղաճըն քի , իւզէրինտէ
էհլինին իամինի եագմըջ օլաուղունտան ,
գըզը Ադնէս հէր կիւն օ' աղաճը չիչէքլէր
իլէ տօնատըր իտի , անճագ պու կիւն Ագ-
նէս օլմատըղընտան , քէնտիւսի պու խըս-
մէթի իւզէրինէ ալարագ՝ մէզքիւր թաճը
աղաճըն իւզէրինէ վագ էթտի վէ տօնաթ-
աը , էվվէթ տօնաթաը օ' աղաճը քի , էհ-
լինին մէզարը եէրինէ իթթիխագ էյլէմիշ
իտի , զիրա՝ օնու տէրէճէսիզ սէվմիշ , վէ
հէր ան օնուն իչիւն կէօզ եաչլարը տէօք-
մէքտէ իտի : Պու խըտմէթի քէնտիսի էտա
էթտի ամմա , ֆիքրինտէ տալսի չօդ քէ-
տէր տուեուրուճու շէյլէր օեանտըրաը :
Քէնտի քէնտիսինի թէսէլլի էթմէ իչիւն

պաշատը թաթը սէտա իլէ պիր պէյթ
օգուժաղա :

Մաթիլտա տահա իլահիեհսինի թէք-
միլ իթմէտէն, պապա Պէննօ պիր Կայա
արգասընտան տըշարը չըգուպ՝ պիրազ
սուրսու քի, հանըմա պիր էյիճէ տըգ-
գաթ էթսին : Մաթիլտա ճգնաւորու կէօ-
րիւպ՝ գօրգարագ պաղըրտը . « Եա՛ Բապ-
պի, նէ՞ կէօրիւեօրում՝, պիր եապանճը
վար տըր, ճըգնաւորա պէնզէեօր » : Ար-
թըգ Պէննօ պունուն իւզէրինէ եանընա
եագլաշարագ, իհթիրամ՝ իլէ սէլամլատը
վէ տէտի . « Ալլահ սագլասըն սէնի, եա՛
զատէ հանըմ, եալընըգ օլտուլուն հալտէ
սանա եագըն կէլտիյիմէ ա՛ֆ էթ » :

— « Լազըմ տըր քի՛ պէն սէնտէն ա՛ֆ
տիլէեիմ, եա՛ միհնթէրէմ՝ փէտէր .քի,
շամաթալարըմ իլէ զաթընըզը թաճիզ էթ-
տիմ, պուրատա եալընըզճա էօմիւր կէ-
չիրտիյիմ իշիւն ասլա ատէմ կէօրմէտիյիմ-
տէն թէաճճիւպ էթտիմ, զիրա պիզ պու-
րաճըգտա պազը եապան .քէչիսի ալլաեան
ալճը վէ գուզուսունու զայպ էթմիշ օլան

դըզ չօպանլարտան մաատա ինսան կէօ-
րէմէզ իտիք :

« Վէ օնլարըն ճիւմլէսի տէ պանա
սէօզ վէրմիշէր իտի քի , պէնիմ պու սա-
քին օլտուղում եէրի պիր քիմսէյէ սէօյ-
լէմէսինլէր , անճագ պու սապահ պիր չօ-
պան դըզճըղազ կէլտի , էվլաաըմը օնա
դաթարագ քէնտիսինէ եալվարտըմ քի ,
շու եագըն քէօյէ դըլաղուզլաորն , ֆա-
դաթ ունութտում սէօյլէմէյէ քի , պէն-
տէն տօլաեը քիմսէյէ մալիւմաթ վէրմէ-
սին , աճապա պու կիզլի մահէլի օ՞ մը սա-
նա թարիֆ էլթտի » :

— « Թէէմին օ՛լ , եա՛ ասըլգատէ հա-
նըմ , տէտի Պէննօ , պէն սանա զարար վէր-
մէք էֆբեարը իլէ պուրաեա կէլմէմի-
շիմ » :

— « Մատէմ քի էօյլէ իսէ , խըրգան
իլէ ասսանը պիր թարաֆա գօեուպ , պու-
եուր օթուր , տէտի հանըմ ճգնաւորա :

Պէննօ , օնուն պու տավէթինի դապուլ
իտէրէք , չայըրըն իւզէրինէ օթուրուպ ,
Մաթիլտաեա տէտի քի , « Խասթա պիր

մահրում գայրեօր, օ՛ քի քէնտիսինէ իգ-
թիզա տըր : «Եա՛ միւհթէրէմ փէտէր, սէն
պանա, ագըյը պիր ատէմ՝ կէօրիւնիօր-
սուն, վէ զանն էտէրիմ՝ քի, սէն տայիմ
պու սէֆիլ հալտէ պէօյիւմիւշ օլմամայը-
սըն, սէօղիւն վէ տալրանըչըն կէօսթէ-
րիօր քի, սէն տէ պէնիմ կիպի վաղթի
իլէ ասըլ զատէլէր իլէ եաշամըշսըն, քի՞մ
պիլիր պէլքի սէֆիլ էվլատըմըն հալինի
իսլահ իթմէք իշիւն, սէնի Ալլահ պանա
կէօնտէրտի » :

— «Էվվէթ, տէտի Պէննօ, պէն տա-
խի օ ֆիքիր իլէ պուրաեա կէլտիմ, գը-
ղընը կէօրտիւմ, մէլայիք կիպի կիւզէլ
տիր, օնուն օ՛ սէֆիլ հալի՝ հագըգաթէն
եիւրէյիմի ալթ իւսթ էյլէտի » :

— «Սէն գըղըմը նէ՞րէտէ կէօրտիւն»,
տէյի սօրտու Մաթիլտա, աճապա օնա
պիր քէտէր օլմո՞ւշ մը » :

— «Եօ՛գ, էլէմ իւզրէ օլմայըմ», տէ-
տի Պէննօ, «Օ գըղճըղաղ չօպան քի, պու
սապահ օնա գըլաղուղ օլտու, եինէ օնուն
իլէ պէրապէր պիր չէյրէք սաաթա գա-

եիւրէյի սաղալթմա իշիւն պուրաեա կէլ-
տիմ, հանըմ » :

— « Էյէր, պէնիմ եիւրէյիմ իշիւն տէ-
եօրսան, իգըար էտէրիմ քի, չօգ խաս-
թա տըր, վէ ծնուն եարասը օ գաստար
տէրին տիր քի, անճագ ծնու Ալլահ սա-
ղալտապիլիը : Արթըգ պէնիմ իշիւն պու-
տիւնեատա թէսէլլի վէ իւմիտ գալմամըչ
տըր, սաաթ պէ սաաթ աճէլէ պէքլէյէ-
րէք, պիր լօգմա գուրու էքմէյէ հասրէթ
չէքմէքտէյիմ, էյէր եանընըգտա վար ի-
սէ, ըիճա իտէրիմ, պանա պիր փարչա
վէրին » :

— « Էյէր սէնի աճըտան, սալթ աճ-
լըղըն իսէ, չօգ գօլայ իմիշ սէնի մէմնուն
իթմէք », տէտի ճգնաւոր :

— « Պաշգա պիր տէրս տահա պէնի
սըգըչտըրըեօր » տէտի Մաթիլտա, պիր
էվլատըմ վար տըր, վէ տիւնեա իւզէ-
րինտէ ծնտան մաատա պիր շէյիմ գալ-
մամըչ տըր, էսէֆի տէրուն իլէ՝ կէօրիւ-
եօրում քի, պու էվլատըրղաղըմ, պու
տաղլարտա պէօյիւյիւպ, թէրպիյէտէն

տէրտլէրի տէ հաֆիֆլէնէճէք : Ազնէս տախի քէնտու եէնի փէտէրի եանընտա էյի պիր հալլ քէսպ էտէճէք , վէ պէլքի սէն տախի : Անճաղ հէր պիր շէյտէն էվ-վէլ սէն գանդի ֆաւիլեատան օլտուղունու , վէ պու ֆէլաքէթինին սէպէպլէրինի պանա պիտիրմէլիսին . էմնիյէթ էթ , ինան պէնիմ աղ սաչլարըմա , զատէ հանըմ . խաթրընա կէթիր քի , սէնին իլէ սէօլլէշէն պիր իլսթիեար օլուպ , սիղէ թէքմի պիր փէտէր մուհապպէթի իպրաղ էտիեօր : Ալլահ քի պէնի կէօրիեօր , էֆքեարըմըն խալիսէթինի տէ թանըր » :

— « Ինանըրըմ » եա՛ միւհթէրէմ փէտէր , տէտի Մաթիլտա . սիղէ օլան էմնիեթիմ թամ տըր , պաշըմա կէլէն ֆէլաքէթլէրին ճէմիսինի տէ սանա նաղլ էտէրիմ , սէնտէն ապլա պիր շէյ սաղլամամ :

— « Շիւփհէսիղ սիզին ֆէլաքէթինիղ պէօլիւք պիր շէյ օլմալը տըր քի , պու ինսիղ մահէլտէ սաքին օլմաղա մէճպուր օլմուշսունուղ , պէն տախի պէօլիւք արզու

տար սաղ վէ սալիմ պուրաեա կէլիրլէր :
 Պէրապէր իտիք , պէն օնլարտան իլէրի
 կէշտիմ , շիւնքի իսթէտիմ քի սէնին իլէ
 թէնհաճա սէօյլէշէլիմ , կէշինմէնիզ իշիւն
 էվլատըն էօյլէ պիր վէսիլէ պուլմուշ տուր
 քի , իհթիմալ քի սօղրա քէնտիսինէ չօդ
 քէտէրլի օլապիլլիր : Պէնիմ ասըլ զատէ վէ
 ճէօմէրտ պիր տօսթում վար քի , էօմ-
 րիւնտէ՝ ֆագաթ պիր էվլատա մալիք ի-
 քէն , օ՛ տախի վէֆաթ էթմիշ օլտուղուն-
 տան , պիր ճան էվլատընա միւհթաճ տըր ,
 նէ զէման քի գըղընը կէօրտիւմ իսէ ,
 ֆիքրիմէ կէլտի քի , գըղընը օնա ճան
 էվլատը վէրտիրէյիմ : Դիւշիւճէք Ագնէ-
 սին եազըշըգլը տուրուշու , օնուն մէլա-
 յիքվարի թաթլըլըղը , հա՛ քէզա սէսի վէ
 նէյ չալմատա օլան մինասիպէթի օ՛ տօս-
 թումուն մէրհամէթ ու մուհապպէթինի
 ճէլպ իտէ պիլիրլէր . պունլարտան մաա-
 տա էվլատընըղըն պիլիպ օգուտուղու պիր
 իլահի օնուն եիւրէյինէ տէրէճէսիզ թէ-
 էսիր իտէճէք տիր , վէ պու գըղ տօսթու-
 մա ճան էվլատը օլուր իսէ , տօսթումուն

իլէ նազլիյէթինիղի տիյնէյէճէյիմ» տէտի
ճգնաւոր ։

Մաթիլտա նազլիյէթինի շէօյլէ պաշ-
լատը . « Պէն Օթօն աը Արըրմօնտ պէյին
պիր թանէճիք էվլատըյըմ , իսմիմ տախի
Մաթիլտա օլմաեուպ , թէոլէնինտա տըր » ։

Մէզքիւր ճգնաւոր քէնտի գէնտինէ ,
թէաճճիւպիւ պիր սէ» չըգարուպ , « Եա
Բապպ , թա՝ քէնտիսի իմիշ տէտի » ։

Մաթիլտա իսէ , ճգնաւորուն թէաճ-
ճիւպինի կէօրէրէք դօրգաու , վէ թիթ-
րէյէրէք քէսիք պիր սէտա իլէ Պէննօեա
սօրաու քի , « Նէ՞ տիր պու թէաճճիւպի-
նիղին սէպէպի , եա՞ փէտէր , աճապա իս-
մի՞մ մի սէպէպ վէրտի , սէնտէ մի՞ տիւշ-
մանըմըն չաշուտուսուն . եօ՞գ , եա՞ միւհ-
թէրէմ փէտէր , պունա ինանամամ » ։

— « Եօ՞գ , էլէմ իթմէ վէ թէէմին օ՛լ ,
եա՞ զատէ հանըմ՝ տէտի Պէննօ , պէն աս-
լա քիմսէյէ տիւշման տէյիյիմ , վէ նա՞սըլ
օլա պիլիր քի պիր պէտպախթ վալիտէյէ
տիւշման օլապիլէյիմ , անճադ գըղըն պա-
նա տէմիշ օլտուղու իւզրէ իսմինիղ Մա-

Թիլտա իմիշ, չիմսի Թէոլէնինտա տէտի-
յինիզտէ Թէաճճիւպ էթտիմ՝ » :

— « Պուճա ասլա Թէաճճիւպ իթմէ,
եա՛ փէտէր, տէտի Մաթիլտա, սէպէպի
շու տրր քի, օ՛ տախի էսրարըմա ալեաճ
տէյիլ վէ իսմիմի պիլմէզ, տիյնէ՛ նազլի-
յէթիմի, հէր պիր շէյի աղնարսըն » :

Արթըզ Մաթիլտա պաշատը Ատէլ-
պէր իլէ էվլէնտիյինտէն Թա՛ քէնտու իխ-
թիեար վէ սատըզ Յակոբ ուշաղընըն վէ-
ֆաթընատէք պաշընա կէլէնլէրի՝ տըզ-
գաթ իլէ տիյնէմէքտէ օլան ճգնաւորա
նազլ իթմէյէ, վէ սէօհպէթինէ շէօյլէ-
խիթամ վէրտի . « Օ՛ սատըզ ուշաղըմ էօլ-
տիւքտէն սօղրա, պէն իլէ գըզըմ սօն տի-
րէճէ սէֆալէթ իլէ եաշաեօրուզ, անճագ
սէմանըն հիւքմիւ գատէրի՝ մուգատտէս
տիր . զէնկին վէ կիւնահքեար օլմագտան
էյի տիր սալին վէ ֆագըր օլմագ » :

Վէ պու նազլիյէթ՝ խայըրամիզ պա-
պա Պէննօնուն եիւրէյինի չօգ աճըթտը,
վէ աղլամագսըզըն տինէյէմէտի, քէնտի
քէնտիսինէ տէր իտի, « Եա՛ Րապպիմ

Ալլահ, նէ՞ տէրէճէ շաղ օլաճագլար դարը վէ գօճա, նէ՞ վագըթ քի պիրիպիրլէրինէ գավուշուրլար իսէ, ծնլար քի պիրի պիրլէրինի հալէա էօլմիւշ զանն իտէրքէն, շիմտի պու տիւնեատա պուլաճագլար տըր : Նա սըլ տէ քէտէրլիլէրի թէսէլլի իթմէք պիլիրսին, եա՛ ինսանլարըն սէմավի Փէտէրի, ինայէթ էյլէ, Ալլահ, սէն պուշլարա գսւլվէթ վէր քի պու սէվինճլի խապէրի տույտուգլարընտա էօմիւրճէ պիր քէտէրէ օղրամասընլար վէ էօլմէսինլէր » :

Պատէհու Մաթիլտաեա տէօնիւպ տէտի « եա՛ աղիզիմ հանըմ, ֆէհմ էտէ՞րմիսին քի, պէն նէ՞ պէօյիւք սէվինճ տուեաեօրում, սանա պէեան էթմէմ իլէ քի, արթըգ սէնին տէրտ վէ մէշագգաթըն կիւնլէրի թէքմիւշ օլմուշ տուր : Կրիմօ տը Տիւրքուա տէնիլէն վէ սէնի գօվալաեան ատէմ վէֆաթ էթմիշ տիր, վէ տէյիւ քի էճէլի իլէ, իլլա քէնտու խըրս ու զարէղինէ դուրպան օլարագ, զիրա քէնտի զաղէպինէ ֆէտա օլան պիր շախսըն պիրա-

տէրի քէնտի իլէ տռալէլլօ իտուպ ֆէնա-
լըղընըն հագլը միւքեաֆաթընը քէնտի-
սինէ վէրտիրտի : Անճագ սէնին էհլինէ
կէլինճէ հայաթտա զանն իտէճէք սահին
սէպէպլէրիմ վար տըր : Տիշլունտիւքճէզ
պահա ինանմագ կէլիեօր քի , էվլէթ օ'
տահա հայաթտա տըր , տույմուշ օլտու-
ղուն օ' դարա խապէր սէնի գօվալաեան
օ' ալշագ ատէմին ֆէննի տիր գըեաս է-
տիեօրում » տէտի :

Պիհուտէ եէրտէ , Մաթիլտա , էհլի-
նին , քէնտու ասքէրլէրինտէն պիրի իլէ
պսակ եիւղիւլիւնի կէօնտէրմիշ օլտուղու-
նու զիքը իտէր վէ սէօյլէր իտի : Պապա
Պէննօ , ճէվապ էթտի քի , ինսանլար չօդ
տէֆա քէնտի զալըմլըզլարընը պաշա չը-
գարմագ իշիւն՝ պունտան զիեատէ ֆէնտ-
լէր աիւշիւնմիւշլէր տիր քի , քէնտիլէրի-
նին ճանաւարի արզուլարընը տօեուր-
տունլար , վէ իհթիմալ տըր , տէր իտի ,
օ' պսակ եիւղիւլիւ պիր տէսիսէ իլէ Ա-
տէլպէր պէյտէն չալմըշ օլտուն քի , սախ-
թէ վէֆաթընը թաստիգ էթսին :

Մաթիլտա պու լազըրտըլարը տիյնէ-
տիքճէ, միւքէտտէր սըֆաթը՝ իւմիտ վէ
մութլուլուգը ըշըղը իլէ նուրլանըպ, զանն
խտէրսին քի վիւճիտի պիւթիւն տիրիլ-
տի, վէ ումուլմաղ պիր ըշըգ օնուճ ֆիք-
րինի աշտը, սէվկիւլիւ զէվճինին պէլքի
հայաթտա օլտուլունա տայիր օլան՝ ֆա-
գաթ պիր զաննը, պիր իհիթիմալը, կէր-
շէքլիյին անճագ կէօլկէսի, օնա եէնի
պիր հայաթ պաղըշլատըլար, օնուճ ի-
շիւն՝ սէվինճ իլէ աեաղա դալգարագ՝
պաղըրտը :

«Եւ՝ տինտար ճգնաւոր, կէրշէք մի՝
պէնի գօվալաեան էօլտիւ զէվճէմ՝
պէլքի սա՞ղ մը տըր տէտին . . . : Ալլա-
հընը սէվէր իսէն, պանա եարտըմ էթ
քի, պուրալարտան չըգըպ կիտէրէք,
տիւնեանըն օ՝ պիր ուճունա դատար օլ-
տուն սէվկիւլիւմ Ստէլպէրի արաեայըմ» :

Պապա Պէննօ նէ՝ ղէման կէօրտիւ. քի
հանըմ զանն էթտիյի դատար ալթ իւսթ
օլմայուպ, էօյլէ սէվինճլի պիր խապէր
իշիթմէյէ հաղըրըղը վար տըր, դարէր

վերաի քի, կէլէճէք վազըթտա կէօրէճէ-
 յի մուծլուլուղուն կէրչէքլիյինի, տահա
 աչրդ թարզտա օնա թօղանտրրսըն, պու-
 նուն իչիւն շու քէլամյարը տախի արթըր-
 տը. «Գօճան, Ատէլպէր տը Հօթ - Ռօշ ան-
 րլրր իտի տէտին, պու իսիմ պանա ետ-
 պանճը տէլիյ տիր, օնուն իլէ պիղ պիր
 օրտուտա իտիք, սօն մուհարէպէտէ թէ-
 լէֆ օյան դապիթլէրին ճէմիսինի տէ թա-
 նըրըմ, Ատէլպէր օնլարըն տախիյինտէ
 տէլիյ տիր : Հօթ - Ռօշ գալէսինի տիւշ-
 մանլար եագտըղտան սօղրա թէքրար
 ետիւրլտը, մուհարէպէտէն իքի սէնէ սօղ-
 րա պիր տէֆա օրալարտան կէչտիմ, էվ-
 վէլրինտէն զիւտտէ եիւքսէք զիյնէթլու
 կէօրտիւմ գուլէսինի, վէ պու գալէնին
 պաշգա պիր էլէ կէչտիյինի իշիթմէտիմ,
 սահիպսիղ գալան էյալէթլէրի իմիէրա-
 թօր շունա պունա իհսան էյլէտիյինտէ,
 պէն օրատա իտիմ, էյի պիլիւրիմ քի,
 Հօթ - Ռօշ էյալէթի օ՝ տէֆթէրտէ տախիլ
 տէլիյ իտի, պիղիմ կիւնիւմիւղտէ պուն-
 տան զիւտտէ տէհշէթլու վուգուաթլար

օյմուշ տըր , սէն քէնտու իւղէրինէ քէշֆ
խաէպիլիրսին , իշթէ հէր քէս տէ , սէ-
նի էօլմիւշ պիլիեօր , ամմա սէն հաեաթ-
տասըն , սանա վուգու պուլան շէյ պաշ-
դասընատա վուգու պուլապիլիր » :

« Ես' տինտար ճգնաւոր , տէտի Մա-
թիլտա , մութլագա պիր շէյ պիլիեօրսուն'
ամմա թէքմիլ սէօյլէմէք իսթէմէեօրսուն ,
սէօյլէ , ըիճա իաէրիմ , սէօյլէ' տուլդու-
լարըմ' պանա խապէր վէրիեօրլար քի ,
Ատէլպէր էօլմիւշ տէյիլ տիր : Կէշէն
քէյֆսիլիլիմտէ , Ալլահտան սօղրա , դը-
ղըմ' իլէ պէրապէր պիրիճիք տիւշիւնճէմ'
օ' իտի , պիրիպիրիմիղէ գավուշմագլըգ
պանա էօյլէ եագըն կէօրիւնիեօր իտի
քի , հէր սապահ օեանտըղըմ' զէման ,
քէնտու քէնտիմէ տէր իտիմ , — Արթըգ
պու կիւն օնու կէօրէճէյիմ , վէ պէլքի տէ
պիր իքի սաաթտան — , ասլա տիւշիւն-
մէզ իտիմ քի , էօլիւմ էպէտիլիք գավու-
լարընը էօնիւմէ աչապիլիր , վագըթ իլէ
էպէտիլիյին , եանի պու վէ օ' պիր տիւն-
եանըն արասընտա օլան ուզագլըգլսր

պանա նամայիւմ իտիւէր , էյէր դօճամը
 թէքրար կէօրմէքլիւր պախթընա նայիւ
 օյսամ , վէ էյէր շու տաղըդատէ օլապիւ-
 սէ , եիւրէյիմտէ օլան ահտըն թէքմիւլ օլ-
 տուղունա սայաճաղըմ , տէյիւքի պաշգա
 պիր շէյէ , անճագ շու ֆարգ իլէ քի , պի-
 րիպիրիմիզէ գաւլուշաճաղըմըղ մահէլ իլէ
 օլան մինասիպէթլէր , խէեալ էթտիյիմին
 պաշգա շէշիտլէրի օլմուշ օլաճագլար :
 էվիլէթ , պու տիւնեատա կէօրէպիլէճէ-
 յիմ պէն օնու , տէյիւքի օ պիր տիւնեա-
 տա , սէօլլէ , պէօլլէ իսէ , եալվարըրըմ
 սանա , սէօլլէ , պէնտէն պիր շէյ սաղլա-
 մա » : Պու սէօղլէրտէն սօնրա թէղլէնին-
 տա , միւհթէրէմ ճղնաւորուն էլինտէն
 թութուպ գալի պիր տույղու իլէ քէնսու
 էլլէրի իշինտէ սըգարագ , եիւղիւնէ տօղ-
 րու պագըպ տէտի . « Սէօլլէ պանա , Ա-
 տէլպէրիմ հայէա սաղ վէ հաեաթտա
 տըր , էօլլէ տէյիւլ մի » :

Պապա Պէննօ ճէվապ էթտի . « Աղի-
 զէմ հանըմ , կէօրիւեօրում քի , էպէտի-
 լիք էօմրիւնէ իմանը օլմագ , պիր տիշէհ-

լինին եւումուշադ վէ զաիֆ եիւրէյինի պիլէ գուվլէթլէտիէօր , եիւրէյիմ տէրէ՝ ճէսիղ թէփրէնիէօր : Պէօյլէ յլտուղու հալաէ՝ սէրպէսթ սէօյլէյէյիմ , էվվէթ , Ստէյպէր հայաթտա տըր , վէ սէնաէ սլու կիւն ճնու կէօրէպիլէճէքսին » :

Թէոքէնինտա պունու իշիթտիյի կիպի , տիղ իւղէրինէ կէլիպ , իքի էլինի սէմաեա տօղրու դալտըրարադ , սէվինճ իլէ պաղրար . « Թէշէքքիւր էտէրիմ սէնտէն , եա՛ մէրհամէթլիւ վէ քէրէմքեանի Այլահ քի , պէնիմ՝ կէօղ եաշլարրմը վէ սըաղը պիւթիւն տուվալարըմը թա՛ քէնտի աղիղ թախթընա գատտր եիւքսէյաիպ՝ դապուլա շաեան պունու բումուշաուն , մէմուլիմտէն չօդ ղիեատէ չափուդ դալուշտուրու եօրսուն պիղլէրի , էվվէթ , սէն գուլուշաուրու եօրսուն , Սէն , եա՛ եէթիմ՝ վէ տուլարլին Փէտէրի , քէտէրլիլէրին գուվլէթլի մուհաֆրղը . էօյլէ պիր սէֆալէթտէ պունուրեօր իաիք քի , քէնտի քէնտիմիղի սէնին մէրհամէթլինտէն մահլում սանըեօր իաիք , սէֆալէթիմիղին սօն

տէրէճէսինտէ սէնին Փէտէրանի էլինի
պիղէ տօղրու ուղատարադ, պիղի մութ-
լուլուղա տալէթ պուեուրուեօրսուն » :

« Էվլէթ, տէար, Պէննօ, չօդ տէֆա
Ալլահ աղիմիւշան հաղրէթլէրի, թէէս-
սիւֆ կէօղ եաշլարընը, պէօյլէճէ սէվինճ
կէօղ եաշլարընա թէսլթիլ էտէր » :

Թէոլէնինտա տահա տուվասընը թէք-
միլ էթմէտէն, Ադնէս չօպան դըզըղադ
իլէ կէլաի եէթիշտի : Վալիատէսի դըզընը
կէօրտիւյիւ կիպի սէվինճ իլէ աեաղա
գալղըպ ծնա տօղրու սէյիրտէրէք դու-
ճագլաեուպ պաղըրտը . « Ադնէս, եա
սէվկիւլիւ դըղըմ, մէսրուր օլ, սէվին,
տիզ չէօք վէ Ալլահա թէշէքքիւր էյլէ,
էլլէրինի, կէօղլէրինի վէ եիւրէյինի սէ-
մաեա տօղրու դալտըր, դիրա փէտէրին
քի, պիզ չօգտան էօլմիւշ պիլիեօր իտիք,
տահա հաեաթտա իմիշ, վէ պու կիւն օ-
նու կէօրէճէքիմիշիլ . . . : Օխ, մէմնուն
օլ, հէր պիր շէյէ գատըր Ալլահա, վէ
պիրլիքտէ շիւքիւր վիրէլիմ օլ քէրէմքեա-
նի Փէտէր Ալլահա » :

Գաճաղը գալէմ յիւր թէտիր օլապիլիր
 աճապա, պու նաղիք եիւրէքլի էվլասուն՝
 թէաճճիւպինի վէ սէվինճինի նաղլ ու
 պէեան իթմէյէ, նէ՛ դէման քի պու սէ-
 վինճլի վէ ումուլմաղ հավատիսի իշիթտի
 իսէ. «Եա՛ վալիտէմ, պաղըրտը, նէ՛ սէօյ-
 լէօրսուն. սահիհէն փէտէրիմ՝ հաեաթ-
 տա՞ մը տըր, նէ՞ րէտէ տիր շիմտի, կէօս-
 թէր պանա քի դուճաղլաեըմ օնու: Այս,
 վալիտէմ, էօլլիւսիւզ սէվինճիմտէն ար-
 թըդ լաղըրտը էտէմէզ օլտում. . . : Նէ՞
 դատար մէմնուն օլայըմ՝ սէնին շու շաղը-
 ղընը կէօրէրէք, պէնտէ սանա հէմ մէս-
 րուր օլարադ. հայը՞ֆ պու դատար սէնէ-
 տէն պէրու աղլայուոյ սըղլամատան մա-
 աուա պիր շէյին եօդ իսի. . . :

Չօճուդ ալթիւստիղի իլէ պէրապէր,
 եինէ տիղ իւզէրինէ կէլէրէք, «Եա՛ սէվ-
 կիւլիւ վէ դանի Ալլահ, սանա նիհայէթ-
 սիզ շիւքիւր իտէրիմ քի, էյլիքքեանի վա-
 լիտէմին եիւրէյինէ սէվինճ վէ մութլու-
 լուդ իհսան պուեուրտուն, չօդ տէֆա օ-
 նուն աղլամասընը, կէօրէրէք, դաեանըն

իւղէրինտէ գուտրէթտէն եափլլմըշ օլան
 Խաչաշէմիմէ էօնիւնէ անտէն կիզլի տիզ
 չէօքէրէք ընծալէր սունար իտիմ քի, թէ-
 սէլլինի վալիտէմտէն էսիրկէմէյէսին . . . :
 Սէն պէնիմ՝ նիեաղլարմը գապուլ էթ-
 տին, պէն սէֆիլի միւրատընա էրտիր-
 տին, իմտի թէքմիլ էօմրիւմիւն իչինտէ
 սանա հէր նէ՝ գատար թէչէքքիւր սուն-
 սամ ազ սըր » :

Պատէհու եաշլը կէօզլէրի իլէ վալի-
 տէսինին գուճաղընա սէյիրտիպ տէտի .
 « Պու նէ՝ թէաճճիւպ օլաճագ շէյ, սէվին-
 ճիմտէն օյնաեւպ սըշրաեաճաղըմ եէրտէ,
 քէտէրլի պիր ասէմ կիպի աղլամագ իս-
 թէեօրում . . . : Պիլմէեօր իտիմ քի, ին-
 սան սէվինճինտէն տէ աղլար իմիշ » :

Թէօլէնինտա արթըք աճէլէ իտիեօր
 իտի քի, չարչափուգ պու քէտէրամիզ
 մահէլի թէրք իտէրէք, կիթսին քէնտի
 էհլինի պուլսուն, անճագ կէօրիւեօր իտի
 քի, պապա Պէննօ չաեւըրըն իւղէրինէ
 եասլանմըշ վէ ասլա պիր լագըրտը էթ-
 մէյէրէք, Ազնէսին եէրէ պըրագմըշ օլ-

սուղու նէյ էլինտէ , պիր թարափտան օ՝
պիր թարափա շէվիրուպ տիւղէն վիրուպ
չալմագ արղուսունտա իտի : Թէ ոլէնինտա
օնուն պու ֆիւթուրսուղ հալինէ թէհամ-
միւլ էտէմէյէրէք տէտի . « նէ՞ օթուրու-
եօրսուն , եա՛ խայրըլը փէտէր , պըրա՞ գ
էլինտէքի նէյի , դալգ պէնի պիր ան էվ-
վէլ էհլիմէ կէօթիւր , վէրտիյին պու մէ-
տէրէթ խապէրի պիլիրսին քի մէմուլ օ-
լունմաղ թարպտա պէնի տիրիլթաի : էվ-
վէթ , շիմտի էյի անլաեօրում քի , պիր
եապան քէշիտի կիպի , էն եիւքսէք տաղ-
լարտան պիլէ սըշրայըպ կիթմէյէ միւղ-
թէտէրիմ , օ՝ նէյի դըղըմա վէր , խըր-
դան իլէ տսանը ալ , պուեուր կիտէլիմ՝
չափուգ եէթիշէլիմ » :

— « Բէճա իտէրիմ՝ , պըրագ պէնի քի
պու նէյի պիր դաշ տաղըգէ էլիմտէ թու-
թաեըմ , տէտի Պէննօ , Պու նէյ պէնիմ՝
կէօղիւմէ մուգատտէս պիր շէյ տիր , շիւն-
քի Ալլահ պունուն վասիթասը իլէ քէնտի
գուտրէթինի կէօսթէրտի պիղէ : Սէմա-
նըն ճիւլէլէրինի տէրին պիր իհթիրամ՝

իլէ էօկրէնմէլիյիլ, պու ուֆաճըզ օտուն-
 տան եափըլմըչ նէյ օլմայա իտի սէնին պու
 կիզլի մահէլին պիլինմէյէճէք իտի, սիզի
 պու ֆիրար հալինիզտէն գուրթարմագ
 շէրէֆինէ պէն տախի նայիլ օլամաեաճագ
 իտիմ, վէ աոլա պիլմէյէճէք իտիմ քի, Ա-
 տէլպէր պէյին ղէվճէսի հալէա սաղ վէ
 հաեաթտա տըր, վէ պու ինսիզ օրմանըն
 իչինտէ սաքին տիր, ղիրա էյէր սէն պու
 նէյէ մալիք օլմուշ օլմասա իտին, Ազնէ-
 սէ տէ էօյրէտէմէեէճէք իտին, էօյրէնէ-
 մէտիյի հալտէ տախի սէնին վէ քէնտի-
 սինին նաֆագասընը թէտարիք իթմէք ի-
 շիւն՝ տաղլարտաքի գուլիպէլէրին էօնիւն-
 տէ օնու չալըպ օգումագ ճէսարէթի օնուն
 ֆիքրինէ տօղամաեաճագ իտի: Պու սա-
 պահ էհլին պիր պէյթ օգումու քի, օ՝
 պէյթի սէն օնա էօյրէթմիշսին, պիրաղ
 սօղրա գըղըն նէյ չալըպ օ՝ պէյթին պիր
 փարչասընը օգումու ղունտա, տէրէճէսիզ
 թէաճճիւպ էթտիմ, սիյին թաշտըղը-
 նըղ սախթէ իսիմլէրի իշիտէրէք ֆէսֆէ-
 սէլէնտիմ, վէ աղ գալտը՝ նիեթթիմի տէ-

,իշխիժիրէճէք իտիմ, պունտան, աախի էօյ-
 րէնմէլիյիզ քի, սահիհլիյի կիզլէմէք չօդ
 մուխաթարալը շէյ տիր, անճագ համա ու
 շիւքիւրլէր օլսուն Ալլահա քի, սիզին քիմ
 օլտուղունուղու պու նէյ վէ օգունան օ'
 պէյթ պանա թանըթուր : էվվէթ պու նէյ
 իլէ Ազնէսին օգուտուղու օ' պէյթ, մէր-
 համէթսիզ պիր տիւշմանըն՝ պիրիպիրլէ-
 րինտէն այրըլտըր զէվճ ու զէվճէյի,
 թէքրար պիրի պիրլէրինէ գավուշտուր-
 տու : Հագ Թէալա պու նէյին վասըթասը
 իլէ պիր պիսուշ չօճուղու քէնտի փէտէ-
 րինէ թէսլիմ էտիեօր, ճիւմլէ շէյէ դա-
 տիր պիր Ալլահա թէշէքքիւրլէր սուն-
 մագսըղըն պէն պու նէյի էլիմտէն պըրա-
 դամամ՝ վէ պուրատան կիտէմէմ, էվվէթ
 օ' Ալլահա քի, օտուն իլէ մատէն փար-
 չասընա սէս իհսան իտէրէք, պիր մագամ
 տիւղտիւրիւր : Պէօյլէ օլտուղու հալտէ՝
 օնուն վասըթասը իլէ՝ նասըլ քի տէտիմ,
 սիզի մութլու էտիեօր » : Օ' անտէ տին-
 տար իխթիեար նէյ իլէ պիր մագաւտտէ-
 մէ էյլէնտիյինտէ, Թէոլէնինտա իլէ Ատէ-

լինա տախի պիրլիքտէ օլարադ՝ աթիտէ-
քի պէյթի օգուտուլար :

Սէֆա ու ճէֆալէրտէ . եա՛ ատէմ ,
Այլահա շիւքիւր վէր ,
Կէօնաէրտիյի ֆէլաքէթէ տախի հէր
տէմ շիւքիւր վէր .
Օ՝ սահա միւքեաֆաթ իթմէք իչին
սէնի թէճրիւպէ էտէր ,
Սէնի չափուդ ճէֆալէրտէն սէվինճէ
թէպտիլ էտէր :

Հուպուպաթ իլէ իւզիւմ էյի
եէթիշսին տէեու ,
Հէր կիւն պիր տէրէճէ հար օլմադ
օլամադ .
հադիք շիշէք աչըմաեա եադլաշընճադ ,
Սապահլարը խարպի իսթէր վէ ալըր :

Կէճէլէրի հէր նա՛ գատար զիֆթ
գարանլըդ օլսա ,
Երլարզլար տա օ՛ գատար փարլադ
ըշըղը օլուր .

Ֆուրթունա շէտիտ օլուրսա ,

պիղտէ իւմիտ չօդ օլուր .

Զիրա Ալէյիմ-սէմա եէտի բէնք իլէ

պիղէ .քէֆալէթ վէրիր :

Պոստան սօղրա պապա Պէննօ թէո-
լէնինտաեւ , Ատէլինաեւ վէ չօպսն դըղ-
ճըղաղընը ալարադ ճգնաւորլուդ մաղա-
րասընա տօղրու եօլա բէվան օլտու , հա-
գիգաթէն մէսէրլէթ պունլարա ֆէվքէլ-
ատէ գուլվէթ վէրմիշ իտի , տէրհալ տա-
ղըն թէփէսինէ չըղտըլար քի , օրատան
արթըդ օրմանտաքի աղաճլարըն արա-
սընտան կէօրլունիւր իտի ճգնաւորուն
քիլիսէսինին չան գուլէսի :

Պու տաղըն պաշընտա տուրարադ ,
միւհթէրէմ փէտէր , պիրաղ թէֆէքքիւ-
րէ վարըպ տիւշիւնտիւ քի , ափանսըղ
կիթմէլէրինտէն Պէյին էօմրիւնէ քէտէր
կէլմէք իհթիմայը վար , զիրա նասըլ քի ,
անսըղ քէտէրտէն , պէօյլէտէ անսըղ սէ-
վինճատէն՝ չօդ տէֆա ֆիւճճէթէն վէֆաթ
վուդու պուլուր , գարար վէրտի քի , ղէվ-

ճէսի իլէ գըղընը պիրտէն պիրէ հուզու-
րունա չըղարմասըն , սօղըու եօլտան չը-
գըս , չիֆթլիքտէն մաղարայա կիտէն
ճատտէյէ կիրաի , քի օրատա կիզլէնիպ
պէքլէսին , թա՛ քի լաղըմ՝ օլաճաղը վա-
ղըթ քէնսուսինէ պէեան օլունա :

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ԱՏԷԼՊԵՐ ԻԼԷ ԹԵՈԼԷՆԻՆՏԱ

ՎԷ ԴԸԶԸ ԱՏԷԼԻՆԱՆԸՆ

ԳԱՎՈՒՇՄԱԼՍՐԸ

ՊՈՒ արա քէօյիւն էհալիլէրի ճըգ-
նաւորուն մաղարասընտա ճէմ օլարագ ,
քիլիսէ իլէ մաղարանըն գափուլարընը՝
զէյթուն տալլարը , թէֆնէ եափրագլարը
վէ էնվայի չիշէքտէն թաճլար իլէ տօ-
նաթմըչլար իտի : Ատէլպէր պէյ տախի
Մարգար իտինտէ եավէրի իլէ պէրա-
պէր պունլարա դօմանտա էյլէտիյինտէն
զիյնէթ շօգ կիւզէլ վէ նիզամլը թարղտա
տօնանմըչ իտի :

Պէյ իսէ պու խըտմէթի պիթիրիպ, վէ տախի խալլի վադըթ պապա Պէննօնուն ավտէթինէ պէքլէմէքտէն օսանուպ, մէլ-գում եաւլէրի իլէ պէրապէր մաղարայա կիրմէքտէ օլտուն, պապա Պէննօ տախի օ՝ արատա եագըն պիր թէփէտէ գըղ իլէ պէրապէր էնմէքտէ իտի, աճէլէ ատըմ տլարագ իլէրլէյիպ ճէմաաթա եագլաշտըգտա, փարմաղընը աղղընա կէօթիւրէրէք իշարէթ էթտի քի, քիմսէ սէս չըգարմասըն, վէ տէօրթ էթրաֆընա պագարագ Պէյի արաեօր իտի, հաղըրլըքլաըը կէօրիւնճէ, քէնտի քէնտիսինէ տէտի, «Ախ, նէ՞ կէօրիւեօրում, պու զիյնէթլէր պու հաղըրլըղլարըն մանէսի նէ՞ տիր. աճապա պէնխի իշիւն մի օլա, եօգսամ . . . : էվլէթ, պէնիմ էյլիք էյի գօմշուլարըմ՝ իլէ էթրաֆ քէօյլէր էհալիսի, մութլագա պու կիւն պու տաղտա սաքին օլմամըն թամ եիկիրմի պէշինճի սէնէսի օլտուղունու ունու թմաեարագ կէլմիշ վէ պու տօնանմայը հաղըր էթմիշ տիրլէր քի, եըլ պաշըմը թէպրիք էթսինլէր : էյ, էյի վէ

տիննաւոր առէմէր, պու կիւն պանա հա-
 զըրլամըլ օլտուղունուղ մէսէրրէթին պին
 գաթընը Ալլահ սիզէ էօտէսին, ամմա
 պէօյլէ նիղամըլ թարգտա տօնասուրըլ ֆա-
 գաթ օ՛ քէօյլիւ առէմէրին իշի տէյիլ
 աիր, պունուն իշինատէ Ատէլպէրին փար-
 մաղը վար տըր: Եւ՝ Ատէլպէր, սէն պա-
 նա թէաճճիւ պէրիճի պիր իշ հազըրլա-
 մաղ իսթէմիշսին ամմա, պէն սանա օն-
 տան փէք շօդ զիեատէ պիր թէաճճիւ-
 պիյէթ հազըրլամըլմ՝ քի, խէեալ տախի
 էտէմէզսին, սէն պու տօնանմայը սէնին
 իշիւն հազըրլամըլ օ՛լ, զիրա էօմրիւնին
 է՛ն թաթըլ վէ է՛ն կիւզէլ կիւնիւնիւ զիյ-
 նէթլէմիշ օլուրսուն »:

Պապա Պէննօ, պատէհու Ատէլինայը
 եանընա չաղըրուպ էլինտէն թութաու վէ
 տէտի. « Սէվկիւլիւ գըզըմ՝ կի՛թ շիմտի
 շու աղաճլարըն արգասընա կիզլէն, սա-
 նա իշարէթ էթտիյիմ պիրլէ մէնէքէնին
 պէյթինի պաշլա օգուժաղա, էյի խաթ-
 րընա սաղլա եօլտա սանա էթտիյիմ
 թէնպիհլէրի »:

— « Զօգ էյի , եա՛ ֆաղիլէթլու պապա » տէտի գըղ , վէ կիթտի թարիֆ օլունան եէրտէ կիզլէնտի :

Պատէհու Պէննօ եիւքսէք պիր սէս իլէ՝ « Ատէլպէր պէյ , նէ՞րէտէսին , պուեուր կէլ , եանըմա կէլ » պաղըրաղընտա , պէյ տէրհալ սէյիրտուպ էօյլէ պիր եանընա կէլտի քի , զանն իտէրսին ուշտու :

Եաղլաշըպ՝ « Սէֆա՛ կէլտին , պապա Պէննօ , պու սապահ կիթտիյին եօլա պադա պադա եօրուլտուժ , սէնի կէօրմէտիմ , աճէպա պաշգա եօլտա՞ն մը կիթտին » , տէտի :

Պէննօ ճէվապ էթտի . « Էվլէթ , պաղըր էլզէմ իշլէր իշիւն մէճպուր օլտուժ՝ կիթտիյիմ եօլտան տէօնմէմէյէ , զանն իտէրսէմ , օրատան տէօնմէեէճէյիմի տախի սանա տէմիշ իտիմ » :

Պէյ տէտի . « Ախ , պապալըգ , պիլի՞րմիսին քի , սէնսիզ պու կիւն կէչիրտիյիմ՝ վազըթ պանա նէ՞ գատար ուղուն թէհհամիւլսիզ կէօրիւնտիւ , զիրա պու

Եււքսէք թաշարըն վէ աղաճլարըն կէօյ-
կէլէրի օվաեա եայլարադ միւքէտտէր
պիր ոսվուդ փէյտահ էթմէլէրի՝ զաթէն
պէնտէ օլան քէտէրլէրի արթըրտըլար ,
վէլհասըլ , սէն կիտէլիտէն պէրու պիւ-
թիւն էֆքեարըմ կէչմիշ վադթըմտա վու-
դու պուլան ֆէյաքէթլէրիմին էսէֆլէրի
իւղէրինէ տէօնտիւ : Հէյ վա՛խ , արթըդ
մութուլուղուն կիւնէշի պէնիմ իշիւն չօդ
աղ վադըթ փարլատը , էօմրիւմին չիշէքլի
վադթը տահա դուշլուդ օլմաղտան ախ-
շամ էղանը կէյտի եէթիշտի , տիւնեա իւ-
ղէրինտէ եափեալընըդ գալտըմ , ես՝ պա-
պա , էվլէթ սէֆիլ պիր ճըգնաւորտան
պիլէ զիեատէ եալընըդ գալտըմ . . . Նի-
հաեէթ հէր պիր շէյիմի զայպ էթմիշիմ .
օֆ , հէր պիր շէյիմի . . . » :

Եւրէյի գալգմըշ օլարադ պունլարը
սէօյլէեէրէք չօճուդ կիպի աղլաեըպ ֆիր-
եատ իտէն Պէյ օթուրտու , վէ պաշընը
էլինէ եասլատարադ էսէֆլի տիւշիւնճէ-
լէրէ տալտըղընտա , Պէննօ արթըդ սապր
իթմէեէրէք , « Է՛յ պէյիմ , տէտի թաթլու

պիր սէս իլէ , ճէսարէթլէն , հէլպէթ սէ-
նի թէսէլլի էտէճէք պիր վասիթամ օլա
պիլիր » : Պիր տէ պիր նիշան գալտըրտը-
ղը պիրլէ , Ատէլինա օլտուղու եէրտէն
նէյին սէսինի չըգարտըղընտա , Ատէլպէր
թէաճճիւպի ազիմլէ պաշընը գալտըրուպ
պաղըրտը :

« Եա՛ Սէմա , պու նէ՞ տիր քի , իշիտի-
եօրըմ . պու նէ՞ գայտէլի թաթլու սէտա
տըր » : Պապա Պէննօ փարմաղընը աղղը-
նա կէօթիւրէրէք , « Սուս օ՛լ , սուս օ՛լ տէ՛
տիյնէ » , տէտի :

Պիրտէ Ատէլինա օգումաղա պաշլատը :

« Տաղտա պիթէն չիչէքլէրտէն ,

« Քի Րապպր տըր , եարատան .

« Իւչ չիչէք վար զայէթ իւսթիւն ,

.

Ատէլպէր օթուրտուղու եէրտէ թաշա
տէօնմիւչ կիպի օլտու , զանն էտէր իտին
քի աեագլարը եէրտէն պիթմիշ տիր , զի-
րա թէփրէնիր հալը գալմամըշ իտի , պա-
գըշընը աղաճլարա տօղրու գալտըրուպ ,
սէս կէլէն թարաֆա տէմէք իսթէրիմ ,

պէյթի թէքմիլ օլտուղու կիպի, Պէյ տէ
 աեաղա գալգարադ պաղըրտը. « Եա՛, քէ-
 պիր Ալլահ, պու իշիտիլէն պէյթի թէո-
 լէնինտանըն պէյթի տիր, ճնուն գայտէսի
 վէ տախի տէեէպիլիրիմ ճնուն սէսի, վէ
 պէլքի տէ ճնուն սէսինտէն տէ թաթլը
 տըր : Աճապա կէօղ եաշլարըմը սիլմէ ի-
 չիւն թէոլէնինտա մէզարընտան կէրի՞ մի
 տէճնիւեօր, եա՛ պապա, աճապա ճգնա-
 ւոր խանէնտէ սաքին օլմուշ մէլայիքլէ՞ր
 մի վար, եա՛ աղիզ ճգնաւոր, սէն Ալլա-
 հա նիեազ էթտի՞ն մի քի, պէնի թէսէյլի
 իթմէք իչիւն քէնտի մէլայիքլէրինտէն
 պիրինի պուրաեա կէճնտէրսին, բիճա ի-
 տէրիմ կէօսթէր պանա, օ՛ պանա նամա-
 լիւմ օլան շէյի քի, սէտասը եիւրէյիմին
 հէր պիր թէլլէրինէ ազս էյլէտի :

Պունու սէօյլէյէրէք տալըանտը քի,
 սէյիրտիպ սողաճլարըն արգասընա՝ ոէս
 կէլէն եէրէ կիթսին, լաքին քէնտիսինի
 Պէննօ թութտու, վէ տէտի, « Տուր պէյ-
 իմ, Բապպի թէալանըն միւճիւզաթընը
 շիմտի կէօրէճէքսին, օ՛ զանն էթտիլին

— « Պէննօ , մէկէր քի պու միւմքի՞ն մի տիր , օ՞ֆ , ինանամաեօրում պէն պու իշէ , աճապա պու տէհշէթլու շագա իլէ , պէնի ալտաթմա՞դ մը իսթէեօրսուն , մէրհամէթ էյլէ , եա՛ պապա . . . » : Սէօյլէ պանա , եա՛ սէվկիւլիւ էվլատըմ , ատըն նէ՞ տիր , վալիտէնէ նէ՞ թէսմիյէ օլունուր » :

— « Պէնիմ իսմիմ Ատէլինա տըր , վալիտէնին իսմի տախի թէոլէնինտա » :

— « Եա՛ Բապա , եա՛ սէմա , Ատէլինա սէվկիւլիւ էվլատըմըն իսմի տիր , թէոլէնինտա տախի պէնիմ զէվճէմին իսմի : Պէննօ՛ , Պէննօ՛ , սէվինճիմտէն ագլըմը շաշըրըեօրում , պիլմէեօրում քի օեանըգմըեըմ , եօխսա ույգուտա բուեա մը կէօրիւեօրում . . . : Եալանճը խէեալ , քեաղիպ բուեա՛ , մէկէր միւմքի՞ն մի տիր , էօլիւլէր մէզարլարընտան կէրի կէլսինլէր » :

Ատէլինա պաղտը քի փէտէրի ինանմաեօր , նէյինի կէօսթէրէրէք տէաի , « Պագ պունա փէտէրիմ , թանըեօ՞րմուսուն պունու » :

մէլայիքտէն զիեատէ՝ սէնի թէսէլլի էտէ-
ճէք տիր » :

Պապա Պէննօ, պիր նիշան տահա էթ-
տիյի կիպի, Ատէլինա աղաճլարըն արդա-
սընտան տըշարը չըգտը, Պէննօ տէր հալ
էլինտէն թուլթարագ Ատէլպէրին եանը-
նա կէթիրտի վէ տէտի, « Պէյիմ, պու
սապահ պիղիմ տաղլարըն՝ է՛ն ինսիղ վէ
կիրիլմէղ մահալլէրինտէ պու գըղճըղաղա
թէսատիւֆ էթտիմ . . . » : Պէյ, Պէննօ-
նըն սէօհպէթինի գաթ տէրէք տըղգաթ-
լը պիր պագըլ իլէ պու գըղը քէշֆ իտուպ՝
պաղըրտը, « Պու նէ՞ միւճիւղաթ տըր,
թէոլէնինտանըն թամ թաավիրի տիր,
չիւպհէսիղ թէոլէնինտա տախի չօճուդ-
լուղունտա սուճա պէնդէր իտի », պատէ-
հու Ատէլինաեա եագլաշարագ տէտի .
« Թիթրէմէ՛, էվլատըմ, թիթրէմէ՛ . գօրգ-
մա՛, սէօյլէ՛ պանա . սէն քի՞մ սին, վէ պու
պէյթի սանա քի՞մ էօյրէթտի » :

— « Պէն քէնտի վալիտէմտէն էօյրէն-
միշիմ, սէնին գըղընըմ », տէտի գըղճը-
ղաղ :

Պէյ տըգգաթ իւէ նէյի կէօղաէն կէ-
 չիւրէրէք պաղըրտը . « Եա՛ սէվտիյիմ նէյ ,
 է՛վվէթ , թանըտըմ պունու , չօդ վագըթ-
 տան պէրու կէօրիւլմէմիշ էսկի վէ սատըգ-
 պիր տօսթ կիպի պէնի շաղ էթտի պու
 նէյ , էվվէթ , նիշանլանսըղըմ զէման ,
 ա՛խ , օ՛ մուծլու կիւնլէրտէ պու նէյի
 Թէոլէնինտանա հէտիյէ էթտիմ՝ իշթէ
 իքիմիղին տախի իսիմլէրի պունուն իւ-
 զէրինտէ եագըլմըշ տըր . Ասէլպէրսէն
 ազիգէմ Թէոլէնինսանա հէսիյէ : Եա՛
 Ատէլինա , էվվէթ սէն պէնիմ գըղըմ ի-
 միշսին , կէ՛լ քի , սէնի եիւրէյիմին իւ-
 զէրինէ սըգըշտըրայըմ , սէն տահա վա-
 լիտէնին գուճաղընտա պիր պիշարէ չօ-
 ճուգ իքէն , պէն մուհարէպէյէ կիթտիմ՝
 շիմտի նա՞սըլ տէ պէօյիւմիւշ , սէշիւմիշ ,
 կիւզէլլէնմիշսին , պիր փէտէր իշիւն պու
 նէ՞ մուծլուլուգ : Անճագ սէօյլէ
 պանա , վալիտէն նէ՞րէտէ տիր , կէրչէք
 սա՞ղ մը տըր » :

— « Էվվէթ , Եա՛ սէվկիւլիւ փէտէ-
 րիմ , սաղ տըր » :

— «Նէ՞ տէտին, վալիտէն սա՛ղ մը տըր
 . . . » , պաղըրտը Ատէլպէր վէ սէվինճին-
 տէն սըշրամաեա պաշլատը : «Շիմտի նէ՞-
 րէտէ տիր . կէ՛լ չափուդ կիտիպ պուլա-
 լըմ օնու : Էհլիմ հալէա հաեաթտա՞
 մը իմիշ . եա՛ իհսանքեանի Թանդըր , սէն-
 տէն նէ՞ տէրէճէ միւթէշէքքիւր օլմա-
 լըյըմ : Ատէլինա , Ատէլինա , եա՛ սէվ-
 կիւլիւ դըղըմ , չափուդ , սէօյլէ՛ պանա ,
 շիմտի վալիտէն նէ՞ րէտէ տիր . . . » :

Պէհնօ տէօնիւպ տէտի . « Բահաթ օ՛լ
 պէյիմ , վէ զանն իթմէ քի , կէնճլիյինտէ
 սէվկիւլիւ օլան արգատաշըն շիմտի տախի
 օ՛ վազըթ քի կիպի կիւզէլ վէ կէնճ տիր ,
 եազը՛դ , տէրտ վէ մէշադդաթ օնուն կիւլ
 եիւզլէրինի սօլտուրմուշար տըր , սանա օ-
 լան մու հապպէթի իլէ սատագաթընը մու-
 հաֆազա իթմէք իշիւն մէճպուր օլմուշտըր
 պու թարաֆըն եապան եէրլէրինտէ եա-
 շամադա , օ՛ տախի թէհամմիւլ օլունամադ
 սէֆալէթլէ աղըր վէ թէհլիքէլի պիր քէֆ-
 սիյլիքտէն տահա եէնի չըգմըշ օլտուղուն-
 տան , ինտնմամ քի Թանըեապիլէսին » :

— « Վիւճուտուն կիւղէլլիյի իլէ եիւզ-
լէրին գըրմըզլըղը պօշ վէ կէչիճի շէյլէր
տիր, եա՛ պապա Պէննօ, պէն քէնտիսի-
նի՝ օ՛ կիւղէլ եիւրէքլի սատըգըմ՝ Թէոլէ-
նինտաեը կէօրմէք իսթէրիմ » :

Պապա Պէննօ ճէվապ էթտի, « Հէլէ
եիւրէյին չարփըլմագտան ըահաթլան-
սըն, էհլին տախի սէնին կիպի սէնի կէօր-
մէյէ աճէլէ իտուպ՝ ըահաթսըղ տըր, սէն
օ՛ սէվկիւլիւ վէ մուհապպէթլի աղիզէ
զաթա զիեատէ եիւրէք օյնաթմասը վէր-
մէտէն սագըն, աճէլէ էթմէք իլէ՛ պիր-
լէշմէք մութլուլուղունտան սիզ քէնտի-
նիգի մահրում էյլէմէեին, օ՛ տախի սէնի
էօլմիւշ սանըեօր իմիշ, սէնտէ օնու, շիմ-
տի սէն օնու օ՛ պիր տիւնեատան կէլմիշ
կիպի կէօրէճէքսին, պա խուսուս շու սա-
աթտա քի, էսէֆ վէ սէվինճինտէն՝ զի-
եատէ էօրսէլէնմիշ տիր » :

Ատէլպէր պու սէօզլէրի ապա տիյնէ-
մէք իսթէմէեօր իտի. « Րիճա իտէրիմ,
սէօյլէ պանա, էհլիմ շիմտի նէ՞րէտէ տիր,
պիր տագըգա պիլէ սարֆ իթմէյէրէք

քէնտիսինի կիտիպ պուլմագ իսթէրիմ,
հայրիկ կիտէլիմ պուլալըմ օնու», տէր
տուրուր իտի:

— «Ալլահընը սէվէրսէն բահաթ տուր,
վէ աղաճըգ պէնի տիյնէ, տօսթլարըմտան
պիրիսինի կէօնտէրտիմ.քի, կիթսին աթա
պինտիրիպ կէթիրսին, պիրազ սապը
էթ, տէտի պապա Պէննօ:

Պունլար պու միւճատէլէտէ իքէն,
ուզագտան տալուլ զուրնա չալարագ,
քէօյլիւլէրէ մախսուս օլան ահէնկ իլէ պիր
զալապալըգ կէլմէքտէ օլուպ, եավաշ
եավաշ ճգնաւորուն մաղարասընա եագ-
լաշմագտա իտի: Պու արալըգ Ատէլպէրին
եավէրի սէյիրտէրէք կէլիպ էֆէնտիսինէ
սէօյլէտի քի, տաղըն արգասընտան պիր
պէօյլիւք քէօյլիւ տահա կէլմէքտէ օլուպ,
իչլէրինտէ հիւրմէթէ շաեան, սիեան ֆիս-
տան կիյինմիշ պիր տէ հանըմ վար տըր
քի, աթտան ինուպ պիր քէօյլիւ խաթու-
նուն գօլթուղունա կիրէրէք տաղը չըգ-
մագտա տըր:

Պէյ պաղըրտը, «Իշթէ օ տուր: Ա՛խ,

Եիւզ ասում աշաղըեա էնէր էնմէջ Թէո-
 լէնինտայը իսթիգպալ էթտի, վէ կէօր-
 տիւ քի, չիֆթլիք սահիպինին էհլի գօլ-
 թուղունա կիրէրէք Եիւրիւմէքտէ իտի-
 լէր: Պիրիպիրլէրինի կէօրտիւքլէրինտէ
 հուսուլա կէլէն մէսէրրէթ թարիֆ օլու-
 նամազ օլտու, պիրի պիրլէրինի տախի
 դուճագլաեարագ կէօղլէրինտէն սէլ կի-
 պի եաշարր ագրթտրյար, սէվինճտէն
 վէ Եիւրէք օյնաթմասընտան պիր չօդ վա-
 գրթ լաղըրտր էտէմէտիլէր, էնճամը Ա-
 տէլպէր սուս տուրմագ փէրտէսինի երը-
 թարագ, Թէոլէնինտանըն էլինտէն թու-
 թուպ քէնտի տօտագլարընա կէօթիւր-
 տիւ, պսակ Եիւզիւլիւնի օնուն փարմա-
 դընտա կէօրտիւքտէ, մուխթասարճա աղ-
 նաթտը քի, նասրլ օլմուշ իտի տախի
 փարմաղընտան չալտըրմըլ իտի, զաննը-
 մա օ՛ խային Կրիմօնըն իգտամը իլէ չա-
 լընմըլ իտի տէտի:

Պատէհու Կրիմօնուն տէ տուվէլլօտա
 թէէսիւֆիէ վէֆաթընը հիքեայէ էտէրէք,
 չիւքրանիյէթլէ տօլղուն կէօղլէրինի սէ-

Թէոլէնինտա, սէվկիւլիւմ Թէոլէնինտա» :

Եաւլէրինի տէ պէրապէր ալարադ հէման գարշըլամաեա սէյիրթտիյինտէ, Ատէլինա տախի փէտէրի իլէ պէրապէր կիթմէք իսթէտիյինտէ, Պէննօ պըյուգմատը . « Պուրասա գալ սէն, սէվկիւլիւէվլասըմ, տաղըն եօլու չօդ սարպ տըր, օլուր քի պիր չօգուրա եուվարլանըրսըն, փէտէրին վէ վալիտէն շիմտի պուրաեա կէլէճէքտիրլէր » տէտի, վէ տէօնտիւ քէնտի քէնտիսինէ . « Պու նէ՞ մութուլու գ, վէ պու նէ՞ սէվինճ, եա՛ Բապպ, թէքրաւրէն պիրի պիրլէրինէ գաւուշմագյորդ էյեր պէօյլէ պիր սէվինճէ ինսան թասլիյէթի կիւճ իլէ թէհամմիւլ էտէ պիլիեօր, եա՛ նէ՞ տէրէճէ ճէսամէթլի օլաճագ օ՛ սէվինճ, նէ դաման քի, էպէտիլիքտէ պուլուշըրլար իսէ, պու իշէ իւմիտ էթմէք պիլէ էօյլէ պիր մէհլէմ տիր քի, էօլիւմին թէէսիր էթմէքտէ օլան էսէֆ եարալարընը սաղալտըր » :

Պէյ սատըգ եաւլէրի իլէ գահրաման կիպի տէր հալ տաղըն պաշընա չըգըպ

մանա դաւտըրարագ պաղըրտը , « իլէլ
էպէտ թէշէ քքիւր իտէրիմ սանա , եա՛ սէ-
մալի փէտէր Սլլահ , մէրհամէթլու թանդ-
ըլ , քի սէն պու կիւն թէքրարէն պանա
կէօնտէրիեօրսուն պու շիրին արգատա-
շըմը քի , էվլէլտէն տէ պանա իհսան պու-
եուրմուշ իտին , իհթիշամ՝ վէ շէրէֆլէ
միւպարէք օլսուն սէնին աղիղ իամին , է-
պէտ իւլ էպէտ ամին » :

Արթըդ իքիսի դօլ դօլա վիրէրէք մէ-
սէրրէթի քեամիլէ իլէ ճգնաւորուն մա-
ղարասընա տօղրու եիւրիւ յիւպ պիր թա-
նէճիք էվլատլարընը տախի օրատա պու-
լուպ պիրլէշտիլէր :

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՃԳՆԱԽՈՐՈՒՆ ԵԸԼ ՊԱՇԸՍԸ

ՆԱՍԸԼ քի սէօյլէտի իտիք, օ՛ էթ-
րաֆտա պուլունան սաքինէլէրին ճէմիսի
տէ քէնտիլէրինէ մախսուս օլան չալկը վէ
ահէնկլէր իլէ ճգնաւորուն մաղարասընա
կէլմէք տէ իտիլէր քի, պապա Պէննօնըն
օրաեա սաքին օլմասընըն եիկիրմի պէ-
շինճի սէնէ պաշըսընը թէպլիք էյլէսին-
լէր, ճիւմլէսիտէ պայրամլըգ էլպիսէլէ-
րինի կիյինմիշլէր իտի, գըզ վէ էրքէք
չօճուգլարըն ճէմիսի տէգար կիպի պէ-
եազ ըուպալար կիյինուպ, պաշլարընա
տախի էնվաի չիշէքլէր իլէ տօնանմըշ
թաճլար կիյինմիշ իտիլէր: Պու չօճուգ-
լարտան պիրիսինին էլինտէ՝ ալ վէ եէշիլ
գօրտէլալար իլէ պաղլը պիր տէսթէ չի-
շէք վար իտի, տիկէր պիր չօճուղուն է-
լինտէ տէ պիր սէփիթ չիշէք օլուպ, սալ-
ըլլէրինին էլլէրինտէ տէ չէշիտ չէշիտ
գօրտէլալար իլէ տօնանմըշ վէ իւզէրլէ-

րինաէ Էնվաի մէյվէլէր ասըմը Էէշիւ
 տալլար վար իտի , շու զաթէն թանըտը-
 դըմը շօպան դըլըճըղալ տէ , չիչէքլէր ի-
 լէ տօնանմըլ պիր գուզու իլէ հէվիսին-
 տէն իլէրտէ կիտիեօր իտի , պաշգա պիր
 դըլ տախի չիչէքտէն էօրմէ պիր գաֆէս-
 տէ պիր չիֆթ կիւղէլ կէօյէրճին կէօթիւ-
 րիեօր իտի : Չիֆթլիք սահիպինին Էհլի ,
 օ՛ մէրհամէթլու խաթուն տէ պաշընա՝
 վիշտիմալա պիւրիւլիւ պիր սէվիթ ալմըլ
 իտի , գօճասը տախի Էէշիւ ետիրագլար
 իլէ տօնանմըլ պիր վարիւ կէօթիւրիեօր
 իտի : Պու ալայ հէր ճինա վէ հէր չաղ ա-
 տէմլէրտէն միւրէթթէպ իտի , պունլար
 կիտիպ ճգնաւորխանէնին գափուսունատա
 իքի սըրա օլարագ տիղիլտիլէր , չիֆթլիք
 սահիպիի պիր իշարէթ դալտըրարագ ,
 չալկըլարըն սէսլէրինի քէստիրիպ իթթի-
 եար պիր ատէմի իլէրի կէչիւտիքտէ , պու
 իթթիեար , նութգա տուրարագ տէտի .
 « Եա սէվիլիւլիւ վէ աղիղ պապա Պէննօ ,
 սէնին պու կիւնքի երլ պաշըն մինասիպէ-
 թի իլէ , ճիւմլէ էթրաֆ Էհալիմիղ , չիֆթ-

ճիւղէ չօպանւար սանա թէպէրքէ կէտիք,
 ճիւղէմիղ տէ շու եիկիրմի պէշ սէնէտէ
 ալէտտէվամ պիղէ էթտիյին էյլիքլէրտէն
 միւթէշէքքիւրիղ, վէ պու թէշէքքիւրի-
 միղի ֆէյլէն տախի պէեան իթմէք իշիւն
 պաղը հէտիսէլէր կէթիրմիշիղ տիր, հէր
 նէ գատար սանա լայըգ շէյլէր տէյիլ ի-
 սէտէ, գապուլ էթմէնիղի րիճա էտէրիղ,
 պիղէ ա՛վֆ էթ, զիրա մուգթէտիր տէյի-
 լիղ սանա լայըգ օլան թարղտա պուլուն-
 մաղա, սէն լիսանըմըղա պաղմա, իլլէ
 եիւրէյիմիղէ պաղ, զիրա սէվէրիղ սէնի,
 վէ եիւրէքտէն սէվէրիղ: Այլահ քի եիւ-
 րէքլէրիմիղի կէօրիւր, սէնին իշիւն էթ-
 տիյիմիղ տուվալարը տախի իշիտիր, վէ
 ումարըղ քի տիլէքլէրիմիղի գապուլ էյ-
 լէր »:

Պու մէղատիրշինաս խալգըն՝ պու թէ-
 շէքքիւրտէն, պապա Պէննօնըն եիւրէյի
 գալգալապ, պիր սօզ իլէ օնլարա ճէ-
 վապ վէրիպ էօյլէ պիր թէշէքքիւր էթտի
 քի, պիւթիւն եիւրէք տույկուլարընտան
 իպարէթ իտի, պունուն իւղէրինէ՝ ճիւմ-

օլան ֆամիլեանըն մուծլու օլմալարը ,
 մէրհամէթլու պիր նազար գըլ պու թէ-
 միզ եիւրէքլի ֆամիլեայա , օ՛ ֆամիլեայա
 տէրիմքի , պէօյլէ միւնիզաթլը թարզտա
 օնլարը պիրլէշաիրտին , թէքրարէն մու-
 պարէքլէ պունլարը , ուզուն վէ մուծլու
 էօմիւր իհսան էթ պունլարա , պու սէվ-
 կիւլիւ չօծուղու սիէ՝ տայիմ պունլարըն
 մուհապպէթինէ վէսիլէ գըլ , նասըլ քի ,
 պիրլէշմէլէրինէ ալէթ էթտին իսէ : Պու-
 րատա թօփլանան ճէմաաթը տախի միւ-
 պարէքլէ , օնլարա պիրլիք մուհապպէթի
 իհսան էյլէ , զիրա պիրլիք մուհապպէթի
 օլմատըգճադ , սաատէթ իլէ եաշաեամազ-
 լար , պունլարըն էվլատլարընը սէնին Ալ-
 լահանի մուհապպէթին գօրգուսու իլէ
 եաշաթ քի , սանա մագպուլ գուլ , միլլէ-
 թէ տախի շէրէֆ օլալէր » :

Պու տուվատան սօղրա , ագ սագալլը
 իխթիեար չիֆթճինին պիրիսի , ճէմաաթ-
 տան պիլվէքեալէ , ճիւմլէնին սէվինճ վէ
 մուհապպէթինի պիր դաշ սէօզ իլէ պէեան
 էյլէեուպ , սէօհպէթինէ չէօյլէ խիթամ

լէնին սէտասը իւշ տէֆա «Նաշապըն պա-
պա Պէննօ», պաղըրըշարագ սէմայը թի-
թիրէթտիլէր:

Իշ պու վագթի մէսէրրէթտէ, Ատէլ-
պէր պէյ, Թէոլէնինտանըն գօլթուղուն-
տա օլարագ կէլտի օրթաեա: Ատէլինա
պունլարը կէօրէրէք սէվինճինտէն աղլա-
յուպ սըչրայուպ էօնլէրինէ սէյիրթտի.
«Փէտէրիմ, վալիտէմ...» անճագ պու
իսիմլէրի թէքէլլիւմ էտէպիլտի, փէտէրի
հէման օնու գուճագլայուպ, վալիտէսի
տէ տէտի. «Եա՛ սէվկիլիւ գըզըմ, օ՛ գա-
տար սէֆայէթտէն սօղրա, պագ քի՛ Ալ-
լահ պիզէ նէ՛ մութլու կիւն իհսան պու-
եուրտու»: Էվվէթ, տէյիպ թաստիգ էթ-
տի Ատէլպէր. «Պու նէ՛ մութլուլու գ տըր,
գըզըմ, քի սէնի վէ սէնին վասիթէն իլէ
տախի էյլիկքեանի վալիտէնի պուլուպ
գավուշմաղա նայիլ օլտում»:

Փաղիլէթլու ճգնաւոր տէտի, «Եա՛
քէրէմքեանի Բուպպըմ, շիւքիւրլէր սու-
նարըմ սանա քի, պէնիմ երլպաչըմտա
թէսատիւֆ էթտի պու պէտպախթ օլմուշ

վէրտի . « Եւ՛ սաատէթլու պէյ , վէ իս-
մէթլու հանըմ , պիղիմ հէր սն Սլլահտան
նիեաղըմըղ շու օլաճագ տրր քի , պապա
Պէննօնըն տէմին սիղին իչիւն տիլէտիք-
լէրինին ճիւմլէսի տէ սիղէ իհսան պու-
եուրսուն » :

Ատէլպէր մուհապպէթ իլէ պու իս-
թիեարըն էլինի սըգըպ , թէսէլլի պախշ
պիր սէս իլէ շէօյլէ ճէվապ էթտի . « Եւ՛
էյի եիւրէքլի տօսթում , մութլուլուղու-
մուղտան տօլայը սիղին սէվինճինիլի պի-
լիպ , տուվալարընըղը կէօրլեօրում ,
թէքմիլ եիւրէյիմ իլէ միւթէշէքքիւրիմ
ճիւմլէնիղտէն տէ , Բապպ Սլլահ , պիղիմ
իչիւն էթտիլինիղ տուվալարը դապուլ ,
վէ պիղիմ իչիւն հէր նէ՛ քի տիլէտինիղ
իսէ , սիղէ վէ ֆամիլեանըղա տախի իհ-
սան պուեուրսուն » : Պունտան սօղրա ,
Եաշասըն պէյ վէ ֆամիլեասը , սէտալա-
րը տըր տաղլարա ագս էտէրէք , եէրի
կէօյի թիթիթէթտիլէր :

Պատէհու չիֆթլիք սահիպինին էհլի ,
իլէրույէ կէլուպ հագիրանէ նէզաքէթ իլէ

տէտի. «Եւ՝ սաատէթլու պէյիմ, սիզտէն պիր նիեազըմ՝ վար տըր, ըիճա խտէրիմ, ճէսարէթիմէ սովֆ պուեուրուպ, դապու-լունուզ իլէ պիզի տէ մութլու էյլէյին: Պու կիւն պիզ պապա Պէննօնըն շէրէֆինէ օլարադ, շուրաեա եազըն, աղաճլըզլա-րըն իշինտէքի չիմէնյիյին իւզէրինէ պիր զիեաֆէթ .քիւշաս էյլէտիք, սիզտէ թէշ-րիֆինիզ իլէ օ՝ զիեաֆէթի շէրէֆլէթտի-րին » :

Պու խաթունուն՝ շու տալէթի դա-պուլ օլունտու, պէյ, հանըմ, Ատէլինա վէ պապա Պէննօ, հազըր օլանլար իլէ պէրապէր պու գըր զիեաֆէթի սօֆրա-սընըն էթրաֆընա տիզիլտիյէր, չիֆթիք սահիպի իլէ էհլի ֆագիր աեադտա դա-լուպ, պիր տիւզիւյէ պու սայըսըզ միսա-ֆիրլէրէ իգրամ խտուպ խըտմէթ էտէր-լէր իտի :

Ճիւմլէսի տէ մէմնունէն սօֆրատան չըգար իքէն, կէճէ տէ եէթիշուպ՝ եըլ-տըզլար փարըլթըսը իլէ պէրապէր, այ տախի ասլա պուլութա թէսատիւֆ իթ-

կիյինէրէք, սէվկիւլիւ էֆէնտիլէրինին
խսթիգ պալընա չըգտըլար, դայէթ շաշա-
'ալը թարգտա գալէյէ կէօթիւրտիլէր, օ
գալէ քի, Թէոլէնինտա խարապ օլմասընը
կէօրէրէք էսէֆ իլէ թէրք էթմիշ իտի,
շիմտի չօգ էյի թարգտա թամիր օլունմուշ
վէ ֆիւթուհաթ քէմէրլէրի իլէ տօնանմը
իտի :

Վիսուլլարընըն իրթէսի կիւնիւ, տա-
հա զիեատէ սալթանաթլը պիր գիյնէթ
իճրա օլուպ, քիլիսէտէ Պատարագ օլ-
տու, եալընըգ քէնտի թապա'ալարը տէ-
յիլ՝ իլլա խարիճտէն տախի հիսապսըզ
ատէմլէր, պէյլէր, փաշալար՝ պէյէ թէպ-
րիքէ կէլմիշլէր իտի : Պապա Պէննօ պէյին
թէքլիֆինի գապուլ պիրլէ՝ պիր միւտտէթ
օրատա գալտըգտան սօղրա, վէտա ի-
տուպ մաղարասընա կէրի տէօնտիւ :

Փէտէր ու վալիտէ, օէվկիւլիւ գըզ-
լարը իլէ չօգ սէնէ եաշաեուպ, Ատէլի-
նայը՝ ֆաղիլէթ, ճէսուրլուգ, վէ զատէ-
լիյի իլէ մէնշուր պիր պէյզատէ իլէ էվէր-
աիքտէն սօղրա վէֆաթ էյլէտիլէր : Պու

մէհէրէք՝ փարլադ մահիթապընը սաչըպ
 եիւ.քսէ.քլէնմէ.քտէ իտի : Պապա Պէննօ ա-
 եաղա գալգըպ շու թէ.քլիֆի էթտի՝ տէ-
 եհրէք . « Պու կիւզէլվէ մէսէրրէթլի կիւ-
 նիւ Այլահա թէշէ.քքիւր էթմէհէրէք թէր.ք
 էթմէհէլիմ » : Պու թէ.քլիֆտէն թէշֆիդ
 օլունարագ ճիւմլէսի տէ տիղ իւզերինէ
 կէլուպ տինտարճասընա տուվա էթտիլէր,
 պատէհու հէր քէս չէ.քիլիպ քէնտի մա-
 հալլէրինէ կիթտիլէր :

Իրթէսի կիւնիւ Ատէլպէր եօլ թէտա-
 րիքի կէօրմէյէ պաշլատը, աթլար վէ ա-
 րապալար հաղըրլաթտըրտը, վէ տահա օ
 պիր կիւն ալասասապահ գալէսինէ կիթմէ
 իւզրէ եօլա չըգտը, պապա Պէննօեա
 թէ.քլիֆ օլունան արգատաչըղը րէտու
 իթմէտի : Եալէր Մարգար իսէ՝ պէյ ղէվ-
 ճէսի իլէ էվլատընը պուլմուշ վէ կէլիօր
 միւթտէսինի, քէնտի էհալիլէրինէ կէօ-
 թիւրմէ իշիւն մէնգիլ իլէ իլէրու կիթտի :

Գազասա սէվինճ վէ շաղլըգ ումումի
 օլտու, սաքինէյէրին ճէմիսի տէ, իսթի-
 եար վէ կէնճ, պայրամլըգ րուպալարընը

եէնի դարը դօճա տալի չօդ ուզուն վէ
սաատէթլու էօմիւր կէչիւրէրէք՝ պիւր չօդ
էվլատ սահիպի օլտուլար : Իշթէ պուհուն
իլէ Բապպ Թէալանըն սէօրտիւնճիւ թէն-
պիհի թէքմիլէն իճրա օլտու, - « Փէսէր վէ
վալիսէնի իհթիւումլա, ուզուն սէնէլէր
եաւայուպ, ժիւնեա իւզէրինսէ պէրէ-
ֆեաթ իլէ չօղալանագարն » :

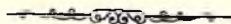

ՖԻԶՐԻՍԹ

ՊԱՊ

ՍԱՀԻՖԵ

”	1. Տիւշմանըն գալէյէ հիւ-	
	ճիւմ էլլէմէսի	5
”	2. Սէքքէրոէ Կրիմօ տը	
	Տիւքքուան	21
”	3. Սէֆիլէ տուլ հանըմ	32
”	4. Ֆիրար	42
”	5. Զօպան գուլիպէսի	55
”	6. Ճգնաւոր (Եսնի՛ Սալէհ ապալ)	69
”	7. Զօպան գըղճըղաղ	100
”	8. Ագնէսին տիլէնմէսի	121
”	9. Հանըմըն թանըլմասը	134
”	10. Ատէլպէր իլէ թէոլէնինտա	
	վէ գըզը Ատէլինանըն	
	գալուշմալարը	159
”	11. Ճգնաւորուն երլ պաշըսը	175

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

1871-1872

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0594587

